Erlend Loe

Doppler

ROMAN

Çeviren: Dilek Başak



YKY
YAPI KREDİ YAYINLARI

DOPPLER

Erlend Loe 1969'da, Norveç'in kuzeyindeki Trondheim'da doğdu. Norveçli bir çocuğun gitmesi gereken bütün okullara devam etti. Öğrenci değişim programıyla Fransa'ya gitti. Ayrıca üniversitede sinema ve edebiyat eğitimi gördü. Kopenhag'daki Danimarka Sinema Okulu'nda senaryo eğitimi görmeden önce kısa bir süre Trondheim'daki Sanat Akademisi'ne gitti. Askere gitmeyi reddedip sivil kuruluşlarda zorunlu hizmette bulundu. Stella Polaris tiyatro topluluğunda her işe koşan adam olarak çalıştı. *Kurt blir grusom* (Kurt Kudurdu) adlı çocuk kitabı 2001'de, *Tatt av kvinnen* (Kadının Fendi) adlı romanı 2007'de beyazperdeye aktarıldı. Senaryosunu yazdığı *Kampen for tilværelsen* (Varoluş Mücadelesi) adlı dizi film, NRK kanalında halen gösterilmektedir

Oslo'da yaşayan Loe, romanlar ve çocuk kitapları yazıyor, çeviriyle uğraşıyor ve senaryo yazarlığı yapıyor.

Romanları: *Tatt av kvinnen* (1993; Kadının Fendi); *L* (1999; *L*), *Fakta om Finland* (2001; Finlandiya Gerçeği), *Naiv. Super* (2003; *Naif. Süper*, Tavanarası Yayıncılık), *Volvo Lastvagnar* (2005; Volvo Tırlar)

Çocuk kitapları: *Kurt blir grusom* (1995; Kurt Kudurdu), *Kurt Quo Vadis?* (1998; Kurt Nereye Gidiyor?)

Dilek Başak Carelius 1962 yılında Istanbul'da doğdu. Darüşşafaka Lisesi, BÜ Ingiliz Dili ve Edebiyatı ve Oslo Üniversitesi Tiyatro Bilimi Bölümü'nden mezundur. Mimar Sinan Üniversitesi Tiyatro Ana Sanat Dalı'nda öğretim görevlisi olarak; Afa Yayınları, Yapı Kredi Yayınları ve Tavanarası Yayıncılık'ta editör ve telif hakları sorumlusu olarak çalışmıştır. Norveççe ve Ingilizceden çeviriler yapmakta, Oslo'da öğretmenlik görevine devam etmektedir.

ERLEND LOE

Doppler

Roman

Çeviren
Dilek Başak

YKY
YAPI KREDİ YAYINLARI

Yapı Kredi Yayınları - 4536
Edebiyat - 1285

Doppler / Erlend Loe
Özgün adı: **Doppler**
Çeviren: **Dilek Başak**

Kitap editörü: **Devrim Çakır**
Düzelti: **Filiz Özkan**

Kapak tasarımı: **Nahide Dikel**
Sayfa tasarımı: **Mehmet Ulusel**
Grafik uygulama: **Akgül Yıldız**

Baskı: Mas Matbaacılık Sanayi ve Ticaret A.Ş.
Hamidiye Mah. Soğuksu Cad. No: 3 Kağıthane-İstanbul
Telefon: (0 212) 294 10 00 e-posta: info@masmat.com.tr
Sertifika No: 12055

Çeviriye temel alınan baskı: Gyldendal, Kopenhag, 2006
1. baskı: İstanbul, Ocak 2016
ISBN 978-975-08-3529-2

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş., 2014
Sertifika No: 12334
© Cappelen Damm AS 2004

Bu kitap NORLA tarafından verilen çeviri desteği ile yayımlanmıştır.

Bütün yayın hakları saklıdır
Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
İstiklal Caddesi No: 142 Odakule İş Merkezi Kat: 3 Beyoğlu 34430 İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 (pbx) Faks: (0 212) 293 07 23
http://www.ykykultur.com.tr
e-posta: **ykykultur@ykykultur.com.tr**
İnternet satış adresi: **http://alisveris.yapikredi.com.tr**

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık
PEN International Publishers Circle üyesidir.

Ormanlar şahane karanlık ve derin.
Ama tutmam gereken sözler var benim.
Ve uyumadan önce miller boyu gitmeliyim.
Ve uyumadan önce miller boyu gitmeliyim.

ROBERT FROST

KASIM

Babam öldü.

Dün bir geyik avladım.

Ne diyebilirim?

Ya o ya ben, birimiz canından olacaktı. Açlıktan geberecektim. Bir deri bir kemik kaldım desem yeridir. Bir gece önce Maridalen'e inip bir çiftlikten ot çaldım. Ot balyasını bıçağımla açıp sırt çantama doldurdum. Sonra biraz uyudum, alacakaranlıkta kampın doğusundaki geçitten aşağıya indim, tuzak kurmak için uygun olduğunu epeydir düşündüğüm yere yem olarak biraz ot bıraktım. Sonra da yamaca uzanıp saatlerce bekledim. Buralarda geyik olduğunu biliyorum. Onları görmüştüm. Hatta çadırın yakınına kadar gelmişlikleri var. Az buçuk mantıklı düşüncelere kendilerini kaptırmış, buradaki tepede gezinip duruyorlar. Hep dolanıp duruyor bu geyikler. Başka yerlerde hayatın daha iyi olduğuna inanıyorlar sanırım. Belki de haklıdırlar. En sonunda bir tanesi çıkageldi. Ama yavrusu da peşine takılmış. Onun gelmemesini tercih ederdim. Ama gelmiş işte. Rüzgârın yönü de mükemmel. Bıçağı ağzıma aldım, küçük olanı değil, büyüğü ve beklemeye koyuldum. Geyikler yavaş yavaş bana doğru geldiler. Çayırda biraz otladılar, geçidin aşağısındaki taze huş ağaçlarının kabuklarını yediler. Ve nihayet o, orada durdu. Tam altımda. Acayip büyük. Geyikler büyük oluyor. Onların ne kadar kocaman olduğunu unutuyor insan. Sırtına atlayıverdim. Tabii ki yapacaklarımı yüzlerce kez aklımdan geçirmiş, bundan hoşlanmayıp kaçacağını düşünmüştüm. Haklı da çıktım. Ama hızını alamadan bıçağı kafasına sokuverdim. Bıçak tek bir darbede geyiğin kafatasını delip beynine saplandı ve tuhaf bir şapka gibi orada dikine durdu. Ben aşağıya atlayıp büyük bir kayanın üstüne tırmanırken geyiğin yaşamı bir film şeridi gibi gözlerinin önünden geçiyordu: Karnının tok olduğu o güzel günler, güneşli ve sakin yazlar, sonbaharda erkek geyikle yaşadığı kısa süreli aşk ve sonrasında yalnızlık. Doğumun ve genlerini geleceğe aktarmanın mutluluğu, ayrıca geçmiş yılların zorlu kış ayları ve tedirginlik,

böyle bir huzursuzluk; bunlardan kurtulmak onu rahatlatacak gibi görünüyordu. Geyik yere düşmeden önceki birkaç saniye içerisinde bütün bunlar oluverdi.

Ona ve yavrusuna bakakaldım. Yavru kaçıp gitmek yerine ölmüş annesinin yanı başında duruyordu, neler olup bittiğini pek anlayamamıştı. Bir parça keyifsiz, pek de tanıdık olmayan bir duyguya kapıldım. Burada bir süredir yaşıyor olmama rağmen ilk kez bir canlıyı öldürüyordum, çok büyük bir hayvanı öldürmüştüm, Norveç'in en büyük hayvanını belki de, tüm iyi niyetime rağmen doğadan vahşice faydalandım, en yakın zamanda geri verebileceğimden fazlasını aldım büyük ihtimalle, bu da canımı sıktı. Bu işlerde bir tür denge olmalı. Ama açlık işte, sonra bir şeyler veririm, en azından, diye düşündüm, kayadan aşağıya zıpladım, bıçağı kafatasından çıkarıp ölü geyiğin karnını deşmeden önce yavruyu kovaladım. Bağırsakların çoğu dışarı fırlayıverdi, karnından bir parça kesip çiğ çiğ yedim. Hemencecik orada. Kızılderililer gibi. Sonra da kesebildiğim kadarını makul parçalara ayırıp çadıra taşıdım, oradan baltamı aldım ve hayvanın geri kalanını parçalamak için geri döndüm. Geceden önce tamamını kampa taşıdım. Ateşin üstünde kocaman et parçaları pişirdim, haftalar sonra ilk kez karnımı bir güzel doyurdum. Etin geri kalanını, tütsülenmesi için, bir süre önce yaptığım ilkel füme fırınına astım. Sonra da uyudum.

Bugün uyandığımda yavru geyiğin çadırın etrafında dolandığını duydum. Hâlâ da duyuyorum. Kalkmaya cesaret edemiyorum. Gözlerinin içine bakamam.

Fakat burada yatıp kalamam da. Bana süt lazım. Yağsız süt. Süt olmazsa arıza çıkarıyorum. Tatsız, asabi biri oluyorum. Süt bulabilmek için insanların arasına karışmam gerektiğini biliyorum. Bu yüzden bir hayli gönülsüzüm ama süt bulmalıyım. Bazen normal bir insan gibi Ullevaal Stadyumu'na gidiyorum. Önceden, her gün olmasa da daha sık giderdim, ama ben, evet, ne diyecektim, ormana taşındıktan sonra aynen böyle oldu, aynen böyle yaptım, artık burada yaşıyorum işte, bu yüzden oraya daha seyrek uğrar oldum. Bunun nedenlerinden biri paramın olmaması. Bir diğer nedense insanlarla karşılaşmak istemeyişim. Beni sinir ediyorlar. Giderek daha çok. Ama süt bulmam lazım. Babam da süt içerdi. Ama o öldü.

Yavru geyik hâlâ dışarıda. Gürültülü ve etkin bir biçimde sitem ediyor. Sinirlerimi bozmaya çalışıyor. Uyku tulumumun içine iyice gömülüp ağzını bağlıyorum, böylelikle dünyanın geri kalanıyla aramda sanki bir kovuk oluşuyor. Ne ben dışarıya çıkabilirim ne de dünya içeriye girebilir; orada öylece bir çocuk gibi çıt çıkarmadan yatıp hiçbir şey yokmuş gibi davranıyorum. Ama küçük geyik pes etmiyor. Orada duruyor ve duruyor işte. Şimdi de çişim geldi. Öf ya, alt tarafı bir yavru, diyorum kendi kendime. Neden ben, koskoca adam, bir geyik öldürdüm diye vicdan azabı çekeyim ki? Doğanın düzeni bu. Yavrunun bunu öğrenmesi gerek; bunu öğretenin, onu da bir hamlede öldürecek daha vicdansız bir herif değil de ben, yani Doppler olduğuna da şükretsin.

Dışarı çıkıp işiyorum. Her zamanki yere. Çadırın biraz aşağısındaki düz taşın üstüne. Buradan çoğu zaman bütün şehri ve fiyordu görebiliyorum ama şimdi değil, çünkü hava puslu. Yavruyu ise görmemezlikten geliyorum. Açıkçası, o yokmuş gibi davranıyorum. Gergin bir şekilde durmuş, ben işerken seyrediyor. Sırtım ona dönük şekilde durmaya gayret ediyorum ama az da olsa bir şey görmüş olmalı, daha fazlasını görmek istiyor. Yer değiştirip başka bir açıdan bakıyor. Yine arkamı dönüyorum ama o da benimle birlikte dönüyor. Sanki gördüğünün doğru olup olmadığını kontrol etmek istiyor. Diğerleri gibi. *Story of my life.* "Tamam tamam, Allah kahretsin" deyip pantolonum dizlerime kadar düşmüş, ellerim havada, ona dönüyorum. "Bak bakalım" diyorum, "Oldu mu şimdi? Yeterince gördün mü? Memnun musun?"

Ancak ufaklık memnun değil. Gözünü dikmiş, bakıyor. Bu geyiklerden çektiğim yeter. Bir ağaca yaslı duran baltayı kapıp bütün gücümle yavruya doğru sallıyorum. Kenara çekilip ağaçların arasında kayboluyor.

Hayat bana, doğruyu gizlersem başıma kötü şeyler geleceğini öğretti, o yüzden lafı evirip çevirmeden söylüyorum işte: Çok büyük bir cinsel organım var.

Ne diyebilirim ki?

Benim acayip büyük, nerdeyse haddinden fazla büyük bir cinsel organım var.

Koca bir sik, kısaca.

Her zaman öyleydi. Kocaman. Buna uygun daha iyi bir sözcük yok. Kendisi uzun ve ağır. Ve kalın. Çok büyük. Okulda bana Sikli Doppler derlerdi.

Neyse ki üzerinden çok zaman geçti. Artık kafamı buna pek taktığım yok. Ama kırıcı bir şeydi tabii. İnsanların gözüne çarpacak başka özelliklerim de vardı.

Sikli Doppler.

Bunun hatırlatılması sinirimi bozuyor. Uzun zamandır düşünmemiştim. Kahrolası geyik. Geri dönecek olursa kafasını patlatacağım.

Dün yine sütsüz kaldım. Bütün günümü kahrolası geyiği kovalamakla geçirdim. Onu ormana sürdüm ama hemen geri geliverdi tabii. Beni sinir etmek için saatlerce çadırın dışında durdu. Toplama kamplarına bir yenisini eklemek düşüncesiyle inşa edilmiş gibi duran aşağıdaki Sogn Lisesi'nin öğrencilerine benziyor. Bu okulun önünden yıllarca bisikletle geçtim, şimdilerde de üşenmeyip dürbünle baktığımda görebiliyorum: Oraya buraya dağılmış öğrenciler, zilden önce ne kadar çok sigara içebilirlerse içip içler acısı bir şekilde takılıyorlar. Yavru geyik de sigara bulabilseydi, hiç tereddüt etmeden içerdi. Hayatta yapayalnız kaldığı, dünyanın acımasız bir yer olduğu kafasına dank etmeye başladı; bir gelecek görmüyor, hiçbir şeyin anlamı yok. Hayal kırıklığının acısını benden çıkarması çok çocukça tabii ama ondan başka ne beklenir ki? Nerden baksanız, çocuk işte.

Fakat bir süre sonra artık sabrım taştı, çocuk mocuk, bana ne. Avlanmak için sessizce giyindim; baltam kelle götürmek için havada, çadırdan fırlayıverdim ama yumurcak yine kaçtı. Birkaç saat boyunca tepede onu kovalayıp durdum. Sognsvann'ın aşağısında kalan Vettakollen'deydik, neredeyse Ullevålseter'e kadar gelmiştik. Gps'e göre, saatte 12 kilometrelik bir hızla ilerleyip 5 mili geride bırakmıştık. Ormanda, engebeli arazide. Çadıra yorgun argın geri döndüğümde çoktan karanlık bastırmıştı. Geyik yeniden ortaya çıktığında artık hiçbir şey yapacak halde değildim. Teslim oldum. Gece çadırda onunla birlikte uyuduk. Şaşırtıcı bir şekilde ısınmama çok faydası oldu. Gecenin büyük bir kısmında onu yastık niyetine kullandım, sabah uyandığımda da öylece yatmaya devam ettik; insanlarla pek yaşamadığım türden bir samimiyet ve yakınlıkla birbirimizin gözlerinin içine baktık. Böyle bir şeyi karımla bile yaşadığımı pek sanmıyorum. İlişkimizin başlarında bile. Muhteşemdi diyebilirim. Annesini öldürdüğüm için ondan özür diledim; artık korkmasına gerek kalmadığını, bugünden sonra buraya istediği gibi gidip gelebileceğini söyledim.

Geyik bir şey demedi tabii. Kocaman, güvenen gözlerle bana baktı. Konuşamayan biriyle olmak harika.

Dün bütün gün ufaklıkla çadırda uzanıp havadan sudan konuştuk. Ona su verdim, taze dallar koparıp getirdim; ben de ateşin korları arasında büyük et parçaları pişirip yedim. Kürkünü tarağımla tımarlarken, insanların binlerce yıldır eğlence olsun diye değil, hayati bir ihtiyaçtan dolayı geyik avladığını anlattım ona, pedagojik bir biçimde. Hayvan topluluklarının sınırsızca büyümesi felaketlere yol açar, dedim; ne dediğimi ben de pek bilmiyordum, buna benzer bir şeyi ya bir yerlerden duymuştum ya da bir yerde okumuştum, o yüzden böyle söyleyiverdim. Geyikler çoğaldığında, hem fiziksel hem de zihinsel hastalıklar yayılır, dedim, sonunda ormanda keyifsiz bir ortam oluşur. Gözünde bir canlandır bakalım, dedim yavruya. Artık bir adı olmalı, ona bir isim bulmalıyım ama bir gözünde canlandır bakalım, dedim: Salgın hastalıktan mustarip, ruh sağlıkları bozuk bir sürü geyik yiyecek için dövüşüyor, böğürerek sağa sola saldırıyor, ormanın tüm yasalarını ve geyiklerin etik kurallarını ayaklar altına alıyor. Böyle olmasını kimse istemez. Bu yüzden benim atalarım geyik avladılar, bu yüzden bizler bugün geyik avlıyoruz, dedim. Bugün yaşamak için geyik etine ve derisine ihtiyacımız yok ama –burada sesimi alçalttım– yine de avlanıyoruz. Ormana dalıp geyik avlamanın hoş bir şey olduğunu düşünüyoruz. Avcıların arasında sıkı bir yoldaşlık var, anladığım kadarıyla, dedim, bir tür alışkanlık olmuş. Eski alışkanlıklardan dolayı bunu yapıyoruz. Ayrıca, daha önce de belirttiğim gibi, hayvan sürüsünün çok büyümesini engelliyoruz. İşte böyle. Ancak ben anneni eski bir alışkanlıktan dolayı öldürmüş değilim. İhtiyaçtan öldürdüm. Günlerdir hiçbir şey yememiştim. Yabanmersini mevsimi bittiğinden bu yana karnımı doğru dürüst doyuramamıştım. O işi bıçakla yaptığım için de özür dilerim, dedim. Bu kadar haşinlik lüzumsuzdu ama tüfeğim yok, zaten kullanmasını da bilmiyorum. Beni suçlayacak olursan, benimle ilişkinde, bir takım noktalarda duygusal bakımdan zorlanırsan, bunu anlarım. Olabilir. Bu duygulara kendin kulak vereceksin ve nerede gerekli görüyorsan oraya bir sınır koyacaksın. Ama şunu bilmeni istiyorum ki, bu zor zamanlarda sana destek olmaya hazırım, dedim, hem –kısa bir moladan

sonra devam ettim– annen bir süre sonra aranızdaki bağı merhametsizce kesecekti. Seni kendinden uzaklaştıracak ve çekip gitmeni isteyecekti. Çünkü geyikler böyledir. Çok iyiymiş gibi görünür, sonra da çocuklarınıza bok gibi davranırsınız. Çok hayvansınız. Çocuğu doğurup, emzirip biraz da yol gösterdiniz mi, tamam; onlar tam kendilerini güvende ve tehlikeden uzak hissettiklerinde de başınızdan atıverin. Annen kısa bir süre sonra, hatta belki de gelecek hafta sen kendi yoluna, ben kendi yoluma, diye başlayacaktı; o gün senin için acı bir gün olacaktı, pek çok geyiğin asla üstesinden gelemediği bir gün, ama ben anneni öldürdüğüm için şimdi bunları yaşamaktan kurtuldun; bunun yerine onu, çatallı diliyle değil, her zaman arkanda olan ve manasızca, birdenbire senden koparılıp alınan biri olarak hatırlayacaksın, dedim tüylerini tararken.

Ayrıca, kısa bir süre önce ben de birini kaybettim, diye söze devam ettim. Babamı kaybettim. Onu pek tanımıyordum. Onun kim olduğunu hiç anlayamadım. Şimdi cle gitti. Yani bir bakıma seninle aynı gemide sayılırız. Sen anneni, bense babamı kaybettim. Sinirini benden çıkaracağına Planet Sokak'ta oturan Bay Düsseldorf'tan çıkar. Epeydir onun kilerinden yiyecek temin ediyordum, diye açıkladım. Bay Düsseldorf'un rahmetli karısı insana bir ömür yetecek kadar böğürtlen konservesi yapardı, buzlukları da domuz salamı ve çeşit çeşit etlerle tıka basa doludur. Mahalleyi haftalarca inceledikten sonra, en kolay girilecek evin Düsseldorflarınki olduğunu anladım; Düsseldorf'un miskinliği, dikkatsizliği, bir de üstüne ayyaşlığı epey işime yaradı. O, geceleri evinde oturmuş, 1:20 ölçekli ya da her neyse işte, abartılı bir titizlikle çalışılıp gerçek renklerine sadık kalınmış savaş döneminden kalma manasız model şehirlerini kurarken, ben bahçe kapısından içeri girip kilere iniyordum, hiç utanmadan malları alıp torbama dolduruyor ve geldiğim gibi bahçeden çıkıp ormana geri dönüyordum. Bu düzenden ikimiz de memnunduk. O zaten dünyada ihtiyacı olan her şeye sahipti. Kocaman bir evi, yiyecekle dolu bir kileri, kiler kapısının yanındaki çalışma masasında duran banka ekstrelerine bakılırsa bir çuval parası ve ayrıca hayatını zenginleştiren bir de hobisi vardı; Düsseldorf'un hayattan isteyebileceği başka bir şey olduğunu sanmıyorum, dedim yavruya. Kapısını çalıp ara sıra evinize girip kilerdeki fazlalıklardan bazılarını alabilir miyim, diye doğrudan sorsam, bana tebessüm edip, "Evet" diyeceğine neredeyse inanma-

ya başlamıştım. Ama onun aklından başka bir şeyler geçmiş olmalı, çünkü bir gün bahçe kapısını kilitli buldum; ayrıca evin dört bir yanı alarmlar, güvenlik şirketleri, suç ve cezayla ilgili levhalar ve çıkartmalarla donatılmıştı.

Artık böyle. İnsanlar çevrelerine duvar örüp birbirlerinden korkar hale geldiler.

Bu yüzden yine ortalıkta dımdızlak kalakaldım ve günler sonra, doğal olarak acıktım. Giderek daha çok acıkınca da anneni tuzağa düşürmekten başka çarem kalmadığını anladım ve kocaman bıçağı kafatasına sokuverdim. Mesele bundan ibaret. Açlık böyle bir şey işte. Gerisi önemsiz. İnsanın yiyecek bulması lazım, dedim geyiğe. Belki bunu sen de biliyorsun, belki de bilmiyorsun. Umarım bilmiyorsundur.

Acilen süt bulmalıyım, çantama on beş yirmi kilo kadar et doldurup Ullevaal Stadyumu'na doğru yola koyuldum. Geyik, sallana sallana beni takip ediyor ama sert bir sesle gelemeyeceğini söylüyorum. "Burada beklemelisin" diyorum. Anlaması kıt bir çocukla konuşur gibi, üstüne basarak tekrar ediyorum: "Bekle". Zaten saçım başım birbirine karışmış, hırpani ve dökünlü bir haldeyim, bir de peşime geyik takmasam iyi olur. "Sakin ol, çok geç kalmayacağım." Ama sakinleşmiyor. Gitmemi istemiyor. "Zavallı küçük geyik" diyorum, "Seni terk edip gideceğimi sanıyorsun ama yanılıyorsun. Dükkâna kadar gidip süt alacağım ve ihtiyacımız olan birkaç parça şey daha getireceğim." Hiç işe yaramadı. Ayrılık korkusu gözlerinden okunuyor, böylesi bir bağlılığın beni endişelendirdiğini hissediyorum. Geyikleri daha özgür sanırdım. Bana öylesine bağlanmak üzere ki, buna hazır mıyım, pek bilemiyorum. Tam da av sezonunun ortasında yavrusuyla birlikte gezmeye çıktığı için, eleştirilerimi ölen annesine yöneltiyorum. Ne geçiyordu aklından acaba?

Durup sırt çantamı yere koyuyorum ve geyikle oynaşıyorum. Onu kaldırmaya çalışıyorum ama çok ağır, o yüzden elimin tersiyle kafasını dostça ve muzipçe okşuyorum. *Kokos*[1] veriyorum ona, bizim ailede böyle denir. Sonra da işi aceleye getirmeden doğru düz-

1 Norveççede, hem birine sarılmak ve şefkat göstermek, hem de eğlenmek, keyif almak anlamında kullanılan "*kos*" sözcüğü, bir tür hindistancevizli tatlıyı-şekerlemeyi tanımlayan "*kokos*" sözcüğünün içinde de yer alır. (ç. n.)

gün açıklıyorum. Bazı şeyleri açıklamak benim âdetimdir. Çocuklarıma da hep aynısını yaptım. Yalan söylendiğinde ya da birtakım gerçekler onlardan saklandığında işin içinde bir sakatlık olduğunu hissediyorlar. O yüzden, şimdi aşağıya, insanlara gideceğimi ve bunun küçük bir geyik için çok tehlikeli olduğunu bir yandan anlatıp bir yandan hareketlerle gösteriyorum. "Aşağıda arabalar, otobüsler, gürültü patırtı ve kafa karıştıran sinyaller var. İnsanların en önemli özelliği bu aslında" diyorum, "Kafa karıştıran sinyaller konusunda insanların üstüne yoktur, kimse onları alt edemez; istersen bin yıl aran dur, insanların yolladığı sinyallerden daha kafa karıştırıcı bir şey bulamazsın."

"Geyikler yollarını şaşırıp insanların arasına karışırlarsa vurulurlar" diyorum, yolunu kaybedip acılar içinde kıvranarak ölen bir geyiği taklit ederken. "İşte bu yüzden en iyisi burada kalıp beklemen. Birkaç saat içinde geri dönerim, o zaman yine birlikte olur, eğlenceli bir şeyler yaparız belki."

Beni anlayıp onayladığına dair bir işaret bekliyorum ama nafile. Bütün açıklamalarıma ve iyi niyetime rağmen hâlâ peşimden geliyor. Sonunda onu bir ağaca bağlıyorum. Yeter yahu.

ICA'nın[2] mağaza şefi tereddüt ediyor. Onu açık bir kitap gibi okuyabiliyorum. Paçalarından tereddüt akıyor. "Zavallı bir avcı toplayıcıya yardım edin" diyorum ama o, bu işte bir tuhaflık olduğunu düşünüyor.

Depodayız. Stoik biri izlenimi yaratmaya çalışıyor ancak bütün sırıtma kurslarına ve "müşteri her zaman haklıdır" teorilerine rağmen paçalarından inançsızlık akıyor. İstediğim şey, elbette bütün kurallara ve işlemlere aykırı. Geyik etine karşılık, süt de dahil, zengin mal çeşitlerinden bir miktarını benimle takas etmesini öneriyorum ona ama hiç oralı olmuyor.

"Birçok insan, bu ekonomik modelin modasının geçtiğini düşünüyor, biliyorum; ancak işte buradayım ve et de nefis, ayrıca bu ekonomik model iyi bir şey" diyorum. "Insanlar takas yapar. İnsanların birbirine hayrı dokunur. Bu tür şeylerin geri geleceğinden

2 ICA: Norveç'in en büyük süpermarket zincirlerinden biri.

eminim, diyorum. Şimdi bu teklifi kabul edersen, sonradan kendinle övünebilirsin, bu işi ilk yapanlardan biri olduğun için. Tarz belirleyen kişilerden biri ol, çünkü takasın geri geleceği kesin. On yıl içerisinde sadece takas var, bu çok belli. Çünkü böyle devam edilemez. Mümkün değil. İstediğin gazeteyi ya da dergiyi aç bak; yirmi otuz yılın ötesinde bu devran dönecekse, tüketim tarzımızı değiştirmemiz gerektiğinden şüphe eden çok az aklı başında insan olduğunu göreceksin. Meseleyi kafanda tartıtığının farkındayım" diyorum. "Düşünüyorsun. Hayır, demediğinin de farkındayım."

Otuzlarının ortasında görünüyor. Kendinden oldukça memnun. Koşullara göre iyi bir eğitim almış olmalı. Ullevaal Stadyumu'ndaki ICA'nın büyümesine katkıda bulunmanın heyecan verici olduğunu düşünüyor. Mağaza yeni, her şeyi tamam. Ülkenin en modern süpermarketlerinden. Göz alabildiğine uzanan, binlerce kron tutan parma salamları ve ev büyüklüğünde peynirlerle kaplı bir taze ürün reyonları var; insanların birbirini kolladığı, işine özen gösterdiği harika çalışma koşullarına sahip olduklarından da eminim. Kafasında ölçüp biçiyor. Kaybedeceği çok şey var ama birinin bunu keşfetmesi küçük bir ihtimal, ayrıca geyik seviyor. Geyikle tartışmak faydasızdır.

Altında çalışanların şimdi söyleyeceğini duyup kayda geçmeyecek kadar uzakta olduklarından emin olmak için etrafına bakınıyor. "Neyin peşindesin sen?" diyor.

"Pek çok şeyin peşindeyim ama en önemlisi bir süt anlaşmasına varmak."

"Süt anlaşması mı?" diyor.

Başımı sallıyorum.

"Benim, yani iç organlarımla hücrelerimin, kısacası bedenimin her gün yaklaşık bir litre süte ihtiyacı var" diyorum, "Bu yüzden her Pazartesi ve Perşembe sabahı, mağazanın açılış saati olan yedide, üç dört kutu yağsız sütü deponun dışında, mesela çöp konteynırıyla duvarın arasında bulmak istiyorum."

"Neden özellikle yağsız süt?" diye soruyor.

"Sevgili dostum, yağsız süt, insanoğlunun ulaşabildiği en yüksek noktayı temsil ediyor" diyorum. "En salağımız bile, sıradan inek sütünü her zaman için temin edebilir; ancak yağsız süte doğru atılan bir adım, sadece ve sadece modern zamanlarda gerçekleştirilebilen hassas bir ayırma tekniğiyle birlikte en kralından bir fikir

gerektirir. Aslında korkarım, insanlar bundan daha fazla ilerleyemez. Yağsız süt, her şeyin ötesinde bir iş olarak kalacak. Ama bize hedef oluşturacak bir şeyler sunuyor. Yağsız süt, insanı soylu kılar."

"Bu kaç hafta sürecek?" diye sordu.

"Gerektiği sürece" dedim.

"Ne gerektiği sürece?" diye sordu.

"Zamanla göreceğiz" dedim, "Ayrıca pile ve ufak tefek bir şeylere daha ihtiyacım var."

"Ne kadar etten söz ediyoruz?" diye sordu.

"Bugün torbamda olanı alırsın, anlaşma Noel'den sonra da devam ederse daha fazlasını alırsın."

"Anlaştık" dedi ve elimi sıktı.

Bu iyi. Avcı toplayıcı kültürü için büyük bir başarı. Bıçakla öldürülmüş bir geyik, süt ve diğer tüketim mallarıyla takas edildi. Bu bir atılım.

Dünya belki de kurtarılabilir.

Mağazanın içinde, başka insan kalmamış gibi, karımla karşılaşıyorum.

Bu saatlerde işte olurdu ama bugün belli ki çalışmıyor. Kendince sebepleri vardır elbet.

"Selam" diyorum.

"Berbat görünüyorsun" diyor.

Karımın, bu aralar ormanda yaşıyor olmamı tuhaf bulduğunu söylemeliyim. Bu işten pek bir şey anlamıyor gibi. Onu suçladığım yok. Ben de bu işten anlayıp anlamadığımı bilemiyorum. Babam ölmüş, cenazesi yeni kalkmıştı; annem ve kız kardeşimle ıvır zıvır bütün pratik işleri halletmiştik. Bisikletle dolaşmaya çıkmıştım. Bahar vaktiydi. Uzun bir kıştan sonra ormanda yeniden bisikletle dolaşmak huzur vericiydi. Yıl boyunca da bisiklete biniyorum elbette. Evden işe, işten eve. Ben bisikletçiyim. Ben, belki de her şeyden önce bisikletçiyim. Hiçbir yol koşulu beni engelleyemez. Kışın kış lastiği kullanırım. Kaskım var. Bisiklet eldivenlerim. Özel pantolonlar ve ceketler. Bisiklet bilgisayarı. Lambalar. Her yıl 400 mil yol katediyorum. Adam gibi davranmayan arabaların sileceklerine hiç acımam. Kaportaya bir tane indiririm. Yan camlara vururum.

Avazım çıktığı kadar bağırırım. Şoförler durup beni tepelemeye kalktıklarında da hiç korkmam, onlarla çatır çatır kavgaya tutuşur, bisikletçi olarak haklarıma sahip çıkarım. Ayrıca her yere çabucak ulaşırım. Arabalardan bile hızlı. En keyiflisi sabah trafiği. Mesela Sognsveien'den iniyorsun, Adamstuen üzerinden Thereses Gate'e ve Pilestredet'e varıyorsun. Yollarda bir sürü araba ve onlardan da fazla tramvay var. Tramvaylar, Thereses Gate'in tam ortasında durur; hep karşı yönden gelen bir trafik olduğundan arabalar da durmak zorunda ama ben kaldırıma zıplayıp tramvaya bineceklerin sağından geçiveriyorum, tramvayı dört beş metre geçtikten sonra, daha o kalkmadan yine yola fırlıyorum. Kaldırım orada her zamankinden biraz daha yüksek ve azıcık da dikine eğimli, o yüzden tam tramvay raylarının ortasına, hem de iki tekerin üstüne iniveriyorum. Çok şık bir hareket bu ama bokunu çıkarmıyorum. Gören olursa da olsun. Belki bazıları bisiklet almaya özenir. Düşüncesi bile yeter. Bütün gün bunun tadını çıkarıyorum; Bislet'teki göbek gibi, bir sonraki engele doğru bisikletimi sürerken. Orada da mükemmel kıvraklıkta bir teknik kullanıyorum; profesyonel şoförler bundan hiç hoşlanmıyor, belki biraz da yasayı çiğniyorum. Ama bisikletçilerde bir kabına sığamama hali var. İnsan, toplumdan dışlanmış bir biçimde yaşamaya zorlanıyor, sağlıklı kişiler için bile giderek daha motorize bir hale gelen yerleşik trafik sisteminin bir köşesine itiliyor. Bisikletçiler eziliyor; bizler sessiz azınlığız, avlanma alanlarımız giderek azalıyor, bize dar gelen bir kalıba sokulmaya çalışılıyoruz; kendi dilimizi konuşmamıza izin verilmiyor, yeraltında yaşamaya itiliyoruz. Ama kendinizi hazırlayın, çünkü mantıksızlık ortada; bisikletçilerin artan öfkesi ve saldırganlığı kimseyi şaşırtmasın. Bir gün, bisikletçi olmayanlar şişkoluktan arabalarına zar zor inip binerken, bizler onları bütün gücümüzle geri püskürteceğiz.

Ben bir bisikletçiyim. Koca, baba, oğul ve işçiyim. Ev sahibiyim. Ve bir sürü başka şeyim. İnsan çok fazla bir şey.

Bisiklete biniyordum. Ve düştüm. Kötü düştüm. Bilindiği gibi ormanda böyle şeyler oluyor. Alan genellikle dar. Bir patikada ilerliyordum, yamaçtan inerken çalıların arasına dalıverdim, ön te-

kerlek aniden iki taşın arasına sıkıştı. Seleden uçtum, kalçamı bir ağaç köküne vurdum; bu yetmezmiş gibi, bisiklet alnıma düştü. Yattığım yerde kalakaldım. Başlarda canım çok yandı. Kıpırdayamıyordum. Sessizce yatmaya devam ettim, zayıf bir rüzgârın titrettiği dalları seyrettim. Hayatımda, uzunca bir süredir ilk kez ortalık bu kadar sessizdi. Ağrılarım biraz dinince şahane bir huzur hissettim. Sadece orman vardı. Binbir türlü duygudan, düşünceden, görev ve plandan oluşan her zamanki karışım yok olmuştu. Aniden, her şey ormandan ibaretti. İnsanı hasta eden çocuk şarkıları kafamda çınlamıyordu artık. Yoksa bunları duymaya alışkınım. Oğlumla arkadaşlarının izlediği video ya da DVD filmlerine eşlik eden şarkılar. İnsanın içine işliyorlar, çok fenalar. Merkezi sinir sistemimin tam orta yerine çöküveriyorlar. Düştüğümde, bu şarkılar aylardır kafamın içinde dönüp duruyordu. Kış boyunca da yakamı bırakmadılar. Işteyken, boş zamanlarımda, babam öldüğünde. Bu yüzden yardım almayı bile düşündüm. Mesela Pingu. Oğlumun bayıldığı Alman yapımı penguen filmi. *Baa, baaa, bababa, baa, baa, bababa, baba, bab, bab, baba, baba, baba, baaa, ba, ba, baa, BAAAA!* Bu şarkı günlerce beynimi kemirebiliyordu. Sabah gözümü açmamla başlıyor, gece yatana kadar devam ediyordu. Duş yaparken, kahvaltı ederken, bisikletle işe giderken, toplantılarda, bisikletle eve dönerken, akşam için alışverişteyken, çocukları yuvadan alırken vs. vs. Sabahtan akşama kadar Pingu. Diğer günler ise inşaat ustası Bob. Aman Allahım! *İnşaat ustası Booob, hallolur mu?* Tabii hallolur! *Bam, bam, bambambamBAAAM!* Ya da Teletabiler. Korku ve endişe. Affedersiniz ama bu berbat ve sözde sevimli yaratıklar, İngiliz psikologlar tarafından, çocukların akıl almaz dürtülerini ve merakını tatmin etmek için hazırlanmışmış. İki yaşındaysanız belki olur ama geri kalanların işine yaramaz. *Tinky Winky! Dipsy! La la! Po! Teletabiler. Teletabiler. MERHABA deyin!* İnsanın hepsini gübre makinesinde öğütesi geliyor. Bir de Tren Thomas. Evet. Belki o kadar da fena değil. İlk ellinci altmışıncı seferinde en azından. *Ta-ta-ta-ta-tatataaaaaa, ta-ta-ta-taaa-ta, ta-ta-ta-taaaa-ta* vs. Bu müziğe, bir parça İngiltere'yi andıran model tren yolu manzaraları eşlik ediyor. Küçük lokomotif Thomas'ın, vagonları Annie ve Carabel, lokomotif meslektaşları Percy, Toby, James ve adları her neyse işte diğerleriyle, ayrıca helikopter Harold, otobüs Bertie, buldozer Terrence ve –iyi bir şey yaptıklarında, ki bu

sıkça olmakta, hiç yılmadan trenlerine övgüler düzen– kontrol şefi ya da bizim evdeki adıyla Bay Şapka'yla birlikte, keyifle bir o yana bir bu yana dolandığı yerin aslında Sodor Adası olduğunu bütün çocuklar biliyor. Bay Şapka, sen çok faydalı bir küçük lokomotifsin Thomas, diyebiliyor örneğin ya da kibir yapıp vagonlarını çekmeyi reddettiklerinde olduğu gibi, onlara sert çıkabiliyor. Bu tür şeyleri duymak bile istemez.

Fakat çalılıkların arasında yatarken Bay Şapka aklımdan çıkıverdi. Şarkılar sustu. Banyoyla ilgili bütün fikirler de mucizevi bir şekilde yok oluverdi. Son günlerde, banyoyu düşünmeden geçen bir anım bile olmamıştı. Ama işte o da aklımdan çıkıp gidiverdi. Fayanslar İtalyan mı İspanyol mu, mat mı yoksa parlak mı olsun ya da karımın çok heveslendiği cam mozaiklere mi kalkışsak acaba, diye hiç mi hiç düşünmedim. Renkleri ise konuşmaya bile değmez. Hiç düşünmedim; ne maviyi, ne yeşili ne de beyazı. Tavanın ya da fayansların rengini artık umursamadığımdan değil, fikir tamamen yok oluverdi. Bu sonu gelmeyen halayı çekmekten kurtulmuştum. Muslukları da düşünmedim; yedi yüz çeşidi bulunmasına ve fırçalanmış çelikten olanları, altı haftada ya da normal ürünle yetinirseniz daha kısa sürede teslim edilmesine rağmen banyo bataryalarını düşünmedim. Ama neden normal ürünle yetinelim ki, diye tartışıyorduk ABD ve İngiltere, Irak'a karşı harekât başlattığı gün. Bu savaşla ilgili bir tavır belirlememiz gerektiğini anladığımda sinirlendiğimi hatırlıyorum. Çok sıkıcı bir şeydi. Banyo malzemelerini seçmek zorunda kalmam yetmezmiş gibi, şimdi bir de Irak'la ilgili taraf olmak çıkmıştı ortaya. Dünyada olan bitenin, ufak tefek işlere kafa patlatmamı gerektirmesine bozuluyordum. Düşüncelerimi toparlayamıyordum, toparlamak da istemiyordum. Biz banyonun tamirini bitirene kadar bombardımanı ertelemelerine haftalarca sinir oldum. Allah cezalarını versin, diye düşündüm. Çok beğendiğimiz İsveç küvetini mi, yoksa daha ucuz olan Polonya malı küveti mi seçmeliydik? İkisinin de hem iyi hem de kötü yanları vardı; İsveç malı, her yönden en iyisi sayılmazdı. Sesini kıstığımız televizyonda bombalar Fırat'ın ya da Dicle'nin ya da her ikisinin birden üzerine yağarken, küveti banyoda nereye yerleştireceğimizi çizdik, iki küvetin eksileriyle artılarını listeler halinde yazdık. Bu işler o kadar yorucu, o kadar yoğundur ki, önemli olmadığını düşündüğünüz anda bütün proje çöker, hatta belki evliliğiniz bile.

Orada yatarken tuvaleti de düşünmedim. Yok duvarın içine mi monte edilecek – son günlerde en güzeli buydu, yok daha klasik, yani yerde duran türden mi olacak. Tesisatçıyla yaptığımız görüşmeler de ormandaki o öğle vakti çok uzaklarda kalmıştı. İlk tesisatçı bokun betonun altında yolunu bulup gitmesini imkânsızlaştıran işler yaptığından, diğerinin, bütün zemini bir kez daha kırıp yeni tesisat döşenmesi gerektiğini söylediği o çileden çıkarıcı konuşma başta olmak üzere, her şey silinip gitmişti.

Artık kafama takmadığım çok şey vardı.

Çalıların arasında, güneş yüzümü ısıtırken düşündüğüm şey, babamın ölmüş olduğu, ilelebet ölü kalacağı, aslında onu hiç tanımadığım ve annem öldüğünü söylediğinde pek bir şey hissetmediğimdi. Geceleyin ölmüştü. Aniden. Sessizce. Çalıların arasında yatarken, bu durum bütün ağırlığıyla içime çöküverdi. Çok acıklı. İnsan bir var, bir yok. Bir gün var, bir gün yok. İnsanın olabileceği ve sahiplenebileceği her şey ile –birdenbire– olamayacağı ve sahiplenemeyeceği her şey, çünkü insan son bir kez bir şeyler olduğu ya da son bir kez bir şeyleri sahiplendiği için sevimsiz bir durum. Alternatiflerden biri her şeyi içeriyor, diğeri hiçbir şeyi. Bütün bu düşünceler kafama aldığım darbeyle birleşince bitap düştüm, biraz kestiriverdim. Uyandığımda, on altı yaşındaki kızımın birkaç gün önce Colosseum Sineması'nda izlediğimiz "Yüzüklerin Efendisi - İki Kule" filminden çıkışta, bir kafede otururken söyledikleri aklıma geldi. Kızım bu filmi daha önce on bir defa izlemişti, şimdi artık ona göre, filmi görmemiş biri olarak anılmayacaktım. En azından artık babasını tarihi bir olaya tanıklık etmeyen biri olarak görmeyecekti. Filmin ilk gösterimine bilet bulabilmek için birkaç hafta yatak döşek sırada beklemişti. Sevgilisi, kız arkadaşları ve onların sevgilileriyle. Elf kılığında. Öğretim yılının tam ortasına denk gelen bu uzun devamsızlığı okula kabul ettirebilmek için çetin mücadeleler verdik. Ama kızım örnek bir öğrenci olduğundan İngilizce hocası bir sorun çıkarmadı; zaten gençlerin merakını uyandırmak konusunda Tolkien'in üstüne yok deniliyor, iyi işte, bizde de sıcak tutan bir uyku tulumu ve buna benzer şeyler var. Neyse. Filmde kötücül Saruman'ın oynadığı bir bölüm var –bu arada bu adam, ölen Hamas liderinin tıpatıp aynı; hani şu tekerlekli sandalyedeki beyaz saçlı, sakallı adam– tiz sesiyle Filistinlilerin asla teslim olmayacaklarını haykıran. Saruman, Ork denilen trol benzeri kötü canavarları yetiştirip iyi olan her şeyi öldürmeye yolladıktan sonra

madenleri ve kulesi dramatik bir biçimde yerle bir ediliyor. Tekerine çomak sokanlar, Hobbitlerin ona karşı eyleme geçirmeye ikna ettikleri canlı ağaçlar. Bunlar bir su bentini yıkıyor ve taşan su, Saruman'a büyük zararlar veriyor. Sinemadan çıkarken, "Saruman artık uzun bir süre bir su bendinin dibine yeni bir kule dikmez herhalde" demek gafletinde bulundum. Kızım duymazdan geldi ama kafeye girdiğimizde gözlerinden öfke fışkırıyordu. Nesi olduğunu merak ettim ama söyleyeceklerinden korkmuyordum desem yalan olur. Gözümde öylesine gizemli biri ki, her an her şeye hazırım. Yeniyetmeler benim için hep gizemli olmuşlardır, ben onların yaşındayken bile. O zamandan bu yana aradaki mesafe daha da arttı, ayrıca benim de şimdi bir yeniyetmem oldu ve gördüğüm kadarıyla, yaklaşık altı ay önce o kafede yaşananları aşmışız. Düşünülebilecek en mantıksız şeyi ele alın, onu aklınıza gelen en büyük sayıyla çarpın, buyrun size kızım, diyebilirim. Kafeye girip oturduk. "Ne var?" dedim sonunda.

Böyle bir destanı izledikten sonraki ilk lafımın bu kadar alaycı olması ve az önce bir parçası olduğum bu güçlü hikâyeden hiç etkilenmemiş olmam onu şoke etmiş.

"Aman neyin parçası olmuşum canım. Troller hakkında, hiç olmayacak kadar pahalı bir film izledik yahu. Heyecanlıydı. İzlediğime memnunum çünkü filmin senin için anlamı büyük" dedim.

Bunu asla kabullenemeyeceğini; bu olayın, aramızdaki mesafenin tam da korktuğu gibi büyük olduğunu, hatta ve hatta korktuğundan da büyük olduğunu kanıtladığını söyledi.

"Ne dememi istiyorsun?" diye sordum.

"İyiler ve kötüler hakkında bir film izledik. Hiçbir şey hissetmiyor musun yüreğinde?" dedi kızım.

"Tabii ki. Filmi heyecanlı bulduğumu söyledim ya. O yüzüğün sinsi bir şey olduğunu, bir sürü insanın onu ele geçirmeye çalıştığını falan anladım. İyi bir yapım, şu şey, adı neydi, hani şu balık yiyen saydam şey?"

"Gollum" dedi.

"Hah işte o. Onu çok iyi yapmışlar. Nasıl becerdiklerini bilemiyorum ama etkileyiciydi. Dövüş sahneleri de güçlüydü, kesinlikle."

"Senin sorunun ne, biliyor musun baba" dedi.

Başımı salladım.

"Sen insanlardan hoşlanmıyorsun. İnsanları sevmiyorsun. Ben de seni bu yüzden sevmiyorum" dedi. Ayağa kalkıp gitti. Benden

ayrılıverdi, sevgilisiymişim gibi. Aslında bu bayağı hoş bir şeydi. Bir an için onunla neredeyse gurur duydum. O gözden kaybolurken, işte bu benim kızım, diye aklımdan geçirdim. Kendini kurtaracak. Sonra kendime bir bira ısmarlayıp bu vukuatı mantıksız davranışlar hanesine kaydettim ve birkaç gün sonra kendine gelir, diye düşündüm. Öyle de oldu, üç aşağı beş yukarı.

Ancak birkaç gün sonra, çalıların arasına uzanmış, kalçamdaki ağrıları ve yüzümdeki güneşi hissederken kızımın haklı olduğunu fark ettim.

İnsanlardan hoşlanmıyorum.

Yaptıklarından hoşlanmıyorum. Temsil ettiklerinden hoşlanmıyorum. Söylediklerinden hoşlanmıyorum.

Kızım yarama parmak basmıştı. Uzun zamandır sonuçlarına katlanmaktan kaçınmaya çalıştığımı bir şeyi dillendirmişti. Kendimi işime vermiyordum, evde de az buçuk aynı şey geçerliydi. Karımdan birkaç defa bu konuda laf işittim. Sorunun kendisinde olduğunu sanıyordu; duruma doğru düzgün bir açıklama getiremediğimden, bıraktım öyle sansın. Sorunun kendinde olduğunu itiraf etmek kolay iş değil. Özellikle de etrafında suçu üstüne almaya hazır başka insanlar varsa. Dünyada olup bitenlerin benimle en ufak bir alakası yok gibiydi; sürekli bu ruh hali içerisindeydim. Ve kızım, elf kılığındaki kızım, bunu görüp meseleyi çözdü.

O öğleden sonra çalıların içinde uzunca bir süre yatıp kaldım. Birkaç kez kustum. Sonunda acıktım, bisiklet pompamla bir sincabı ağaçtan düşürmeye çalıştım ama ıskaladım. Sonra karım aradı, nerede kaldığımı merak ediyordu. "Bisikletten düştüm" dedim ve ayağa kalkmaya çalıştım. Bunu birazcık becerdim. "Şimdi geliyorum" dedim, bisikletten kuvvet alıp tek ayak üstünde zıplaya zıplaya evin yolunu tuttum. Yara bere içindeydim, vücudumda simit büyüklüğünde sarıya ve kırmızıya çalan morluklar vardı, ayrıca beyin sarsıntısı da geçirmiş olmalıydım. Karım yaralarımı sardı. "Sorun sende değil, ben de" dedim. "Peki, sorun nedir?" diye sordu. "Bunu söylemek için henüz erken. Ormanda uzanıp biraz kafa patlattım" dedim. "İyi" dedi.

Sonraki günler işe gitmedim ve evde kaldım. Şirketin doktorundan rapor aldım, bir iki hafta dinlenmemi tavsiye etti.

Kızım "Yüzüklerin Efendisi"ni tekrar tekrar izlemeye devam etti, bu meseleyle bir daha dalga geçilmesini istemediğini açıkça söyledi. Oğlum Gregus, ona bu adın verilmesini neden kabul ettiğimi Allah bilir, yuvada olmadığı vakit, insanın asabını bozan videolarını seyredip durdu. Allah yuvayı başımızdan eksik etmesin.

Raporun bitmesine birkaç gün kala, babamdan kalan birtakım evraklarla resimleri karıştırıyordum. Makbuzlar, notlar ve bir sürü tuvalet fotoğrafı. Annemi aradım; babamın son yıllarda, mütemadiyen kullandığı tuvaletlerin fotoğrafını çektiğini anlattı. Bunu neden yaptığını hiç açıklamamıştı. Fotoğrafları çekmiş, çenesini kapatmıştı. Sonuçta ortaya yüzlerce tuvalet fotoğrafıyla birlikte, ağaçların, taşların ve işenebilecek başka yerlerin fotoğrafları çıkmıştı. O anda, babamı düşündüğümden de daha az tanıdığımı fark ettim ama fotoğrafları sevdim, bütün tuvaletlerini fotoğraflamış olmasını sevdim. Ona yakışıyordu. Babam, tuvalet fotoğrafçısı. Bu olay neticesinde ya da bütün bunların yarattığı ruh hali neticesinde ya da en azından bir şeylerle alakalı olduğunu umduğum bir şeyin neticesinde, öylesine olduğunu hissettiğim –ki hâlâ öyle hissediyorum– ani bir kararla sırt çantamı toplayıp ormana doğru yola koyuldum. Mutfak tezgâhının üzerine, ormanda gezintiye çıktığımı, orada ne kadar kalacağımı bilmediğimi, beni yemeğe beklememelerini belirten kısa bir not bıraktım. Bu günlerde altı ay doluyor; o zamandan bu yana karımı birkaç defa görmüşümdür. Birkaç kez çadıra geldi; sevişmek ve beni eve dönmeye ikna etmek için. Her seferinde ona geri döneceğime dair söz vermeme rağmen dönmedim. Geleceğim, diyorum ama gelmiyorum. Birazcık yalan söylemek gibi oluyor ama, n'apıyım, bu da benim hayatım, bir müddet daha ormanda kalmaya ihtiyacım var.

Karım başkalarının ne düşündüğüne ve neye inandığına önem verdiğini söyler. Benimse artık umurumda değil bunlar. Kafama taktığım en son şey insanların ne düşündüğü. Ne düşünürlerse düşünsünler. Onlardan zerre kadar haz etmiyorum zaten, fikirlerine de çok nadir saygı duyuyorum. Sözde arkadaşlarımız uzun zamandır pek umurumda değildi. Gelip gidiyorlardı, biz de onlara gidiyorduk, falan. Akşam yemekleri, çocuklar, dağ kulübelerine haftasonu turları, yurtdışındaki kiralık yazlıklara seyahatler... Bitmek tükenmek bilmeyen bir harala gürele. Ben de oradaydım elbette, böylece iğrenç bir biçimde her şeye dahil oldum. Ormana kaçtığımı

duyunca düşünecek mevzu çıkmıştır; Doppler, ondan hiç ummazdık, diye geçirmişlerdir akıllarından. İyi bir iş, güzel bir aile, zevkli bir onarımdan geçen büyük bir ev; "Şimdi insanlara ne diyeceğim ben?" diye sordu karım pek çok kez, umutsuz bir sesle. "Ne istersen söyle. Delicesine bitki örtüsüne ve hayvan yaşamına taktığımı, kafayı sıyırdığımı söyle, ne istersen söyle" dedim.

Davranışlarım, karım için bir tür sınav, farkındayım. Bu küçük firarın onunla bir ilgisi olmadığını anlatmaya çalıştım. Buna inanmakta zorlandı. İlk günlerde, başkasıyla bir haltlar karıştırdığımdan şüphelendi ama artık böyle düşünmüyor. Nedenini anlamasa da çadırda yaşıyor olmam fikriyle bir parça barıştı. İyi günde, kötü günde, demiştik evlendiğimizde. Sorun, aynı günün, biri için iyi, diğeri içinse kötü olabilmesinde elbette.

Norveç'in en büyük ICA mağazasındaki hazır çorba raflarının önünde dikilirken "Hamileyim" diyor.

"Hoppala" diyorum, "Yine mi?" Çadıra taşındığımdan bu yana o kadar az sevişiyorduk ki. Söylediğim gibi, bir ya da iki defayı geçmez Geceleyin beni ziyarete geldi, ceketini bile çıkarmaya zahmet etmediği kısa bir sevişmeden sonra gitti.

"Doğum Mayıs'ta. O zamana kadar eve dönmezsen her şeyi unut gitsin. O zaman bu iş biter. Anlıyor musun?" diyor.

"Söylediklerini duyuyorum" diyorum.

"Çocuklara tek başıma, senin gelirin olmadan bakmaktan bıktım" diyor.

"Bunu da anlıyorum. Ben de keyfimden orada yaşamıyorum. Ormandayım çünkü orada olmalıyım. Beni anlayamazsın çünkü ormanda bulunmak zorunluluğunu hiç hissetmedin. Sen hayatını gayet güzel idame ettiriyorsun, bense zar zor; insanlarla hiç zorluk çekmeden anlaşıyorsun, benimse onlarla geçinmeye gönlüm yok."

"İyice babana benzemeye başladın" diyor ve arkasını dönüp gidiyor.

"Mayıs" dediğini duyuyorum son olarak. Sonra durup lafını tekrar ediyor. "Mayıs."

Her şey aynı anda üstüme geliyor. İnsanların arasına karışmak başını belaya sokmak demek. Geyiği uyardım ama kendimi kollayamadım. Ortalıkta sıradan bir adam gibi dolanmadan önce, karım mağazada mı diye bir kontrol etmeliydim. Ama artık olan oldu ve gayet hassas konulara değinildi; yeniden baba oluyorum. Facia yani. Bu, haince bestelenmiş çocuk şarkılarını daha yıllarca sabahtan akşama kadar dinleyeceğim anlamına geliyor, ruhsal sağlığımın buna müsait olup olmadığından pek emin değilim. Keşke daha küçük bir cinsel organım olsaydı. Karımın özlemini çekmeyeceği türden, ufak, çelimsiz bir organ. Ama işte insan, kısmetine hangi organ düştüyse onunla yaşamak zorunda. Bu tür organları küçültme imkânı sunan bir e-postaya ya da bir ilana hiç rastlamadım. Çocukların iyi yanı da beraberlerinde bir an için bir güzellik getirmeleri. Ancak doğum ve ölüm, sevimsiz bir *rond*. Babamı yok olurken bir yaşam ortaya çıkıyor. Hiç tanımadığım birinin yerini, muhtemelen hiçbir zaman tamamen tanıyamayacağım başka biri alıyor.

Giderek benzemediğim biri varsa o da babam. Bunu nasıl söyler? Böyle laflar yumurtlamasından nefret ediyorum. Bilmediğim şeyler biliyormuş gibi. Sanki bu meseleye uzun uzun kafa patlatmış da aniden bir bilgi kırıntısını, buzdağının sadece tepesini, minnacık bir bilgiyi, yani yalnızca bir ipucunu benimle paylaşmayı tercih ediyor ki, ağzıma bir parça bal çalınsın, resmin gerisini kafamda ben tamamlayayım. Bu numarayı sık sık kullanıyor. Bir daha karşıma çıktığında bu numaraları götüne sokmasını söyleyeceğim.

Yavrunun adı, babamın anısına Bongo olacak, ormana dönmek için yola çıktığımda aklıma geliyor. Babamın adı Bongo değil ama yavrunun adı, onun anısına Bongo olacak. İnsan bazen bu tür çağrışımlara açık olmalı.

Çantamda süt, un, yumurta, yağ ve diğer temel malzemeler var ama en önemlisi süt tabii. Ayrıca kitapçıdan takasla aldığım hayvan tombalası da var. Yaklaşık yarım kilo et karşılığında aldım. Geyik çok yönlü bir hayvan, her işe yarıyor. Süt dedim de, ormanın başladığı yerde duruyorum, son evler geride kalıyor, bir litreyi mideye indiriyorum. Kartonu güzelce katlayıp yakmak için yanıma alıyorum.

Aslında ormanın sadece birkaç kilometre içerisinde yaşıyorum ama hiç gelen giden olmuyor. İnsanlar patikaları takip ediyor. Sağda solda patikalar var. Yüzlerce. Ormanın kıyısında konaklıyor sayılırım ama yine de buralara hiç kimsenin uğradığı yok. Ormanın sahibi Løvenskiold'un[3] da hiçbir şeyden haberi yok. Aynı yerde en fazla üç gün çadır kurulabiliyor, benimkisi ise yaklaşık iki yüz gündür burada. Bu hiç hoşuna gitmezdi herhalde, Løvenskiold'un yani Spor ayakkabılarını giymiş Pazar yürüyüşü yapanlar, köpeğini gezdirenler ya da izin gününü burada geçirenler de benden habersiz. Elli metre kadar ötemden derin sağcı düşüncelere dalmış bir halde geçip gidiyorlar, şehre bir tepeden bakıp her zaman kentin en güzel yerlerinde oturduklarını bir kez daha teyit etmek için Vettakollen'e gidiyorlar ve varlığımdan haberdar değiller. Bir yandan da ufak bir miktar parayı az riskli faiz fonlarına mı yatırsalar ya da komşularını, bu yakınlarda, fiyort manzarasını bir parçacık kapatması ve bahçenin güneşini engellemesi an meselesi olan bir ağacı kesmeye zorlasalar mı diye düşünüyorlar, bense çadırımda oturuyorum ve onları sevmiyorum, onlar bunu bilmiyor, ben de bunu seviyorum. Bundan hoşlanıyorum. Tuhaf ama böyle işte. Bu, saklanmanın iyi bir şey olmasıyla alakalı sanırım. Görünmemekten doğan o eski, güzel mutluluk. Çıt çıkarmamak, yere çömelmek ve kimsenin seni bulamayacağına inanmak. İnsanı tazeliyor.

Geri geldiğimde Bongo neredeyse sevinçten çıldırıyor, günün geri kalanını çadırda geçiriyoruz. Oyunlar oynuyoruz, eğleniyoruz; okul zamanlarından kalma bir kankalık duygusu kaplıyor içimi. Öylesine takılır insan, özel bir şeyler konuşmaz. Ancak Bongo tombalada berbat. Bir daha oynayacaksak, kendine çekidüzen vermesi gerek. Özellikle hayvan tombalası aldım ki adaletli bir iş olsun ama ben kartları ardı ardına tilkiler, kunduzlar, sincaplar ve orman güvercinleriyle doldururken, onun önünde tek bir tane yok. Kartların yerini ezberleyecek kapasitede değil. Ona hayvanları gösteriyorum, bir ses çıkarsın, başını falan sallasın diye bekliyorum ama nafile. Çıt yok. Hareket yok. Bongo, sen pek zeki sayılmazsın, değil mi? Ama hem gerçek bir dostsun hem de şahane bir yastık.

3 Oslo'daki Kuzey Ormanları'nın çoğu Løvenskiold ailesine aittir. Son mülk sahibi, Carl Otto Løvenskiold'dur. (ç. n.)

Benimle uzanıp zaferi kutlayan Bongo'ya kesinlikle en son galibiyetimi kazandım, diyorum. Mağlubiyeti çok sakin karşılıyor. Hakkını vermek lazım. Kırsalda ne prestije ne de şişirilmiş egolara rastlanır. Bir süre öncesine kadar tek derdim parayken, şimdilerde paraya olan ilgim kültürümüzde rastlanabilecek en düşük seviyede. Tek derdimin para olmasından, kültürümüz izin verdiği ölçüde, en küçük derdimin para olmasına geçtim. Öğrencilik yaşamım boyunca, sadece parayı ve para kazanmayı kafaya takmıştım, para getirmeyen bölümlerde okuyanlara gerzekler diye bakıyordum, diyorum. Ama şimdi kafaya en az taktığım şey parasızlık. Çok banal bir şey. Varyemez Amca şakası kıvamında. Kafaya alınan tek bir darbe her şeyi değiştirdi. Hep parayla meşguldüm; vaktimi ve yeteneğimi nasıl değerlendireceğimi, daha çok para istifleyebilme arzum belirliyordu. Sonra bisikletten düşüp kafamı çarpıyorum ve birdenbire artık kafayı paraya takmaz oluyorum. Para dışındaki konuları da pek düşünmediğimi itiraf etmeliyim ama düşünme ihtimalim var. Belki koşullarım da. Ormanda bir çadırım var, bolca vakte ve et stokuna sahibim. Bir de Bongo'ya, yeni dostum. Sanki birbirimizi hep tanıyorduk. Karım, ona, yeni çocuğa ve diğer insanlara Mayıs'ta geri döneceğimi sanıyorsa aklını kaçırmış olmalı. Kesinlikle böyle bir planım yok. Aksine, böyle bir şeye asla kalkışmamayı planlıyorum, diyorum. Gelip beni zorla götürmek zorunda. Taşımak zorunda. Karnı burnundayken bunu beceremez. Mümkünü yok.

Bir sürü şey yaptım.

Çok başarılı oldum.

Bok gibi başarılıydım.

Yuvada başarılıydım. İlkokulda başarılıydım. Ortaokulda başarılıydım. Lisede iğrenç bir şekilde başarılıydım; yalnızca derslerde değil, sosyal olarak da. İneklemeden, bütün ders kitaplarını hatmetmeden başarılıydım; biraz isyankâr ve küstahtım, hocalara tavrım, izin verilenin sınırındaydı ama yine beni diğerlerinden daha çok severlerdi; bunu becerebilmenin şartı, insanın sevimsiz bir şekilde çok başarılı olmasıdır, diye düşünüyorum bugün. Başarılı bir öğrenciydim, süper başarılı bir sevgilim oldu, diğer bütün işlere on basan bir iş teklifi aldıktan sonra başarılı dostlarımın arasında, başarılı bir şekilde evlendim. Sonra başarıyla büyüttüğümüz çocukla-

rımız oldu, başarılı bir şekilde elden geçirdiğimiz bir ev aldık. Bütün bu başarıların ortasında yıllarca dolanıp durdum. Başarılarla yattım, başarılarla kalktım. Başarılarla uyudum. Başarı soludum ve yavaş yavaş yaşamımı yitirdim. Şimdilerde olan bitene böyle bakıyorum. Allah çocuklarımı benim kadar başarılı olmaktan korusun.

Ancak kızım başarılı olmak konusunda endişe verici alametler gösteriyor, ormana taşınmanın vakti zamanı gelmişti, onun iyiliği için de.

Ormanda yaşamamı, kafayı sıyırmama bağlıyor; belki bu onun kafasının karışmasını sağlar ve böylelikle kendine daha az başarılı bir yol tutar, daha az şey başarır ve genel olarak hedef küçültür. Tabii henüz iş işten geçmemişse. Başarı onu henüz ele geçirmemiş, iliğine kemiğine işlememişse. İnsan bir kez başarılı olmayagörsün, çevresinden övgüler almaya devam etmek için elinden geleni ardına koymaz. Bu, kendi kendine güçlenen, sonlanması gerektiği düşünülemeyecek bir döngü. İnsan öğrenci olarak, daha sonra iş hayatında, örgütlerde, derneklerde başarılı olabilir. İnsan başarılı bir partner, eş ya da dost, başarılı bir ebeveyn ve tüketici olabilir; insanın başkalarından daha başarılı olamayacağı hiçbir şey yok aslında; insan başarılı bir biçimde yaşlanabilir, hastalanabilir ve başarıyla ölebilir. Bisikletten düşüp kafamı çarpmasaydım ben de bunu yapardım şüphesiz. Ama artık olmaz. Ölümüm beceriksizce olacak, yaşadığım sürece bir daha asla bir şeyleri başarmaya çalışmayacağım. Hiçbir şeyi başarmayacağım artık. Son bir kez muvaffak oldum, son bir kez başarılıyım.

Oğlum başarılı olmaya yetişemedi, neyse ki onun için hâlâ bir umut var. Ortalıktan kaybolmam onu kurtarabilir diye düşünüyorum sürekli. Beni özlediğinden, içini bir huzursuzluk, bir özlem, bir dengesizlik kaplayabilir kanımca. Daha az becerikli olmak karımın da işine yarayabilir. Ben yanında olmazsam yorulur ve eminim hata yapmaya başlar. Muhtemelen yorgun, sinirli ve çocuklara karşı tahammülsüz olur. Daha az uyur, onu işinde başarılı ve sağlam kılan her zamanki enerjisinden mahrum kalır, bu da ister istemez beraberinde vicdan azabı getirir. Ormanda kalmakla aileme iyilik ediyorum. Burada yaşamamın kötü bir şey olduğuna inanıyorlar ama aslında bu, hepimiz için bir kurtuluş. Bir gün geri dönmeye karar verirsem, ben ve ailem, ormana bir teşekkür borçlu olacağız.

Ama beni buradan ne vazgeçirebilir, pek kestiremiyorum. Buradayken ne ben insanlara maruz kalıyorum ne de onlar bana. Onlar nefretimden ve sivri dilimden korunuyor, ben de onların beceriksizliklerinden ve aptallıklarından korunuyorum. Bu düzen böyle iyi bence.

Diğer taraftan, kendimi yalnızlığa alıştırıyorum, yalnızlıkla birlikte yaşamaya. Babamın yaptığı gibi. Belki de farkında olmadan. Yapayalnızdı o. Babam yani. Annem hep yanındaydı ama o yine de yalnızdı. Hayatının son kırk yılında ben ve kardeşlerim de vardık ama bu yüzden daha az yalnızdı diyemeyiz. Sabah uyandığında, gece yattığında, kayağa gittiğinde ya da tuvalet fotoğrafları çekerken neler düşünüyordu, bilmiyorum. Hiç belli etmezdi. Artık yoklar. Hiçbir zaman var olmadıkları da düşünülebilir çünkü sadece onun içindeydiler. Orada bir şey vardı ama belki de yoktu. Schrödinger'in kedisi gibi. Parçalandığında, ölümcül bir asit salgılayan mekanizmayı harekete geçiren herhangi bir radyoaktif maddenin atomu, bir kediyle birlikte bir kutunun içine yerleştirilir. Kutunun içini göremediğimizden, bu olay gerçekleşti mi gerçekleşmedi mi, bilemeyiz. Bu yüzden aynı anda, kedinin hem yaşadığını hem de öldüğünü varsayabiliriz. Babam böyle bir kutunun içinde yaşadı. Belki çok düşünmüştü, belki az. Belki keyfi yerindeydi, belki değildi. Hem yaşıyor hem de yaşamıyordu. Şimdi ise öldü.

Yalnız doğar, yalnız ölürüz. Buna bir an evvel alışmak lazım. Yalnızlık yapının temeli. Yani taşıyıcı kolonun ta kendisi. İnsan başkalarıyla bir arada yaşayabilir, ancak "bir arada" demek, kural gereği yan yana olmak anlamına gelir. Bu da iyi sayılır. Insanlar yan yana yaşar, şanslarının yaver gittiği anlarda belki bir arada bile olabilirler. İnsan aynı arabada oturur, aynı yemeği yer, aynı Noel'i kutlar. Ama birlikte araba kullanmaktan, yemek yemekten ya da Noel'i kutlamaktan başka bir şey bu. Işin iki yönü var. İki gezegen. Şu sıralar uzayda yeni bir cisim keşfedildi, bazıları bunun yeni bir gezegen olduğunu söylüyor, bazılarıysa buna karşı çıkıyor. Çok şey bildiğimize inanıyoruz ama aslında neyin gezegen olduğundan, hatta ve hatta babamızın kim olduğundan bile haberimiz yok. Ya da bir zamanlar kim olduğundan. Sen bilmiyorsun en azından, diyorum Bongo'ya. Babanın kim olduğundan bihabersin. Belki o da bir ku-

tunun içinde yaşıyordu. Ormandaki bir kutunun içinde. Kesinlikle bildiğin tek şey, onun bir geyik olduğu. Büyükçe bir geyik olmalı, annenle çiftleşebildiğine göre; aslında o da iriydi, çok iri olmasa da. Sen de büyüyeceksin, diyorum. Onu çadırdan dışarı çıkarıp bir çam ağacına yaslıyorum ve boyunun ölçüsünü alıyorum. Kafasını dik tutturup üstüne bir kitap yerleştiriyorum, ağacın gövdesine bir çizik atıp tarihi kazıyorum. Şimdi ne kadar hızlı büyüdüğünü takip edebileceğiz, diyorum.

Birkaç gün sonra, ateş geçmek üzereyken, babam ve Schrödinger'in kedisiyle ilgili kıyaslamamın çok akıllıca olduğunu fark ediyorum birden. Yine akıllı olmaya çalıştım. Kendi kendimeyken bile, akıllı olmamaya karar vermişken bile akıllıyım. Bu bir hastalık.

Annemin, babam hakkındaki insanı pek çok açıdan endişelendiren bilgilerinden bir diğeri ise güney gezilerinden birinde, içkili güzel bir yemeğin üstüne, yanlış anlamadıysam, anneme ondan önce ölürse, bir ses yumurtasıyla birlikte gömülmeyi vasiyet etmiş olması. Anneme, ses yumurtasını takım elbisesinin ceplerinden birine koymasını, cenaze işleri bürosundakilerden, ona bu elbiseyi giydirmelerini istemesini söylüyor. Ortam çakırkeyif ve güney tatili kıvamında ama annem bunun ciddi bir istek olduğu kanısında. Hatırladığı kadarıyla, ses yumurtası lafı babamın ağzından hayatı boyunca ilk kez çıkıyor. Babam öldüğünde bu meseleyi ciddiye alacak mıyız diye enine boyuna tartıştık. Kız kardeşim ciddiye almama taraftarıydı ama sonunda bunu yapmaya karar verdik. Müzik aletleri satan bir dükkâna gidip kırmızı bir ses yumurtası aldım. Çok pahalı değildi. Dükkândan çıkar çıkmaz yumurtayı denedim. Çalışıyordu. Biraz iç gıcıklıyordu. Bir enstrüman olarak telkin edici bir atmosfer yaratmaya katkıda bulunabileceğini kolayca hayal edebiliyordum. Önce temel bir ritim elbette, sonra daha karmaşık bir *beat*. En sonunda da ses yumurtası. Bir tür muhteşem baharat gibi. Varlığını pek düşünmüyorsun ama yokluğunda bir şeylerin eksikliğini hissediyorsun. İşte ses yumurtası böyle bir şey. Babam da böyle bir şey. Ama bildiğim kadarıyla babamın ritme ya da ritim enstrümanlarına bir düşkünlüğü yoktu. Belki de güneyde geçirdiği

o gece kulaklarında çınlayan yerel ritimlerle dopdolu, başı dönmüş ve mutluydu; bir anda, bazen öyle olur ya, yaşamında daha fazla ritim, dans, müzik ve gevşeme, daha az sıradan, görev icabı ve sıkıcı şeyler olması gerektiğini düşündü; insan pekâlâ böyle şeyler düşünebilir, bir an için, bunda kötü bir şey yok, herkes böyle şeyler yapıyor, sanırım, yani insan hayatının hiç olmayacak şeylerle dolduğunu ve başkalarında gördüğü birtakım şeylerin eksikliğini hissedebilir; ritim, mutluluk, derinlik, çocuk ya da genel olarak insana iyi ve anlamlı gelen başka şeyler. Babam güneyde böyle bir an yaşamıştır belki de. Ya da içini öbür dünya korkusu sarmış, ses yumurtasının yolculuğunda ona bir şekilde yararı dokunabileceğini, öldükten sonra ona eşlik edip engelleri ve zorlukları aşmasında yardımcı olabileceğini düşünmüştür. Spekülasyon yapıyorum tabii. Ama çok okuduğunu biliyorum. Klasik edebiyat okurdu. Klasik edebiyat bolca ölüm içeriyor; anladığım kadarıyla, farklı öbür dünyalardan ve oralara gitmek için neler yapılması gerektiğinden falan epeyce söz ediyor. Ama klasik edebiyatta ses yumurtasına kesinlikle az rastlanır. Eski Yunan'da ses yumurtası yoktur diye tahmin ediyorum. Romalılarda da. O yüzden babamın bunu nereden çıkardığı bir muamma. Şimdi artık ikisi de toprak altında. Babam. Ve ses yumurtası. Umarım sonunda meseleyi aydınlatırlar.

Yatmadan önce Bongo ile her zamanki yerimizde bir yandan işeyip bir yandan fiyordu seyrediyoruz. Gece soğuk ve dupduru, Meteoroloji Enstitüsü'nün pencerelerinde ışık var. Gece gündüz çalışıyorlar, diye düşünüyorum. Havadan örnekler alınacak, incelenecek, modellenecek. Bu işin sonu yok. Hava hiç bitmez, asla mola almaz. Kar hâlâ yağmadı. Geçen yıl erken gelmiş ve tutmuştu. Daha Ekim ayında tutmuştu ama bu yıl görünürde kar mar yok. Sadece güneş ve insanlarda safça bir sevinç. Ama ben kar istiyorum. Karlı havayı gerçekten çok seviyorum. Hiçbir şey o kadar keyiflendirmiyor beni. Pencere kenarında saatlerce oturup yağışını seyredebilirim. Kar yağarkenki sessizlik. Bu, bir şeyler için kullanılabilir. En güzeli, karı bir ışığın önünde seyretmek, mesela sokak lambasının önünde. Ya da sadece dışarı çıkacaksın, bırak üstüne yağsın. İnsanın tek başına bulacağı eğlenceden çok daha iyi. Ayrıca kar küremeye de bayılıyorum. Hiç bıkmam. Bir de başkalarının kardan hoşlanmaması

hoşuma gidiyor. Kar yağınca sinir oluyorlar. Norveç'te yaşadıkları halde karı bir türlü kabullenemiyorlar, hep rahatsızlar. O yüzden, kar yağdığında başkalarının dertlenmesi beni keyiflendiriyor. İşin içinde bir miktar hainlik var. Ama şimdi Meteoroloji Enstitüsü'ndeki bu baş belaları beni karsız bırakmak üzereler. Hava istikrarsız, bir daha yağacağından bile emin değilim, katlanması zor. Karı her şeye tercih ederim. Pek çok insana tercih ederim. Belki sana bile Bongo, diyorum, son damlayı silkelerken. Ama bu öylesine bir soru, buna takılıp kalmayalım. Kafanı yorma buna. Seni de seviyorum Bongo. Hiç fena değilsin. Ama bir kar da değilsin.

ARALIK

Henüz keyfi yerinde bir delikanlıyken, Afrika'daki insanların acı çekmesinin kabul edilemez olduğunu anlamıştım. Yine bir gece oturmuş "The Wall"u dinleyip bunu hissediyordum. Pek çok şey gözüme kasvetli ve haksız görünüyordu ve bunun sonunun hiç gelmeyeceğini düşünüyordum ama sonra durum birdenbire değişti. Geldiği gibi gidiverdi. Bugünlerde anımsamıyorum bile. Zamanımı Afrika'dakilere harcayacak halim yok sanırım. Ne bulursam onu yiyorum. Avcı ve toplayıcıyım. Su taşımak için ortalama bir Afrikalı kadar zaman harcıyorum. Çok susamışsam, şişemi buradaki bataklığa daldırdığım oluyor, su kahverengi ve durgun, eminim bin yıldır da öyleydi, o yüzden civardaki derelerden birine gitmeyi tercih ediyorum. Ama dereler de istikrarlı değil. Bazen o kadar cılız akıyorlar ki, yeterince su toplanmıyor. Bugün Afrika'da olan benim, diye düşünüyorum. Bakımsızlıktan kırılan benim bir bakıma, gayet bakımlı olan cinsel organım hariç. Çevremdekiler yardıma ihtiyacım olduğunu düşünüyor ama kendi başımın çaresine kendim bakmak istediğimden Afrika gibi de gururluyum. Afrika ile aramdaki en büyük fark, benim insanlardan hiç hoşlanmamam, Afrika'nınsa insanları çok sevmesidir. İnsanların, dostların ve ailenin arasında olmak Afrika için en belirgin özelliklerden biri olarak görülürken, insanlardan, dostlardan ve aileden uzak durmak, benim en belirgin özelliğim.

Su taşımak için çok fazla zaman harcıyorum. Süt için de. Ama anlaşma devam ediyor. ICA şefi, söz verdiği miktarda sütü dışarı koyuyor, ben de gidip alıyorum. Böylece sıvı ihtiyacım karşılanmış oluyor. Sütten ve elimde hâlâ bol miktarda bulunan Bongo'nun annesinden vitaminlerimi ve minerallerimi alıyorum ancak tatlı ihtiyacımı hiçbir yerden karşılayamıyorum. Böğürtlen mevsimi bittiğinden bu yana, tatlı bir şey yemeyeli neredeyse bir ay oluyor. Bu biraz asabımı bozuyor. Ben de herkes gibi, çalışması için ara sıra doğru bir şekilde yağlanması gereken ince ayar bir makineyim. Bir

şeyin azı da çoğu da zarar. Şekersiz tepetaklağım, çadırın içinde saatlerce kafamı tatlıya takmış bir halde dolandığımı fark edince huzursuz oluyorum. Bu huzursuz günlerin ardından Bongo'yu da alıp Düsseldorf'un evine iniyorum. Düsseldorf'un evinde çikolata bulundurduğu tecrübeyle sabit. Çikolatayı köpekler gibi seviyor sevgili Düsseldorf. Bongo'ya yük taşımayı öğrettim. Annesinin derisinden bir heybe diktim. Heybeyi üstüne atıyorum, karnının altından bağlıyorum, çok işe yarıyor. Onun da buna bir itirazı yok gibi. Benimle olduğu sürece keyfi yerinde. Hörgüçlü geyiğim benim. Sanki hayatı boyunca hep bu işi yapmış gibi odun, su ve süt taşıyor. Bahçenin kenarında uzunca bir süre durup Düsseldorf'un neyle uğraştığına bakıyoruz. Yeni bir maket şehir kuruyor. Tam olarak ne olduğunu göremiyoruz; son derece dikkatli, cımbız ve yapıştırıcıyla çalışıyor. Bir süredir seyahatteydi yine. Mutfak tezgâhının üstünde paranın satın alabileceği en büyük Toblerone duruyor: Tam dört buçuk kilo ağırlığında, bir metre boyunda ve baldırım kalınlığında. Benzerlerini görmüştüm. Ormana taşınmadan önce, işten dolayı Kastrup ve diğer havaalanlarında fink atarken. Ama ben hep küçüklerinden almışımdır. Bir türlü cesaret edip de büyüğünü alamadım. Akıllı olmam beni engelledi, diye düşünüyorum. Her zaman akıllı, becerikli. Küçük Toblerone'lar akıllı. Babanın ailesine düşkünlüğünü gösterir. Baba onları hatırlamıştır. Onları düşünmüştür. Ancak büyük Toblerone'lar akıllı olamayacak kadar kocamanlar. Aşırı kaçıyorlar, satın alanlar hakkında muğlak bir hikâye anlatıyorlar. Onun yeme sorunu var. O yalnız. O tuhaf. O her şey olabilir. Düsseldorf'un bu yanına saygı duyduğumu fark ediyorum. Büyük düşünebilmesine. Bu gece evi havalandırıyor. Bahçe kapısı aralık duruyor, sigara içtiği için evi havalandırıyor. Yalnızken sigara içenler bile evlerini havalandırıyor. Artık böyle. Bu durumdan faydalanabilirim. Bongo'ya hiç ses çıkarmadan bir çalının arkasına geçmesini işaret ediyorum, bahçe kapısından geçip eve giriyorum, mutfakta yerde sürünerek ilerliyorum, Toblerone'a doğru, tüm benliğimle arzuladığım Toblerone'a doğru; bu, istekten de öte bir şey, şekere ihtiyacım olduğunu, güdülerimin şeker istediğini hissediyorum, bu çikolatayla şeker ihtiyacımı aylarca, belki bir yıl boyunca karşılamış olacağım; mutfak tezgâhına doğru kolumu uzatıyorum ve o kocaman şeyi uca doğru çekiyorum, daha uca, biraz daha uca derken çikolata aşağıya düşüveriyor, gık

çıkarmıyorum, her avcı toplayıcı gibi; bizler iş başındayken hiç ses çıkarmayız, kırk bin yıldır sesimiz çıkmıyor; ona ulaşmak üzereyim, uzanıyorum ve Düsseldorf'un ayağa kalkıp mutfağa geldiğini duymuyorum. Lüzumsuz sesleri filtre eden yoğun bir moddayım, sistem Düsseldorf'un gelişini lüzumsuz olarak tanımlıyor, ölümcül bir yanlış değerlendirme. Aniden mutfağın köşesinde görünene kadar, salak gibi hiçbir şeyden haberim olmuyor. Düsseldorf neler olduğunu görüyor, Toblerone'a doğru koşup onu sıkı sıkı tutuyor, aramızda bir itiş kakış başlıyor. Çikolatayı bırakmıyorum, o da çikolataya yapışıyor, klasik anlamda erkek erkeğe mücadele. Kâğıt üzerinde kesinlikle ondan daha güçlü olmama rağmen, Düsseldorf, Toblerone'u elimden kaptığı gibi onunla kafama sert bir biçimde birkaç kez vurduğunda afallıyorum. Gözlerim kararıyor. Kendime geldiğimde, Düsseldorf'un mutfağında, yerde kıskıvrak bağlı bir halde yatıyorum, ne yazık ki durum bu, ayrıca yerin kahverengi muşamba kaplı olduğunu belirteyim.

Saatler geçiyor, oturma odasından Düsseldorf'un maket yapım sesleri geliyor. Hiç istifini bozmadan işiyle meşgul oluyor ve beni yerde öylece bırakıyor. Bu, içe kapanıklığın dik âlâsı.

Tam bir sabit fikirli.

"Ne maketi yapıyorsun?" diyorum sonunda.

Hâlâ maketle uğraşıyor.

"Ne maketi yapıyorsun?" diye soruyorum tekrar.

"Bodruma girip reçelleri ve etleri götüren sendin" diyor.

"Korkarım bu doğru. Bir süre önce ufak tefek bir şeyler arakladım ama artık yapmıyorum."

"Yapmıyorsun çünkü alarm taktım" diyor Düsseldorf.

"Haklı olabilirsin" diyorum.

"Ve şimdi yeniden dadandın."

"Çok acil şekere ihtiyacım vardı. Bana şeker lazım."

Bir süre daha maketle uğraşıyor. Sonra masaya bir şey bırakıp ayağa kalktığını duyuyorum. Mutfağa gelip Toblerone'u açıyor, yemek bıçağıyla bir parça kesip bu parçayı bana veriyor. Ağzıma.

Yaşasın, diye düşünüyor bedenim, şeker! Her yerimi sessiz bir bayram havası sarıyor. Bu kadarcık bir şey yetiyor işte. Yapımız böyle. Ne kadar banal.

Düsseldorf oturma odasına geri dönüyor. Bir süre sonra yeniden deniyorum.

"Maket falan yapıyorsun yani?"

"Evet, yapıyorum."

Bir şeyler daha söyleyecek diye düşündüğümden sessizce yatıyorum ama anlaşılan diyeceğini dedi.

"Ne maketi yapıyorsun?" diye soruyorum tekrar.

Masaya bir şey bıraktığını duyuyorum, hiç ses yok. Sinirlerin bir miktar gerildiğini hissediyorum. Sonra yine makete dönüyor. Sonunda, oturma odasından sesleniyor:

"Alman Steyr Tipi 1500A/01 maketi yapıyorum."

Bir şeyler daha söyleyecek diye bekliyorum ama yine sessizlik.

"Peki" diyorum.

"Savaşın başlarında Almanların durumu iyiydi. Bunun nedenlerinden biri çok donanımlı olmalarıydı. İyi taşıtlara, iyi tanklara ve uçaklara sahiptiler."

Yine sessizlik.

"Ama bildiğim kadarıyla savaşın son dönemlerinde işleri o kadar iyi gitmedi" diyorum ve sessizce bahçe kapısına doğru sürünüyorum.

"Evet, öyle. Ama başlarda iyiydi. Dediğim gibi, iyi taşıtlara sahiptiler. Maketini yaptığım bu taşıt Avusturya'da üretildi, beş farklı sınıfta. Bu, 1,5 ton olanı, çoğunlukla personel arabası, ayrıca çekici ve ambulans olarak da kullanıldı."

"Çok yönlü bir arabaymış" diyorum.

"Doğru. Dört çekişli, 3,5 litrelik V8 motor, seksen beş beygir gücünde."

"O kadar, ha?" diyorum. Tam kapıya yaklaşmışken, Düsseldorf'un ayaklarımı mutfak tezgâhının altındaki radyatöre güzelce bağladığını fark ediyorum. Kapıdan ancak burnumun ucunu uzatabiliyorum, Bongo'ya gelmesini işaret ediyorum. Hâlâ çıt çıkarmadan çalıların arkasında duruyor. Görebileceğiniz en söz dinleyen geyik, şimdi çimeni geçip imdadıma yetişiyor. Ellerimi uzatıyorum, Bongo ellerimi bağlayan ipi çiğneyip kemiriyor.

Kötü güçlere karşı insanlarla hayvanların işbirliği gibisi yok.

"Neden bu maketi yapıyorsun?" diye soruyorum, sesimin odada yer değiştirdiğimi, tuhaf bir şekilde oturduğumu ve ayrıca bu maketi neden yaptığıyla zerre kadar ilgilenmediğimi ifşa etmesinden korkarak.

Cevap vermiyor.

"Yani beni ilgilendirmiyor tabii... Kendince sebeplerin olmalı."

"Evet, var" diyor Düsseldorf.

Bongo son düğümü ısırıyor ve ellerim serbest kalıyor. İlk düşüncem, doğal olarak kapıya doğru seyirtmek ve bir daha asla geri dönmemek ama Toblerone beni engelliyor. Hem canım çikolata çekiyor hem de iş çikolataya geldiğinde, kimin patron olduğunu Düsseldorf'a göstermek istiyorum. Sen benimsin, diye düşünüyorum, seni çoktan hak ettim. Orada, koltuğumun altında acayip büyük bir çikolatayla dururken, yaşlı bir adamın Alman Steyr Tipi 1500A/01 maketi yapmak gibi tatsız tuzsuz bir işle uğraşmasının ne kadar acıklı göründüğünü kendi gözlerimle görmek için oturma odasının köşesinden ona şöyle bir bakmaya can attığımı fark ediyorum. Ayrıca daha önce oturma odasını hiç görmedim. Hep bahçe kapısından girip bodruma iniyor, sonra da geri dönüyordum.

O bildik avcı toplayıcı tavrıyla köşeye doğru sessizce ilerliyorum, bu kez bütün kanallar açık; oturma odasında çıt çıkarsa, Düsseldorf hiçbir şey fark etmeden ortadan kaybolurum. İçeriye baktığımda, maket ıvır zıvırlarıyla kaplı kocaman bir masanın önünde Düsseldorf'un işine yoğunlaşmış sırtını görüyorum. Gözlerim odada dolaşıyor, manzara şaşırtıcı ve neredeyse şoke edici: Düsseldorf'un oturma odası bir savaş alanı. Kelimenin tam anlamıyla. Burada bir muharebe anı canlandırılıyor. Elli altmış metrekarenin üzerindeki bu alanda. Savaşla ilgili pek bilgim yok ama bu muharebe sahnesinin İkinci Dünya Savaşı'na ait olduğunu, tahminden öte, iddia edebilirim. Düsseldorf'un oturma odasındaki bu tabloda yer alan renkler ve bütün bu ikonografi, kafamdaki İkinci Dünya Savaşı resimleriyle tamamen örtüşüyor. Düsseldorf, evinin en büyük odasına, zengin detaylarla gerçeğin aynısını ve neşeli bir çılgınlığı yansıtan bir kasaba kurmuş. Çevresiyle birlikte, küçük bir kasaba canlandırılmakta burada: Binalar, evler, tren yolları, açık araziler, ayrıca oturma odasının büyük penceresi boyunca uzanan nehir ya da kanalın diğer yanında yer alan birkaç çiftlik görüyorum. Ağaçlar, sokak lambaları, itfaiye muslukları da var; dünyadaki herhangi bir gerçek şehrin sahip olabileceği bütün gözle görülebilir altyapı, Düsseldorf'un oturma odasındaki gerçek olmayan bu şehirde mevcut. Bu şehir, şüphesiz gerçek bir şehrin kopyası, diye düşünüyorum, İkinci Dünya Savaşı sırasında, bir

zaman böyle görünüyordu herhalde. Şehirde asker kaynıyor; köşe başlarında, tren vagonlarının, taşıtların ve başka bir sürü şeyin arkasında durmuş, birbirlerine ateş ediyorlar. Mevsimlerden kış. Her yerde kar. Maket karı ama oldukça gerçekçi, üzerinde araçların izleri de var. Her yana ölüler ve yaralılar saçılmış. İkinci Dünya Savaşı'ndan donmuş bir sahne. Bütün detayların, bir zamanlar bu şehrin bir köşesinde yaşanmış gerçeklikle bire bir örtüştüğünden eminim. Tankların, levazım kamyonlarının, askerlerin ve diğer parçaların boyanış tarzından çıkardım bunu. Araçlar eski püskü, uzun süren savaşın izlerini taşıyor. Askerler yorgun. Mitralyözlerin başındakiler görevlerini hem etkin bir biçimde hem de bir tür hayal kırıklığıyla yerine getiriyorlar, bir yandan da keyifsizce sigaralarını tüttürüyorlar. Evler isabet almış, duvarların sıvaları yer yer dökülmüş, binalar boyunca öbekler halinde yerde duruyorlar. Yanmış arabalar yan yatmış; silahlarını dolduran ya da biraz oturup nefeslenen askerlere siper olmuş. Büyük bir topu çeken lokomotif raydan çıkmış, birileri vinçle onu kaldırıp yeniden yerine oturtmaya çalışıyor. Sanırım burada yüzlerce taşıt ve bunun üç dört yüz misli de asker var. Bunu inşa etmek yıllar almış olmalı. Düsseldorf, Ikinci Dünya Savaşı'ndan kalma bu kış manzarasını yeniden yaratmak için yıllarını harcamış. Aklıma gelen ilk şey saygı.

Dakikalarca bu sahneyi inceledikten sonra sessizce, "Affedersin, nedir bu?" diyorum.

Düsseldorf dönüp bir bana, bir de koltuğumun altında şapşal şapşal uzanan Toblerone'a bakıyor, sonra da bakışlarını savaş sahnesine yöneltiyor.

"Arden saldırısı. Aralık 1944. Daha doğrusu o senenin Noel akşamı. Şehrin adı Bastogne. Babam o gün orada öldü. Böyle bir arabayı kullanırken vuruldu" diyor maketini yaptığı arabayı havaya kaldırırken. "General Manteuffel'e durum raporunu götürmek üzere yola çıkmışken sol şakağından giren bir kurşunla vuruldu. Saat ikiyi yirmi geçiyordu. Sabahtan kar yağmış, bir saat sonra ise yine yoğun kar yağışı başlamıştı. Arden saldırısı sona erdiğinde, Almanların bu işi başarabileceğine artık kimseler inanmıyordu. Savaşın sonu belli olmuş gibiydi."

Düsseldorf tekrar yerine oturdu. Arabanın küçük bir parçasını boyamaya devam etti.

Yine sahneye bakıyorum. Bu tablo ya da sahnenin ya da işte buna her ne derseniz onun içindeki saat kulesi ve tren istasyonundaki saat, oldukça doğru bir biçimde ikiyi yirmi geçeyi gösteriyor. Düsseldorf babasının ölümünü inşa ediyor. Birazdan olacak ve çoktan oldu, bu gerçek beni etkiliyor. Birazdan olacak ama aynı zamanda seneler önce olmuş bir olayı yeniden canlandırıyor.

"Üzüldüm" diyorum.

"Zarar yok. Uzun zaman önceydi. Babamla hiç karşılaşmadım ama o anla ilgili bir şey var. Hayatta kalan arkadaşlarıyla konuştum, olayın ikiyi yirmi geçe gerçekleştiğini söylediler. Bu, ölmek için nasıl bir an? Nasıl bir Allahın belası an?"

"Belki de hiç fark etmez" diyorum dikkatlice.

"Yanılıyorsun" diyor Düsseldorf.

"Peki" diyorum.

Düsseldorf boyamaya devam ediyor. Ormana doğru yollanmanın vakti geldi, diye düşünürken, kendimi de şaşırtıp "Benim de babam öldü" deyiveriyorum, "İlkbaharda öldü."

"Üzüldüm. İyi bir adam mıydı?"

"Bilmem. Onu çok iyi tanımıyordum. Yaşamının son yıllarında tuvaletlerin fotoğrafını çekiyordu. Bu, iyi mi yoksa kötü mü, bilemiyorum."

"Kulağa hoş geliyor. Ölmesine izin vermemeliydin" diyor Düsseldorf.

"Evet, vermemeliydim."

Bir bardak şeri aldım, maket şehir masasının öbür ucunda oturmuş, Düsseldorf'un boya yapışını seyrediyorum. Bir cımbızla tuttuğu, arka aksın parçası olacak minicik bir plastiği, küçük bir fırçayla solgun yeşile boyuyor. Savaşın başlarında babasının tayininin Norveç'e çıktığını anlatıyor, Oslo'ya. Düsseldorf'un annesiyle karşılaşıyor, birkaç kez dansa gidiyorlar, ormanda gizlice yürüyüşlere çıkıyorlar ve onu hamile bırakıyor. Sonra eve dönüş için emir geliyor ve 1944'ün sonlarına doğru Belçika'ya gönderiliyor. İyi bir subay olmak için gidiyor; Almanların Arden Saldırısı için en iyi adamlarına ihtiyaçları var. Talihsiz gelişmeleri tersine döndürmek için son şansları bu. Babasının memleketi Düsseldorf. Birkaç yıl önce Norveç Soyadı Kanunu bir parça yumuşadığından "Düs-

seldorf" soyadını almayı tercih ediyor. Bir Alman askerinin oğlu olmaktan gurur duyduğunu söylüyor. Nazilerin davası iyi bir şey olduğundan değil, sadece, öyle işte.

"Babam bir Alman askeriydi. Yapacak bir şey yok. Fakat onun diğer askerlerden daha kötü olduğuna inanmamı gerektirecek bir sebep de yok. Aksine, tarihin belli bir noktasında doğmuş olmanın sonucuna katlanan diğer milyonlarca normal genç kadar normal biri olduğuna inanıyorum. Onunla hiç karşılaşmadığımdan, şerefine bir şey yapmak istiyorum. Tam altı yılımı aldı. Karım öldüğünden beri bu işle uğraşıyorum. O toprağa girdiği gün başladım. Karımla babam hakkında konuşamıyordum, bu konuyu duymak bile istemiyordu. Hiçbir şey olmamış gibi davranmak zorundaydım hep. Annem de bu konudan asla bahsetmezdi. Bir bakıma anlıyorum. Ülkeni işgal etmiş bir Alman askerinden çocuk peydahladığın gerçeğinden daha ilginç şeyler vardı tabii konuşulacak. Annem öldükten sonra babamın mektuplarını buldum. Bunlardan biri, babamın emrindeki bir subaydan geliyordu; onun öldüğünü bildiriyor ve olayın nasıl gerçekleştiğini anlatıyordu. Karım da öldüğünde artık istediğimi yapabilirdim, babamın anısına bir şey yapmak istiyordum. Amacıma ulaşmak üzereyim. Bu subay arabası bittiğinde ve babamın maketini yapıp boyadığımda, bunları maketin içindeki yerlerine koymayı, sonra da kafama bir kurşun sıkmayı geçiriyorum aklımdan sıkça. Bunu bazen evde, bazen de Bastogne'da, babamın öldüğü yerde yapmayı düşünüyorum. Nasıl olsa nerede olduğunu biliyorum."

Ucunda plastik bir parça olan cımbızı ve fırçayı hâlâ elinde tutan Düsseldorf, ayağa kalkıp savaş sahnesine doğru ilerliyor ve bir dört yol ağzını işaret ediyor.

"İşte burada. Anneme mektup yazıp olayı anlatan bu adamdı" diyor. Yıkık bir duvarın ardında, dizlerinin üstünde duran bir eri işaret ediyor. "Adı Reiner. İyi adamdır. Maket uçak yapardı. Öleli iki üç yıl oluyor, birkaç kez görüşmüştük."

Düsseldorf yerine oturup boyaya devam ediyor.

Bir süre sonra. "Ama bu fikir de çok sevimsiz. Zavallı bir fikir, hiç de orijinal değil. O yüzden pek bilemiyorum. Bakalım... Senden n'aber?" diye soruyor.

"Sağ olun. İyiyim. Ormanda bir geyikle birlikte yaşıyorum. Buradan pek uzak sayılmaz. Bir çadırım var."

Bana bakıyor.

"Neden ormanda yaşadığını sorabilir miyim?"

"İnsanlardan hoşlanmıyorum" diyorum.

Başını sallıyor.

"Bu, söylenecek laf değil" diyor ve fırçayı masaya bırakıp elini uzatıyor.

"Düsseldorf."

"Doppler."

İspanya'ya karşı oynayacağımız milli maçtan bir gün önce karım çadıra geliyor ve biraz molaya ihtiyacı olduğunu, bir kadın arkadaşıyla birlikte Roma'ya gitmek için Perşembe'den rezervasyon yaptırdığını söylüyor.

"Roma, ha" diyorum ve aklımdan sırayla Pantheon, Colosseum ve bir yandan düzüşüp bir yandan da kadınların ruhu var mı yok mu, diye düşünen kardinaller geçiyor. Bir de tabii, en yakınlarını öldürüp şehrin yanışını seyreden Nero. O da insanlardan pek hoşlanmıyordu herhalde.

"Aralık'ta Roma. Çok soğuk olmaz mı?"

"Hayır" diyor karım.

"Tamam. İyi fikir ama çocuklar ne olacak? Onlara kim bakacak?"

"Sen bakacaksın. Perşembe günü Nora'nın veli toplantısı var, Cuma günü Gregus yuvaya meyve götürecek."

"Meyve. Meyveyi nereden bulacağım? Olmaz. Bakmam gereken bir çadırım var. Bir de küçük geyiğim."

"Bu, bir soru değil, durumu haber veriyorum. Senin için uygun olsa da olmasa da yapacaksın" diyor karım.

Kızımızın adı pek tabii ki Nora. Karım İbsen'e, aslında tiyatroya çok düşkün; hiç mi hiç eleştirel değildir, her şeyi seyreder ve hepsinin de iyi olduğunu düşünür. Tiyatro oyunları iyidir çünkü tiyatro oyunlarıdır, diye düşünür. Ona göre tiyatro kendi içinde iyi bir şeydir ve kızımıza Nora adının konulması gerekiyordu, çünkü Nora, kadınları özgürleştirici ilk hareketimizi temsil etmektedir. Bana kalsa, adı inşaat ustası Solness bile olabilirdi. Ama o gün böyle demedim. Çok akıllıydım. İkimiz de Nora isminin mükemmel olduğunu düşündük; aslında karım, bunun benim düşündüğümden biraz daha mükemmel olduğunu düşündü.

"Şimdi de sen başımıza Nora kesildin, öyle mi?" diyorum düşünmeden.

"Ne dedin sen?" diyor karım.

"Kocanı ve çocuklarını bırakıp gidiyorsun. Nora olan sensin."

"Hayır, asıl sensin. Altı ay önce her şeyi bırakıp kaçtın" diyor karım.

"Ben Nora değilim, Afrika'yım."

"Senin yardıma ihtiyacın var" diyor karım.

"Başka ne var ne yok?" diye lafı geçiştirmeye çalışıyorum. "Yemene dikkat ediyor musun? Sağlığın yerinde mi?"

"Senin yardıma ihtiyacın var" diye tekrar ediyor karım.

Karım gittikten sonra Bongo epeyce suratsızlık ediyor. Bunu kıskançlığına yoruyorum. Karımı rakibi olarak görüyor ki, bunda bir parça gerçeklik payı da yok değil.

"İnsanın eşi, dostundan çok daha farklı bir şeydir" diye izahatta bulunuyorum. "Onunla evliyim ve iyi geçinmek zorundayım. Ayrıca onu seviyorum. Ama sen ve ben dostuz, hep dost kalacağız. Sana anlatacağım bir sürü şeyi ona asla anlatmayacağım. Korkma!" deyip onu okşuyorum.

"Sen ve ben, Bongo."

Ispanya milli maçının Ullevaal Stadyumu'ndan gelen seslerini duyuyorum. Meraktan tepenin biraz daha yukarısına çıkıp dürbünle bakıyorum ama sahanın ancak minicik bir kısmını ve birinci golün bir parçasını görebiliyorum. Topun kaleye girdiğini görüyorum ve kopan gürültüden, bunun, pek de Norveç'in lehine bir gelişme olmadığını anlıyorum. Portekiz'deki Avrupa Kupası'na Norveç gidemeyecek. N'apalım. Orada bir işimiz yokmuş demek ki. "Sen ne diyorsun Bongo?" Bongo'nun ne düşündüğünü bilmek kolay değil, ser verip sır vermiyor. Milli takım antrenörü Semb hakkında ne düşündüğü konusunda da ağzından tek laf çıkmıyor. "Beğeniyorsan söyleyebilirsin, değil mi?" Çıtı çıkmıyor. "Karizması olan sempatik biri olarak mı görüyorsun, yoksa sence defolup gitsin mi?" Cevap yok. "O zaman defolup gitsin diye düşündüğüne inanmayı tercih ediyorum. Yanlışsam düzelt." Düzeltmiyor, yanlış değilim. "Bu bi-

raz şaşırtıcı. Çok candan, yumuşak ve iyisin ama içinde çok fazla saldırganlık barındırıyorsun. Bunu düzeltmeye çalışmalısın. Hepimizin düzeltmesi gereken şeyler var. Mesela benim de düzeltmeye çalıştığım bir sürü şey var. Ama senin kalkıp milli takım antrenörü Semb'in kötülüğünü istemen beni biraz şaşırtıyor. Onu sevmiyor olmanı anlarım ama defolsun falan da nesi? Tamam, tamam, neden olmasın, en iyisini sen bilirsin."

Oğlumu, alabileceğim en geç saatte alıyorum yuvadan. Bütün gün canım sıkıldı. Ona ne diyeceğim? Son altı aydır iki üç kilometre uzakta yaşadığım halde onunla neden hiç görüşmediğimi nasıl açıklayacağım? Önceliği ormana verdim. Evde onunla, kız kardeşiyle ve annesiyle birlikte olmak yerine, ormandaki sessizliği ve geyikleri seçtim. Paketlerce tuvalet kâğıdı, bütün ailenin belden aşağısı her daim gün yüzü görsün diye dev şişelerde Lactacyd[4], yarı fiyatına lego, araba camı silme sıvısı, tazyikli silme sıvısı ve çıkışta da sosis almak için Smart Club'e[5] yaptığımız turların ve işimin yerine ormanı tercih ettim. Gregus, Smart Club'e bayılır. Üyelik kartımın tarihi geçmiş olmalı, ayrıca ormanda yaşamayı seçtim. Birazdan buluştuğumuzda ona bunu anlatmam lazım. Ormanı, Smart Club ve ailen olunca, bir de Norveç'in başkentinde yaşayınca gitmek zorunda kaldığı bütün o saçma sapan yerlere tercih ettim. Üç yaşında bir çocuğun bunu anlaması mümkün değil tabii. Belki de dört olmuştur, dört olduğunu varsayacağım. İnsan ormandayken zaman uçup gidiyor. Ama o bunu anlayamaz. Gecenin bir yarısı uyanıp da "Smart Club'e gitmeyecek miyiz?" diye soran biri, hiçbir şey anlamayacaktır. Yuvanın kapısının önünde dikilirken bir hesap verme sorunuyla yüz yüze kaldığımın farkındayım. Yuvadaki diğer bütün çocuklar gitmişler.

Gregus beni görünce ağlamaya başlıyor. Yuvada çalışan kadın beni tanıyamıyor, ben de onu çıkaramıyorum. Kimlik göstermemi istiyor ama artık kimlikle dolaşmadığımdan bu imkânsız. "Ben o bildiğiniz Doppler'im. Isterseniz geçen yılki Noel kutlamasına dair anılarımı anlatabilirim" diyorum. Gregus avazı çıktığı kadar bağırıyor, lafın kısası, sakalımı kesmek için bıçağımı çekiveriyorum

4 Genital hijyen için kullanılan bir bakım ürünü.

5 Norveç'te, kekten mobilyaya, inşaat malzemesinden ayakkabıya kadar her çeşit ürünün satıldığı, özel bir üyelik sistemiyle çalışan perakende mağazası.

ama kadın beni durdurup karımı arıyor. Konuşmadan anladığım kadarıyla, karım o sırada Pantheon'a giden bir otobüsle Roma'nın eski sokaklarında yol alırken, sakalım olduğunu, ayrıca hırpani ve vahşi göründüğümü teyit ediyor.

Gregus sakinleşiyor ve evin yolunu tutuyoruz. Yolda, ona yuvadaki günlük hayatın çetrefilli işleriyle ilgili sorular sormaya çalışıyorum ama o daha çok benim neden böyle acayip göründüğümle ilgili. Gerçeği, yani şu sıralarda ormanda bir çadırda yaşadığımı, sakal bırakmanın, sakalın uzamasını engellemekten çok daha kolay olduğunu söylüyorum. Birkaç yıl sonra onun da sakallarının çıkacağını ekliyorum ama o bunun saçmalık olduğunu söyleyip konuyu geçiştiriyor.

Eve geldiğimizde Nora'yla karşılaşıyoruz, görünüşüm onu da şoke ediyor. Gregus'u çadıra götürmeyi düşündüğümü, annesi Roma'dan dönene kadar orada benimle kalacağını söylüyorum. İstediği en son şeyin bu olduğunu bildiğim halde, onun da bizimle gelebileceğini ekliyorum. Düşündüğüm gibi reddediyor. Tolkien hakkında kapsamlı bir okul ödeviyle uğraşıyormuş, haftasonunda ödeve son şeklini verecekmiş. Çalışkanlığını hemen seziyorum ve onu, ödev yerine parti yapmaya ikna etmeye çalışıyorum.

"Nasıl çılgın bir parti olur, bir düşün... Evde tek başınasın falan. Bütün okulu davet edebilirsin. Kudurun. Millet sigara içsin, kırıp döksün, dans etsin, mutlu olsun. İnsan gençken böyle partiler yapmalı. Hayatının geri kalanında, kişinin dağarcığında onun kim olduğunu tanımlayan partiler olmalı. Bir gün gelecek, geri dönüp baktığında, o kapsamlı ödevden aldığın nottan çok bu çılgın partileri düşünmek seni tatmin edecek" diyorum.

Ama o hiç de böyle düşünmüyor.

"Küçük bir parti ver bari. Hey Allahım! Bir kez daha düşün kızım: Ev tamamen sana kalacak. Bu bir armağan. Ertesi gün de çadıra gelip akşamdan kalma kafayı dinlendirmek için uyursun, geyik eti yersin."

Bana tuhaf tuhaf bakıyor.

"Bu geceki veli toplantısına gitmeyi düşünmüyorsundur umarım?"

"Ben de tam bunu düşünüyordum" diyorum.

Annesi gitmemi istedi, ben de gideceğim.

"Özellikle konuşmamı istediğin bir konu var mı? Hocalarından

memnun musun? Yeterince motive oluyor musun? Regl günlerinde seni jimnastikten muaf tutuyorlar mı?"

Sana inanamıyorum, der gibi bakıyor.

"Toplantıya gitmezsen çok memnun olurum" diyor.

Toplantıya gidiyorum. Biraz karım öyle istiyor diye, biraz da "Nora'nın anne babası onunla ilgilenmiyor" lafını işitmeyelim diye. Her şey oldukça başarılı bir şekilde organize edilmiş. Ele alınacak konular tahtaya yazılmış, sıralara isim kartları konulmuş. Ben, Nora'nın, ilk sırada, pencere kenarındaki yerinde oturuyorum. Ön sırada oturmanın bir mevki belirttiği yıllar geride kalmış olsa da buna canım sıkılıyor. Nora'ya göre önde oturmak, en çalışkan olmak, şık bir durum, bunu biliyorum. Sınıf hocası elli yaşlarında bir kadın. Bu sınıfın, milli eğitimde çalıştığı yıllarda rehberlik ettiği en iyi sınıflardan biri olduğunu söyleyerek lafa giriyor ve hangi konularla uğraştıklarından bahsediyor. Yakında Baltık ülkelerine gerçekleştirecekleri sınıf gezisinden söz ediyor. Öğrenciler bir yıl boyunca büyük teneffüslerde krep satmışlar ama yine de her birinin kendi payına ödemesi gereken miktar üç bin kron. "İstediğimiz ücret az değil, biliyorum" diyor. Katılım isteğe bağlı ama hem Tallin hem de Vilnius'a gidecekler ve bu iki şehirde görülecek çok şey var, anladığım kadarıyla. Bölgenin zengin bir tarihi var, savaş, Sovyetler Birliği falan; bu kadar iyi bir sınıf için böyle bir seyahat altın madeni, çünkü sonraki yıllarda uzun bir süre bu konu üzerine çalışılabilir. Ödevler hazırlanabilir, tablolar, kolajlar yapılabilir, ayrıca ömür boyu sürecek ilişkiler kurulabilir.

Alkolle ilgili sorular geliyor. Elimi kaldırıp öğrencilerin birazcık içmesine izin verilmesini öneriyorum ama diğer veliler benimle aynı fikirde değil. "Hadi ya! Bırakın da çocuklar biraz kurtlarını döksün. İçip içip dağıtsınlar, sabahın köründe otelin yolunu zar zor bulsunlar. Aslında bu kadar koruyucu davranmakla onlara kötülük ediyoruz." Ama kimse beni anlamıyor. Diğerleri söylediklerimin hiç duyulmamış şeyler olduğunu ve akla mantığa sığmadığını düşündüklerinden, tam tersi bir izlenime kapılıyorum. Her şey böyle artık. Her yer bisiklet kaskları ve alınan önlemlerle dolu. "En azından benim kızım istediği kadar içebilir" diyorum inatlaşarak. Diğer veliler başlarını öbür tarafa çeviriyor.

Gündemin son maddesi olarak, görüşlerimizi belirttiğimiz kısma gelindiğinde takas ekonomisinin müfredata alınması gerektiğini söylüyorum. Gençler, her şeyi satın almak yerine eşya ve hizmet takasına özendirilmeli. "Dünyanın geleceği buna bağlı. Dünya insanlara ait değil, insanlar dünyaya ait. Çiçekler bizim kız kardeşimiz; at, büyük kartal ve geyiği saymıyorum bile, hepsi erkek kardeşlerimiz. İnsan nasıl olur da herhangi bir şeyi satabilir ya da satın alabilir? Hava sıcaklığının ya da ağaçlardaki rüzgârın sesinin sahibi kim? Dallardaki bitki örtüsünün özlerinde, bizden önce yaşayanların hatıraları saklı. Şırıl şırıl akan derede, babamın ve onun babasının sesi de mevcut. Bastığımız toprağın bağrında atalarımızın tozlarının da bulunduğunu, dünyanın başına gelen her şeyin bizim de başımıza geleceğini, dünyaya tükürürsek kendimize tükürmüş olacağımızı falan çocuklarımıza öğretmemiz gerek. Hazır söz bendeyken, bir şey sormak istiyorum: Geyik etine karşılık benimle meyve takas etmek isteyen var mı içinizde?" diyorum. Sırt çantamdan iki üç kilo et çıkartıp sıranın üstüne koyuyorum. "Çok iyi et. Füme. Güzel. Karşılığında sadece birkaç tane muz ya da yuvaya götürülebilecek türden başka meyveler istiyorum." Okuldan çıkana kadar kimse bu şansı değerlendirmiyor. Tam çıkarken Nora'nın çalışkan kız arkadaşlarından birinin babası yanıma yaklaşıp eti istediğini söylüyor. Arabasıyla en yakın benzin istasyonuna gidiyoruz, içeri girip bir torba dolusu meyve alıyor, sonra da beni eve bırakıyor. Farklı göründüğümü söylüyor ve usulca şu sıralar neyle uğraştığımı soruyor. Çalışkan kızından bir şeyler duymuş olmalı. "Ormana taşındım. İşten ayrılıp ormana taşındım çünkü yapılabilecek tek akıllıca şey buydu." Başını sallıyor. "Ormanın sağı solu belli olmaz" diyor ben tam arabadan inerken, "Dikkatli ol!"

"Yanılıyorsun, orman sakin ve dostanedir. Denizin sağı solu belli olmaz. Bir de dağın. Ama ormanın sağı solu bellidir ve başka her yerden daha az kafa karıştırır. Denize, doğaya ve insana hiçbir şekilde güvenilmezken, yaşamını ormanın ellerine hiç tereddütsüz bırakabilirsin çünkü orman dinler ve anlar. Orman yıkmaz, yeniden kurar ve her şeyin büyümesine izin verir. Orman her şeyi anlar, her şeyi kucaklar" diyorum.

"Peki peki. Sen yine de dikkatli ol."

"Asıl sen dikkatli ol" diyorum.

Eve geldiğimde, Nora Gregus'u yatırmış, televizyon seyrediyor. "Yüzüklerin Efendisi" filminin ekibinde çalışanların artık ömür boyu birbirlerinden kopamayacakları üzerine bir belgesel. Çekimler bittiğinden beri birbirlerini acayip özlüyorlar, bazılarının morali bozuk ve yeni projelere kalkışmak için yeterince motive olamıyorlar. Nora'nın bunu duyduğuna üzüldüğünü görüyorum. Ama oyuncular, makyaj karavanlarında ya da sette söylenen komik ve güzel şeyleri aktardıklarında, kendi kendine gülümsüyor. Ancak ortalık her zaman güllük gülistanlık değil. Kocaman Hobbit ayaklarını giymek için çoğu zaman sabahın köründe uyanıp saatlerce oturmaları gerekiyor. Peter'ın, yani yönetmenin her zaman herkese ayıracak vakti oluyor; kafası büyük öyküyle ve bu öyküyü dünyanın dört bir yanındaki Tolkien âşıklarına en iyi biçimde aktarabilecek rejiyi yakalamakla meşgulken bile, herkesin kendini iyi ve önemli hissetmesi için elinden geleni yapıyor. Bu Peter olağanüstü bir adam. İrice, şirin bir ayıcığı andırıyor; hakikaten çok samimi ve aynı zamanda acayip becerikli ve sıradan. Ben ona pek benzemiyorum. Film yönetmek, kalkışacağım en son iş olmalı. İnsan, yıllarını bu hengâmenin içinden çıkmaya harcamak ve olayın tamamına onun kadar hâkim olamadıkları hallerde bile bir sürü insanın elinden gelenin en iyisini yapmasını sağlamak için çok net bir vizyona ve enerjiye sahip olmalı. Bu, çılgınlıktan başka bir şey değil. Onlardan nefret ettiğim kadar, oyuncular da benden nefret ederdi herhalde. Hikâyeyi ciddiye almayı beceremezdim. Yaratıklar arasındaki savaş sahneleri olmazdı. Ne olmuş yani? Sette şüpheci ve nefret dolu bir hava estirirdim, film de şüpheci ve nefret dolu bir film olurdu. Oscar falan da almazdı. İlk gösterimi kaçırmamak için kuyruklara giren akıllı gençler de olmazdı.

İyi ki "Yüzüklerin Efendisi"ni ya da başka herhangi bir filmi yönetmemişim. İnsanların becerikliliği kafama dank ediyor. İnsanlar işlerini beceriyor. Dünya çevremde becerikli olmaya devam edecek, ben son bir kez daha becerikli olurken.

Sonunda Nora, "Veli toplantısı nasıl geçti?" diye soruyor.

"Gayet iyi. Geziye gidiyormuşsunuz. Keyifli."

Başını sallıyor, o sırada televizyonda, Liv Taylor Elfçe öğreniyor. Zahmetli bir iş olduğu aktarılıyor. Bir bu eksikti. Sadece ölü bir dil değil, çalışkan bir Ingiliz'in fantezisinden başka hiçbir yerde mevcut olmayan ölü bir dil.

"Elfçe gerçekten güzel bir dil" diyor Nora.

"Şüphesiz."

"Başka dillerde söylenemeyecek pek çok şeyi söyleyebiliyorsun."

"Neyi mesela?" diye soruyorum.

"Mesela, seni seviyorum. Norveççede kulağa facia geliyor. Aslında İngilizcede de öyle diye düşünüyorum ama Elfçesi kulağa çok hoş geliyor."

"Olabilir... Fakat senin yaşındakiler hangi sıklıkta birilerine onları sevdiklerini söylemeye ihtiyaç duyuyor ki?"

"Sen bu konulardan anlamazsın" diyor Nora.

"Evet, anlamam. O yüzden soruyorum."

"İnsan genç de olsa birilerine âşık olabilir."

"Kime âşık olabilir mesela?"

"Sevgililerine belki. Ya da Peter Jackson'a" diyor.

Buna kıçımla gülüyorum.

Akşamı ve geceyi istemeden de olsa evde geçirmek zorunda kalıyorum. Aslında niyetim, Gregus'u uykusunu bölmeden sırt çantasının çubukları arasına yatırmak, çantayı da çekerek çadıra götürmekti. Ama akıllı Nora bana engel oldu. Şimdi ikisi de uyuyor. Zavallı Bongo'nun nerede olduğumu bilmediğini düşündükçe yüreğim daralıyor. Küçücük geyik etrafta koşuşturup kendini yalnız hissediyordur şimdi. Çadıra da giremez. Elleri yok ki. Geyiklerin ince motor hareketleri sınırlı.

Ayrıca Düsseldorf'a yaptığımız illegal ziyaretler ve birkaç kez Ullevaal Stadyumu'ndaki ICA süpermarketine gitmemiz dışında, bir evde bulunmayalı altı aydan fazla olmuş. Bu durumun kesinlikle iştahımı kabarttığı falan yok. Evde huzursuzca dolanıyorum. Çantamı işime yarayabilecek araç gereç ve kuru gıdayla dolduruyorum. Biraz televizyona bakıyorum; her zamanki gibi tenis maçları, işlenen suçların yeniden canlandırılması ve insanların telaşesi üzerine kurmaca sayılabilecek hikâyelerden oluşan zengin bir yelpaze sunuluyor. Benim için televizyon izlemek, insanları neden sevmediğim konusunda bir kaynak kitap okumak gibi. Televizyon içimizdeki bütün iğrençliklerin özü. Hayatta zaten kabullenmekte zorlandığımız insana ait özellikler televizyonda göründüğünde doğrudan çarpıcı hale geliyor. İnsanlar salaklaşıyor. Televizyonda ben de salak gibi dururdum.

İnsana ait her şey artık bana yabancı.

Ormanda düşmeden önce, gecelerimi evde ailemle birlikte geçirirdim. Organize boş zaman etkinliklerinden her zaman nefret etmişimdir. Bu yüzden hemen hemen her gece evdeydim. Yemek yiyorduk, çocuk televizyonu izliyorduk, Gregus'u yatırıp yine televizyonun önüne geçiyorduk ve saat, internette faturalarımızı ödeme vaktinin geldiğini gösterene kadar insanın zihnini bir miktar açan gazeteleri okuyorduk. Faturalarımız hiç eksik olmazdı. Elektrik, belediye vergileri, telefon, gazeteler, tesisatçılar, yuva ve bir de altmış dört adet tuvalet kâğıdını her zaman kapıya teslim eden Nordberg Tenis Kulübü. Bu hoşumuza gidiyordu. Tenis kulübünü yöneten yaşlılar tuvalet kâğıtlarına olan ilgiyi hep canlı tutuyorlardı. Tenis sahasının bakımını yapmaktan ve sahayı kullanmaktan arta kalan zamanlarında, çevredeki komşulara arabayla tuvalet kâğıdı dağıtıyorlardı. Bunu kendilerine iş edinmişlerdi. Bu şekilde hem onlar hayatta kalıyor hem de biz kıçımızı silecek kâğıt buluyorduk. Ancak şimdi, suratımda şeytani bir gülümsemeyle son faturamı ödemiş olduğumu anlıyorum Bir daha asla fatura ödemeyeceğim. Takastan, hırsızlıktan ve ormandan geçineceğim. Ben ölünce de orman benden geçinecek. Anlaşma böyle.

Üzerimde giysilerim, divanda uyuyakalıyorum. Balkondan gelen sese uyanıyorum: Kilitle oynanıyor. Büyülenmiş gibi divanda doğrulup kullanılan tekniği inceliyorum. Birkaç dakika sonra bir adam, kayda değer bir ses çıkarmadan içeri giriyor. Beni görmesi biraz zaman alıyor.

Salondan, "İyi geceler" diyorum.

Biraz ürküyor ama kendini toparlıyor.

"Tamam. Korkmana gerek yok. Benim şiddetle işim olmaz. Geldiğim gibi gidiyorum. Bak, gidiyorum işte" diyor ve balkon kapısına doğru seyirtiyor.

"İçeri gel" diyorum ve mutfağa gidip ocağa kahve suyu koyuyorum.

"Kahve?" diye sesleniyorum.

"Zahmet etmeseydiniz... Bilmem ki, belki de yavaş yavaş gitsem iyi olur."

"Gel, benimle biraz otur" deyip elimi uzatıyorum. "Adım Doppler. Andreas Doppler."

Zor durumda kaldığını görüyorum ama sonunda o da elini uzatıyor.

"Roger."

"Sadece Roger mı?"

"Soyadı konusunda biraz temkinliyim ama beni Demir Roger diye çağırırlar. Önceden demir işiyle uğraşırdım."

"İlginç."

"Neye kalkıştığımı anlıyorsun, değil mi?" diye soruyor.

"Evet."

"Yani bir şekilde geri zekâlı falan da değilsin, değil mi?"

"Herkes kadar... Şu aletlerine bir bakayım" diyorum.

Bir tomar maymuncuğun asılı olduğu kocaman bir anahtarlık, slalom pistlerinde teleski kartlarının ucuna bağlanan, çekildiğinde uzayan bir alete tutturulmuş. Bu adam karda kışta, gece vakti dışarılarda dolanma konusunda tecrübeli, diye düşünüyorum.

"Kahvene bir şey ister misin?"

"Hayır, teşekkür ederim."

"Seni şöyle sert bir şeyle de mi kandıramam?" diye sorarken, içinde ispirto bulunan şişenin hâlâ bodrumdaki atölye de olmasını umuyorum.

"Çalışırken içmiyorum" diyor Demir Roger.

"Haydiii, biraz gevşe yahu. İyi mal bunlar."

Saate bakıyor.

"Peki, birazcık."

Laboratuvar alkolü her zamanki yerinde. İkimize de koyuyorum.

"Yani soygun üzerindesin."

"Evet. Bu bölgeyi seviyorum. Bir sürü değerli eşya ve az sayıda alarm var. Biraz yukarısı sağcıların mekânı, her yerde alarm var. Ama aşağılarda millet Sosyalist Sol Parti'ye oy veriyor; hem para basıyorlar hem de insanın içindeki iyiliğe inanıyorlar. Benim için harika bir tablo. Sen de burada mı oturuyorsun?"

"Kesinlikle hayır."

"Peki, sadece geceyi burada geçiriyorsun?"

"Evet, aynen öyle yapıyorum. Önceden burada oturuyordum. Karım ve çocuklarım hâlâ burada oturuyor."

"Boşandınız" diyor ve başını sallıyor. "Bunu duyduğuma üzüldüm. Bilirim bu işleri."

"Hayır. Biz hâlâ evliyiz ama ben ormana taşındım. Orada, çadırda küçük bir geyikle birlikte yaşıyorum."

"Tamam" deyip bir kez daha saatine bakıyor. Bardağına biraz daha kahve ve ispirto koyuyorum.

"Bana mesleğinden söz etsene biraz."

"Anlatacak fazla bir şey yok."

"Bak, buna inanmam işte. İnsanların evine girip eşyalarını çalıyorsun. Anlatacak bir şeylerin olmalı."

"Peki" diyor ve içkisinden bir yudum alıyor. "İşimi düzgün yapmaya gayret ediyorum. Bir ön araştırma yaparım, sadece almaya değecek eşyaların bulunduğu yerlere girerim. Özel eşyalara dokunmam. Hiçbir şeyi kırıp dökmem. Hırsızın evine girip her yeri darmadağın etmesinin ne kadar fena bir şey olduğunu biliyorum. Böyle şeyler yapanları tanıyorum ama ben şahsen, bu tür davranışlardan kaçınırım. Bir sigara içsem ayıp olur mu?"

"Buyur, iç. Karım Roma'da."

Kahve suyunu yeniliyorum, bir kül tablası getirip kadehleri yeniden dolduruyorum.

"Daha fazla içmesem" diyor, "Araba kullanıyorum."

"Taksiye binersin, bu defalık böyle olsun, yarın sabah da gelir arabanı alırsın. Ullevaal Stadyumu'na tramvay, sonra da yaya köprüsünü geçtin mi, tamam. Gayet basit."

"Tamam, oldu. Koy bakalım" diyor Roger.

"Parayı uyuşturucuya harcıyorsun sanırım?"

"Şimdi beni hayal kırıklığına uğrattın. Bütün hırsızları aynı kefeye koyuyorsun. Ben uyuşturucuya elimi sürmem. Benim de bir ailem, var senin gibi. Ama sabıkalıyım ve özgeçmişimde şık duracak hiçbir şey yok, eğitimim de yok. Bir de insanı yıpratan çevrelerden uzak durmaya çalışıyorum. O zaman da tek başına iş görmekten başka çare kalmıyor. Keyif de alıyorum. Üç beş kuruş kazanıyoruz işte. İnsanlar da genelde kayıplarını sigortadan karşılayabiliyor."

Roger sıkı bir adam çıktı. Bana maymuncuk kullanmayı öğretiyor, insanların evine nasıl gizlice girilebileceğim konusunda başka birkaç tavsiyede bulunuyor. Konuştukça ve içtikçe ondan daha çok hoşlanıyorum. İspirto su gibi akıyor, biz ortak alanla-

rımız olduğunu keşfediyoruz, özellikle açık hava, orman, çayır çimen söz konusu olduğunda. Ve iş sır paylaşmaya gelince, babası gibi prostat kanserinden öleceğine çoktan inandığını söylüyor, bundan hiç hoşlanmıyor ama bir süre önce, ayda yirmi yirmi beş defa boşalırsa kanser riskinin önemli ölçüde azaldığını okumuş. Bu yüzden sağa sola boşalma fırsatını hiç kaçırmıyor, özellikle de üzerine boşalmanın uygun olmadığı şeylere sperm püskürtmeye bayıldığını fark etmiş. "Herhangi bir şey olabilir aslında. Kitaplar, dergiler, çanak çömlek, ne olursa." Işin en iyi yanı, sevgilisi de aynı kafadan; Roger, evin her yerine sperm püskürtüyor, onun umurunda olmuyor.

Hava aydınlanmaya başlarken bizim evde ne gördüğünü soruyorum.

"Primare müzik setiniz var" diyor.

"Doğru."

"Primare iyi mal. İsveç hi-fi'larının en iyisi."

"Sen de malı kaldırmayı düşünüyordun, değil mi?"

"Öyle düşünüyordum. Arabayı hemen köşeye park ettim, seti iki üç seferde taşıyacaktım."

"Kolonları da mı?"

"Evet. Audiovector da iyi alet. Danimarka kalitesi. Bu semttekilerin çoğunda İskandinav malı hi-fi'lar var. Bu da para demek. Dünyanın bu köşesinde böyle bir kaliteyi üretmenin kaça patladığını bir düşün, bizim ücret düzeyimizle. Belli ki, çok pahalıya mal oluyor. Ama mutlaka iyi olmalı. Asya'dan gelen bir aletle Bach ya da işte ne bokumu dinliyorsanız, onu dinleyemezsiniz. Aynı kalitede olmaz. Daha fazlasını istersiniz. Gelsin binlerce kron."

"Müzik setinin en çok hangi parçasını istiyorsun?" diye soruyorum.

"CD/DVD oynatıcıyı sanırım."

"Al bakalım. Karım radyo dinler, o yüzden onu vermeyi pek istemiyorum. Radyo amfi olmadan çalışmaz, kolonsuz da saçma olur, ama CD/DVD'yi al gitsin. Oğlumun DVD koleksiyonunu da götürürsen çok memnun olurum. Oldukça büyük bir koleksiyon; İnşaat Ustası Bob, Pingu, Teletabiler, Tren Thomas ve daha neler neler var. Zamane çocuklarından herhangi biri çok beğenecektir, garanti ederim. Belki senin de çocukların vardır?"

"İki tane" diyor Roger gururla. Isimlerini söyleyip cüzdanından çıkardığı fotoğraflarını gösteriyor.

"Yalnız senin için" diyorum, gidip CD/DVD oynatıcısının garanti belgesini ve kutusunu getiriyorum. Çadırımın yerini tarif ediyorum, ziyarete geleceğine söz veriyor. O giderken, balkonda durup gözden kaybolan taksiye el sallıyorum.

Az sonra Gregus uyanıyor ve yuvaya gitmeden önce sabahları hep yaptığı gibi, film izlemek için aşağıya iniyor.

"Maalesef Gregus, bugün film yok. Geceleyin eve hırsız girmiş, DVD oynatıcısıyla birlikte bütün filmlerini de çalmış."

Ağlamaya başlıyor tabii ve polisi aramamız için ısrar ediyor. Hiç tereddüt etmeden ahizeyi elime alıyorum, şakacıktan polisi arayıp abartılı bir konuşma yapıyorum. Gregus'un konuşmamdan, hırsızın hâlâ yakalanmadığını, ancak peşinde bir ordu olduğunu çıkarmasını sağlıyorum. Ahizeyi yerine koyup, "Bu hırsızın iyi biri olduğunu sanıyorum" diyorum. "Kardemomne şehrindeki hırsızlar[6] gibi, yani aslında iyiler. DVD oynatıcını bırak alsın. Ona bizden çok ihtiyacı vardır herhalde. Sense yeni bir tane almak için para biriktirmeye başlayabilirsin. Zaten o filmleri izleme yaşın da geçiyor artık. Başın öne eğilmesin. Buna bir fırsat, bir başlangıç olarak bakmalısın. Bu o rüya işte, bir sabah gelecek, varlığından bihaber olduğum bir yola kayıvereceğim. O an şimdi, Gregus. O an bugün."

Gregus'u ve meyveleri yuvaya teslim edip Bongo'ya ne olduğunu görmek için koşar adım ormana gidiyorum. Islak ve perişan bir halde çadırın dışında yatıyor. "Mecburiyetten böyle oldu, bir daha asla olmayacak" diyorum ama Bongo bozulmuş ve üzgün, hiç yüz vermiyor. Ateşin önünde bir saat kürkünü okşayıp zengin halk müziğimizden eski parçalar mırıldandıktan sonra terslenmekten vazgeçiyor. Sonra ikimiz de uyuyoruz.

6 *Kardommene Şehri Sakinleri ve Hırsızlar (1955)*, Thorbjørn Egner imzalı ünlü Norveç çocuk kitabı. Kardommene şehrinde insanlar huzur içinde yaşamaktadır. Şehrin biraz dışında oturan üç hırsız, zaman zaman şehre inip ihtiyaçlarını karşılamak için hırsızlık yapmaktadır. Bir gün yakalanıp tutuklanırlar. Hapiste geçirdikleri günlerde polis şefi onlara çok iyi davranır, bu yüzden ıslah olurlar. Şehrin kulesinde çıkan yangını söndüren hırsızlar, sonradan birer kahramana dönüşür. (ç. n.)

Uyandığımızda çoktan akşamüstü olmuş bile, kapanmadan yuvaya yetişmek için koşmalıyız. Bongo'yu ormanın tepesinde bırakacak ne vaktim ne de halim var. O yüzden o da benimle aşağıya iniyor. Geciktiğim için özür dilediğimde, yuvada çalışan kadın gözlerini deviriyor. Çabucak Gregus'un eşyalarını toplayıp mevzu daha da büyümeden paçayı kurtarıyorum, bu işi güzelce kıvırdığımı sanıyorum. Yuvadan biraz uzaklaşınca Gregus'a, "Bu Bongo" diyorum, "Bir geyik tabii ama benim için iyi bir dosttan öte, dolayısıyla senin için de." Gregus ve Bongo hemen kaynaşıyor. Zekâ olarak aynı yaştalar, yamaçtan yukarı doğru çıkarken ağaçların arasında birbirlerini kovalıyorlar. Gregus yorulunca Bongo'nun sırtına biniyor, ben de önden gidip Bongo'nun ipini tutuyorum. Uzaktan bakınca bir İncil hikâyesinden fırlamış gibi görünüyoruz: Josef, biraz tuhaf bir eşek, çocuksu minnacık bir Maria.

Gregus babası gibi bir orman adamı. Çocuğun içinde var. Avcı toplayıcı içgüdüleri, benim gibi onun da sisteminin derinlerine demir atmış. Et şiş yapıp iki yandan Bongo'ya yavaşça yaslanıyoruz. Fakat çocuk televizyonu saati yaklaştıkça, Gregus'un kıpır kıpır olmaya başladığını fark ediyorum. Saatten anladığı yok ama yine de dürtüler yerinde, hem bedenen hem de somut olarak. Adını koyamadığı bir şeylerin harekete geçtiğini hissediyor. Hiçbir şey söylemiyorum. O ne olup bittiğini anlayamadan çocuk televizyonu saati gelip geçiyor. Huzursuzluğu geçince Bongo'yla çadırın önünde koşup oynuyorlar. Karanlıkta çam kozalakları topluyor; konuşmasından anladığım kadarıyla, geyikle birlikte topladıklarını sanıyor. Bongo'nun hiçbir şey toplayacak hali olmamasına rağmen. Yatma vakti yaklaştığında hayvan tombalası oynuyoruz. Tabii yine kaybeden Bongo oluyor. Bir an için bırakayım da Gregus kazansın diyorum ama kazanmanın kolayca çalışkanlıkla sonlanacağını düşünüp sonunda ben kazanıyorum; üstüne üstlük, kazananın o değil de ben olduğumun gayet net altını çizerek bunu iyice kanırtıyorum. Sonra Gregus ateşin yanında, uyku tulumunun içinde uyuyakalıyor. Bir süre orada öylece oturup alevlerin aydınlattığı yüzünü seyrediyorum, en azından onu sevdiğimi düşünüyorum keyifle. Oğlumu seviyorum. Onunla birlikte olmaya dayanabiliyorum.

Ertesi sabah çadırın dışında birtakım sesler duyuyorum. Bongo'yu da yanıma alıp dışarı çıkıyorum. Her Cumartesi giydiği diz üstü şortu ve köpeğiyle bir sağcıya rastlıyorum. Çadır onu rahatsız etmiş gibi görünüyor.

"Aynı yerde üç günden fazla çadır kuramayacağını biliyorsundur" diyor.

"Biliyorum."

"Bana öyle geliyor ki, bu çadır epeydir burada."

"Belki de öyledir. Hazır laf açılmışken söylemiş olayım: Bir daha buralardan geçmesen iyi olur."

"Sen buna karışamazsın" diyor.

"Tabii ki karışamam. Yalnızca bir dahaki sefere gezmeye çıktığında, başka bir yoldan geçmeni tercih ettiğimi belirtiyorum."

"Bakacağız" diyor

"Kim o baba?" diye bağırıyor Gregus çadırdan.

"Sağcının teki... Sen uyumaya devam et."

"Buradan tekrar geçeceğimden oldukça eminim ve bugünün tarihini de bir kenara yazıyorum" diyor adam.

"Bugün ayın kaçı?"

"13 Aralık."

Refleks olarak şarkı söylemeye başlıyorum. Yıllarca yuvada ve okulda düzenlenen gösteriler beni o kadar derinden etkilemiş ki, şarkıya başlamak için tarihi duymam yetiyor. Yavaşça mırıldanmaya başlıyorum: "Ahırların ve evlerin üzerine karanlık çökmek üzere. Güneş battı" diye devam ederken, Gregus çadırın içinden şarkıya katılıyor: "Gölgeler ürkütüyor. Karanlık evlerimizde..." Sonra giderek daha kuvvetli söylüyoruz: "Yanan mumlar yükseliyor, Saaantaaa Luciia, Santa Lucia." Bütün kıtaları söylüyoruz. Şarkı biterken, sağcı adam, iki gün sonra çadır hâlâ buradaysa Løvenskiold'u arayacağını söylüyor.

"Noel'in sevgi çağrısı belli ki seni pek ilgilendirmiyor" diyorum.

Adam cevap vermiyor.

"Løvenskiold, ahbabın herhalde."

"Evet, öyle" diyor sağcı adam.

"Ama havanın ve ormanlardaki ağaçların sahibi kim? Deredeki suyun, kuşların şarkısının sahibi kim? Bu ülkenin bir vatandaşı olarak canım istediğinde bir müddet ormanda yaşamaya hakkım yok mu?"

"Bu ormanda yok" diyor.

"Sen mevcut düzenin gerçek bir hamisiyken, ben halk düşmanıyım. Sen konuşmak istiyorsun, bense yıkmak istiyorum. Sen her şeyin olduğu gibi kalmasını isterken ben her şeyin son bulmasını istiyorum. Senin köpeğin, benimse geyiğim var. Sen satın almak istiyorsun, bense takastan yanayım. Aramızdaki bazı farklar özetlenmiş oldu. Köpeğinle buraya gelip pislik yapabilirsin ancak şunu bilmelisin: Düşünce tarzını sevmiyorum, kıyafetlerini sevmiyorum, köpeğini sevmiyorum, hele hele o kendinden hoşnut sırıtışını hiç sevmiyorum. Bu pis sırıtışın temelinde, dev bir maddi güvence ve uzun süre sağcı olmak yatıyor. Sadece sevmemek de değil, buna tahammül edemiyorum. Şimdi gidebilirsin" diyorum.

Gidiyor ama birkaç kez dönüp bana bakıyor, son sözünü henüz söylemediğini, birkaç gün sonra çadırın hâlâ orada olup olmadığını kontrol edeceğini belirtir gibi. "Aman aman, çok korktum!" diye bağırıyorum çocukların başkalarını taklit ederken çıkardıkları alaycı sesle. Altı ay önce olsa, böylesine ısrarcı bir sağcının tehdidi karşısında, acaba hata bende mi, diye bu mevzuyu enine boyuna düşünürdüm. Ama şimdi, bu yeni orman yaşamımda hiç mi hiç sallamıyorum. Kimse bana saldıramaz gibi geliyor. Bu sağcı ve çevresindekiler, yasa koyucuların Allahı da olsalar, bu ülkenin yöneticileri de olsalar bana dokunamazlar. Ben ormana adımımı attım bir kere ve burada başka kurallar geçerli. Burası artık ne Oslo ne de Norveç. Burası orman. Kendi içinde bir ülke, kendi küçük mantığıyla. Sağcı herif ve ahbapları ülkenin geri kalanını yönetsinler, birbirlerine arabalar, tekneler, evler, arsalar satsınlar ve komşularla olan kavgalarına ıncık cıncık hukuksal ayrıntılar bulmakta yardımcı olsunlar; birbirlerinin geyik avlama kotasını doldursunlar, birbirlerinin köpeklerini ödüllere boğsunlar, birbirlerinin çocuklarını, yurtdışında okuyup fink attıktan sonra stajyer ya da müdür yardımcısı olarak işe alsınlar ama burada, ormanda sözleri geçmez. Orman onlardan etkilenmiyor, onları başkalarından ayırmıyor bile. Burada bana ilişemezler.

"Neden çadırda yaşıyorsun?' diye soruyor Gregus ateşin yanında kahvaltımızı ederken.

"Ben de tam olarak bilmiyorum. Ama uzaklaşmam gerektiğini hissettim. Biraz kendimle kalmaya ihtiyacım vardı. Bunu en son, çok eskiden yapmıştım" diyorum.

"Dedem öldüğünde evden ayrıldın."

"Doğru. Ben nasıl senin babansam, o da benim babamdı, ölmesi hoşuma gitmedi, üzüldüm."

"Babalar ölmemeli."

"Haklısın."

"Anneler de ölmemeli."

"Katılıyorum."

"İnsan ölünce birazcık rüya görüyor mu?"

"Maalesef... Rüya görmek yok. Insan yok olup gidiyor."

"Acıyor mu?"

"Hayır. Hiçbir şey hissetmiyorsun. Bütün hayvanlar ve bitkiler yaşlandıklarında ölür. Tehlikeli bir şey değil."

"Annem ve sen de mi öleceksiniz?"

"Evet, biz de öleceğiz."

"Siz öldükten sonra ben yaşamaya devam mı edeceğim?"

"Evet."

"Umarım ben de sizinle birlikte ölürüm."

"Böyle hissetmen güzel ama büyüdüğünde başka türlü düşüneceksin. Bu meseleyi sonra tekrar konuşuruz."

Burada hiçbir dürtünün olmaması Gregus üzerinde olumlu bir etki bıraktı. Ateşin kenarında saatlerce oturup sohbet ediyoruz, başkaca özel bir şey yaptığımız da yok. Şehrin uğultusunu ve arada sırada gelip geçen trenin sesini duyuyoruz. Televizyonda gördüğüm Kanada trenlerini andırıyor. Oradaki trenler acayip uzunlar anladığım kadarıyla ve bir kıyıdan diğerine, yüzlerce millik ıssız topraklardan geçerken uğursuzca uluyorlar. Sonra dışarı çıkıp Bongo'ya, attığımız çubuğu geri getirmesini öğretmeye çalışıyoruz ama o, bu işin maksadını anlamıyor, biz de yine çadıra dönüyoruz, canımız sıkılana kadar hiçbir şey yapmamaya devam ediyoruz. Sürekli bir şeyler yapmak ya da yapacak bir şeyler icat etmek zorunda olduğumuz fikri içimize işlemiş. İnsanın bir meşguliyetinin olması bir bakıma iyi bir şey, uğraştığımız şey çok aptalca olsa bile. Ne pahasına olursa olsun sıkılmak istemiyoruz ancak ben, sıkılmaktan hoşlandığımı fark ettim. Sıkıntının hakkı yeniliyor. Gregus'a, planımın mutlu olana dek sıkılmak olduğunu söylüyorum. Sıkıntının ötesinde tatmine benzer bir şeyin bulunduğuna şüphem yok ama tabii Gregus'un

aynı şeyi hissetmesini beklemiyorum. Birkaç saat şekerlemeden ve ateşte birkaç parça et pişirdikten sonra ok ve yay yapmaya uygun dal aramaya çıkıyoruz. Mevsim buna pek uygun değil aslında ama en iyi yayın dişbudak ağacından yapıldığını duymuştum; dişbudak olduğunu sandığım ağacın en uygun iki dalını kesiyorum, fakat bu aslında başka tür bir ağaç da olabilir. Gregus'un, dalların kuruması için bir yıl –ideali bu– bekleyecek sabrı olmadığından hemen işe girişip kabuklarını soyuyoruz ve uçlarını bıçakla sivriltip Bongo'nun annesinden kalan tendonları tel olarak kullanıyoruz. Oklar da yapıyoruz. Sipsivri. Sonra da etrafa rastgele ok atıyoruz. Havaya da. En çok bunu sevdiğimizi keşfediyoruz. Okları tam tepemizde dimdikken atıveriyoruz, aşağıya düştüklerinde kafamıza gelmesinler diye dikkat ediyoruz. Okların birkaç metre ötemizdeki toprağa boğuk bir uğultuyla çakılmaları harika. Gregus'un bedeni çocuk televizyonu vaktinin geldiğini hissedip kasılana kadar bu şekilde saatler geçiyor.

"Baba bak, kolum kasılıyor."

"Hakikaten. Neden oluyor sence?"

"Bilmiyorum."

"Ben de bilmiyorum. Biraz daha ok atalım."

Ama Gregus'un hevesinin kaçtığını görüyorum. Bakışları donuk ve uzak. Yine de gayret gösteriyor. İçim acıyor.

"Çocuk televizyonu vakti geldi. Kolundaki kasılmalar o yüzden. Bedenin sana, git televizyonu aç, demeye çalışıyor."

"Bir şeyler olduğunu hissetmiştim ama televizyon nerede?" diye soruyor.

"Benim televizyonum yok. Ormanda televizyon pek olmuyor."

"O zaman televizyon olan bir yere gidemez miyiz?"

"Hayır. Benimle birlikteyken televizyonsuz yaşayacaksın."

"Çocuk televizyonunu izlemek istiyorum."

"Olmaz."

"Ama istiyorum" diye tekrarlıyor. Birazdan arıza çıkaracağını görüyorum, o yüzden daha fazla tartışmadan onu Bongo'nun sırtına oturtup Düsseldorf'un evine doğru koşuyorum.

Düsseldorf, her zamanki gibi oturmuş maket yapıyor, upuzun yurdumuzun her yanını birkaç saniye içinde çocuk televizyonunun saracağından habersiz. Bahçe kapısını çalıyorum ve durumu anlatıp, "Televizyon izlemek için kırk beş dakikalığına içeri girebilir miyiz?" diye soruyorum. Düsseldorf, "Tamam" diyor. Bongo

ve Gregus dikkatli adımlarla savaşın perişan ettiği maket Belçika şehrini geçiyorlar, ekranda çocuk televizyonunun anime jeneriği dönerken birlikte divana kuruluveriyorlar. Gregus şarkıyı mırıldanıyor. Ben de Düsseldorf'la birlikte masaya oturuyorum. Hâlâ Alman Steyr Tipi 1500A/01'i ve babasını temsil edecek figürü yapıyor.

"Epey sürecek gibi görünüyor" diyorum.

"Sorun daha çok, yeterince sürmeyecek olmasında. Hep titiz bir maketçiydim ben, ancak daha önce, şu andaki hassaslık derecesinin yanına bile yaklaşmış sayılmam. Çalışırken babamla birlikte gibiyim. İş bittiğinde ise artık onunla birlikte olamayacağım. Bitirmeyi hiç istemediğimi hissediyorum" diyor Düsseldorf.

"Belki başka bir şeyler de yapabilirsin. Savaşın dışındaki sahnelerin maketini de yapabilirsin. Annenle babanın Oslo'da çıktıkları orman gezintilerini canlandırabilirsin."

"Hayır. Bu bittikten sonra asla başka bir maket yapmayacağımı biliyorum. En fazla birkaç hafta içerisinde de işimi bitiriyorum zaten. Noel'e kadar biter sanırım."

"Belki de bu işi haddinden fazla önemsiyorsundur. Enikonu plastik maketlerden bahsediyoruz."

"Haddinden fazla önemsemiyorum. Aksine, bu işe tam da hak ettiği değeri ve anlamı veriyorum. Yeteri kadar önemsemeyen sensin."

"Olabilir" diyorum.

"Söz konusu olan sadece plastik maketler değil. Dünyanın bu güne kadar gördüğü en büyük savaştan söz ediyoruz. Ölmüş milyonlarca insandan; ben de dahil olmak üzere, yarası kapanmayan ve hayatta kalan daha da fazla sayıda insandan söz ediyoruz. Avrupa'dan söz ediyoruz. Zavallı Avrupa. Dünyanın geri kalanındaki büyük bölgelerden söz ediyoruz. Zavallı dünyanın geri kalanı. Ve de babamdan söz ediyoruz. Burada ondan söz ediyoruz" diyor Düsseldorf ve büyük büyütecin altında duran evde yaptığı bir yükseltiye sabitlediği minicik plastik askeri gösteriyor parmağıyla; şimdi büyük bir ihtimamla boyuyor onu. Üniformanın düğmeleri, ceketin kollarından birazcık çıkmış gömlek kolu, parmaklar, tırnaklar, her şey iyice düşünülmüş, doğal renginde. "Gülümsemesi gerektiğine karar verdim. Kolay olmadı bu seçim, çünkü o günlerde, şüphesiz, insanın yüzünün gülmesini engelleyecek pek çok

neden vardı. Ama ben yine de, General Manteuffel'e rapor teslim etmek üzere arabayla şehrin içinden geçerken tebessüm etmesi gerektiğine inanıyorum; oğlunu yani beni düşündüğü için gülümseyecek. Yalnızca fotoğrafımı görmüş ama dünyaya geldiğimi biliyor; kendi kendine, biraz da kaçamak gülümsemesinin nedeni, benim dünyaya gelmiş olmam. Kocaman ve çok samimi bir tebessüm olmaması önemli, çünkü ortama uygun kaçmıyor. Her tarafa çekilebilen, esrarengiz, Mona Lisamsı bir sırıtma da olmayacak. Dişler görünmeyecek ama gülümsediği de şüphe götürmeyecek. Yürümeye başlamak üzere olduğumu düşünecek ve savaşın yakında biteceğinden emin olacak. Keskin nişancının kurşunu onu bulduğunda, arabasında oturmuş, beni göreceğine seviniyor olacak."

Düsseldorf bütün bunları anlatırken, bir yandan da başını kaldırmadan babasının yüzünün zemin rengini boyuyor.

"Anlıyorum. İyi bir fikir."

"İyi bir fikir mi, değil mi, bilemem ama böyle olacak işte" diyor.

"Evet."

Mutfak tezgâhının üzerinde duran, üst üste yığılmış boş pizza kutularına gözüm ilişiyor. Düsseldorf'un evinde bu günlerde doğru dürüst yemek yenmediğini görüyorum.

"Akşam yemeği yedin mi bu arada?"

"Yemedim" diyor Düsseldorf.

"Bir şeyler yapayım mı?"

"Eksik olma ama son günlerde canım sadece pizza istiyor. Bir telefon edersen memnun olurum. Ufak tefek işler için çalışmamı bölmek istemiyorum. Telefon numarası buzdolabında asılı. Sucuklu ve sarımsaklı istiyorum ama ananas olmasın. Ananasın pizzada ne işi var, anlamış değilim. Berbat bir kombinasyon. Hiç yakışmıyor. İstiyorsanız kendinize de ısmarlayın."

Divana bir göz atıyorum. Gregus'la Bongo, birbirine yapışmış şekilde uyuyakalmış. Haberlerden yansıyan titrek ışık üzerlerine düşüyor. Televizyon gecesinin en keyifli bölümünü izlediler, şimdiyse üzerlerine boşalan sefillikten uyuyakaldılar.

"Biz eve gidelim artık" diyorum. Mutfağa geçip Düsseldorf'un pizzasını ısmarlıyorum. Sonra usulca Bongo'yu uyandırıp bahçeye çıkarıyorum. Gregus'u da sırtına bindiriyorum.

Hoşça kal demek için içeri girdiğimde Düsseldorf, "Noel'de ne yapıyorsun?" diye soruyor.

"Kesinlikle hiçbir şey yapmıyorum."

"Noel akşamı bana gelip basit bir akşam yemeği yemek istersin belki."

"Olabilir."

"Anlaştık o zaman" diyor Düsseldorf ve arkamızdan el sallıyor.

İncil'den alınmış bir tablo gibi çadırımıza doğru yola çıkıyoruz. Ceketimi Gregus'un üzerine örtüyorum. Uzun bir ara vermiş olsam da babalığı kıvırabildiğimi düşünüyorum. Evet, öyle düşünüyorum.

Ertesi gün Gregus'u teslim etmeye gittiğimde Nora bana, "The Elvish Name Generator" adlı internet sayfasından basılmış bir kâğıt uzatıyor. Benim adımı vermiş, Andreas Doppler; program da Tolkien'in oldukça karmaşık ve şaşmaz dil mantığının yardımıyla benim Elfçe adımın "Valandil Tîwele" olduğunu bulmuş.

Kulağa kesinlikle Elfçe geliyor. Teşekkür edip bununla bana bir şey mi söylemeye çalıştığını soruyorum. Başını sallıyor. "Sadece bilmeni istedim" diyor. Bir Elf adımın olduğu, aklımın bir köşesinde kalsın istiyormuş

"Peki, aklımın bir köşesinde kalacak."

Nora'ya, Gregus'a ve Roma'da harika birkaç gün geçiren karıma veda ediyorum. Klasik kültüre doymuş, elbiseler ve birtakım eşyalar almış, belli ki bu da ona bir miktar yaşama sevinci vermiş. Birkaç parça kıyafetin ve eşyanın bu derece büyük bir anlam taşıdığını görmek şaşırtıcı. Doğru zamanda yeni bir eşya fark yaratıyor. Tanrı eşyaları korusun! Karım çok keyifli, bıcır bıcır konuşuyor; bu yüzden o gece ormana vicdan azabı çekmeden dönüyorum. Anladığım kadarıyla Gregus benimle çadırda kalmak istiyor ama bunu aklından çıkarsın. Orman benim. İstediğimi başaracaksam orada yalnız kalmam lazım, ne istediğimi pek bilmesem de.

"Bazı hafta sonları sende kalabilir" diyor karım.

"Ormanda hafta sonu ve hafta içi diye bir şey yok. Cevabım hayır, daha doğrusu olmaz" diyorum.

"Onu çadıra getiririm" diyor.

"O zaman, gırtlağına bir ok yemeyi göze aldın demektir" diyorum.

Birkaç gündür motivasyonsuzum. Ateşin başında bezgin bezgin oturup ok yontuyorum ve ormanda ne halt ettiğimi merak ediyorum, bir yandan da ara sıra usulca Bongo'yu okşayıp keyifsizce mırıldanıyorum. Eve gitmek ve Gregus'la birlikte olmak düzenimi bozdu. Şimdi yine dengesizlik hâkim. Orman beni içine almadan önce, durduğum yerde epey yol katettiğimi düşünüyorum, meseleyi böyle ele alacak olursam. Biraz ukalaca ama yine de oldukça doğru. Her zamanki yerlere takılıyor, Oslo'daki herkes her vakit ne yapıyorsa onu yapıyordum. Sonra orman birden kendini açıverdi ve beni içine aldı. Beni evlat edindi. Vakti gelmişti. Bunu şimdi anlayabiliyorum. Çevremdeki herkesin gözünde nefret dolu, arıza bir adam olmak üzereydim. Oslo caddelerinde istenmeyen bir unsurdum. Etrafa pozitiflik ve enerji saçmıyordum. Performansım yüksek değildi. Ne yakınlarım ne işim ne de onu yöneten ekonomik çevreler için. Tam yük olmaya başlamıştım ki, dışlandım. Doğa işini öyle iyi biliyor ki, daha fazla zarar vermeden beni dışlayıverdi. Çok etkileyici bir sistem. Doğa ve kültürle iç içe geçen binlerce yıl mekanizmayı keskinleştirmiş, benim gibiler saflardan uzaklaştırılıyor. Zararsız hale getiriliyor. Anlam ve birlikteliğe dair kırılgan yanılsamada delik açmaya yeltenen halk düşmanları, akıllarını başlarına toplasınlar diye ânında yollanıyor. Mesela denizlere ya da dağlara sepetleniyor ya da üzerine bir kapı kapanıveriyor ya da benim durumumda olduğu gibi ormana yollanıyor. Bu, ödül hissi de uyandıran kurnazca bir ceza.

Ateşin başında, bunları ve daha başka bir sürü şeyi düşünüyorum.

Bu düşüncelerin ne kadarının gerçeklikle bir ilişkisi var, bilemiyorum. İnsanların hemencecik gerçeklik diye adlandırdıkları şey gerçekten var mı, onu da bilemiyorum. Bir parça emin olabildiğim tek şey, ateşin beni ısıttığı ve Bongo adlı bir geyiğin ayaklarımın dibinde yatıp mırıldadığı – geyiklerin keyifliyken çıkardıkları ses böyle tanımlanıyorsa.

Ve Noel geldi.

Noel'in geldiğini, akşamların her zamankinden daha sessiz olmasından anlıyorum. Aşağıda, şehirdeki insanların hareketi kesi-

liyor. Şu birkaç saati geçirecekleri yerlere gelmiş oluyorlar ve orada kalıyorlar. Şehir bir anlamda uysallaşıyor. Tehlikesiz ve evcil oluyor. Süt dökmüş kedi gibi. Sonra kilise çanları çalıyor. Senkronize değiller. Birbirlerini takip ediyorlar. Hediyelerimizi vermek için bu fırsatı değerlendiriyorum. Bongo'nun hediyesi, krepon kâğıdından yaptığım küçük, güzel bir şapka. Kâğıt, birkaç gün önce önünden geçtiğim çöp kutusundan sarkıyordu. Onu aldım, geceler boyu çalışıp itinayla katlayarak bir şapka yaptım. Bense bir şey almış sayılmam. Daha doğrusu hiçbir şey almadım. Boş ver yahu, Bongo bir geyik; Noel'in ne olduğunu anlasaydı şahane bir hediye alırdım. Buna şüphem yok. "Sen kendin bir hediyesin Bongo'cuğum. Kafana takma artık. Benimle birlikte olman bir armağan. Bu arada mutlu Noeller."

Düsseldorf kapıyı açtığında, gözlerinin altında kocaman torbalar olduğunu ve iki hafta önceki kıyafetleriyle dolaştığını fark ediyorum.

"Kahretsin, bugün Noel" oluyor ağzından ilk çıkan.

Noel yemeğini unutmuş ama yine de biraz utanıp sıkılarak içeri davet ediyor. Bizi divana oturtup derin dondurucuya gidiyor, orada bulduğu sarı böğürtlenleri torbasından çıkarmadan mikrodalgaya atıveriyor. Sonra huzursuzca piyanonun başına geçip hem bizi hem de kendini havaya sokmak için bir Noel şarkısı çalıyor ama faydasız.

"Biz gitsek, sen de maketine dönsen daha iyi olur belki de" diyorum kısa bir süre sonra.

"Gerçekten mi?" diyor Düsseldorf epeyce rahatlayarak.

"Evet. Kendini çok kaptırmış gibisin."

"Bunu söylemen ilginç, çünkü gerçekten de öyle. Babamın yüzü. Sanırım bir şey yakaladım. Az kaldı. Gülüşünü becerdim, şimdi sıra gözlerde."

Minnacık plastik askerin tutturulduğu aletin bulunduğu masaya gidiyoruz. Yan tarafta babasının bir fotoğrafı duruyor; "Bir şeyler yakaladım" derken, neyi kastettiği görülebiliyor. Figürle fotoğraftaki adam arasındaki benzerlik korkunç.

"Söyleyecek laf bulamıyorum" diyorum.

"Hayır. Bulan buldu. Yemek için özür diliyorum. Yılbaşında yine bir bakalım."

"Zararı yok. Daha çok Noeller olacak.'

"Umarım" diyor Düsseldorf.

Evden ayrılırken, çoğu hâlâ donuk olan sarı böğürtlenleri alıyorum. Düsseldorf, biraz hediyeye benzesin diye, torbanın etrafını özenle kırmızı bir kurdeleyle sarmayı ihmal etmiyor.

"Teşekkür ederim. Mutlu Noeller" diyorum.

"Sana da" diyor Düsseldorf.

Çadıra döndüğümde, Demir Roger'ın bana bir hediye bırakmış olduğunu görüyorum. DVD'ler ve oynatıcı için teşekkürlerini ilettiği bir not da var. Çocuklarım çok mutlu oldu, diye yazıyor. Paketi açtığımda bir maymuncukla karşılaşıyorum, boğazım düğümleniyor. İşte ben buna dost derim. Noel akşamının kalanı, yarı donmuş sarı böğürtlenleri höpürdetmekle geçiyor. Bongo erkenden uyuyor. Ben de ateşin başında oturmuş, Düsseldorf'un babasını onurlandırarak iyi bir örnek oluşturduğunu düşünüyorum. Benim babamın da onurlandırılması lazım. Onu pek tanımıyor olsam da. Yaşamını sürdürüp kendi işine baktı. Ben de aynen öyle yapıyorum. Sadece varoldu. Tıpkı benim burada varolduğum gibi.

Babam için bir şeyler yapmazsam, başka yapan çıkmaz. Onun anısına bir totem direği dikeceğim. Yapılacak en doğru şeyin bu olduğu aniden kafamda beliriveriyor. Direği kendi ellerimle kesip ormanın ortasına dikeceğim. Totem direğinin nasıl olması gerektiğini planlarken uyuyakalıyorum.

Noel'le yılbaşı arasındaki günlerde, daha çok içerde oturuyoruz. Dışarısı soğuk ve keyifsiz, karın yağmasına var daha. Genellikle ateşin karşısında oturup bundan elli ya da yüz yıl önce, yazın şehirdeki pazarlarda satılabilecek türden tahta eşyalar oyuyorum. Gerçi şimdilerde böyle şeyler IKEA'dan üç kuruşa alınabiliyor. Seri üretim takas ekonomisinin canına okudu. Seri üretim benim gibilerle dalga geçiyor. Bizi çiğ çiğ yiyor. Ama ben teslim olmam. Bıçakla tahtaları yontup duruyorum; diğer yandan da Bongo'ya birkaç basit sözcük öğretmeye çalışıyorum ama sonunda bunun kesinlikle mümkün olmadığını kabul ediyorum. Sesli harflerden birkaçını, tanımı biraz zorlarsak beceriyor ama sessizleri halletmesi söz

konusu bile değil. "Çok yol katetmen lazım Bongo. Şüphesiz öyle. Ama ben de seninle olacağım. Bundan emin ol. Bu yolu seninle katedeceğim" diyorum.

Yeni yıl akşamı, Düsseldorf'u nasıl bıraktıysak öyle buluyoruz. Fakat bu kez durumu kendi kendine fark edip merdivenlere kırmızı kurdelalı bir şişe bırakmış. Yaklaştığımda, üzerinde "Ağız ve ayak boyayan sanatçılardan" yazılı bir kart görüyorum. "İyi yıllar" da yazıyor. Durumu çakıp kapıyı hiç çalmıyorum, şişeyi kapıp çadıra yollanıyorum. Zil zurna sarhoş olana kadar içiyorum, çiş yerime gidip Oslo'ya tepeden bakıyorum ve yeni yıl için dileklerimi düşünüyorum: Babamın onuruna bir totem direği hazırlayacağım ve elimden geldiğince az iş yapacağım. Hiçbir şey yapmamanın bokunu çıkarmakta benden daha ileriye gitmiş pek az insan olacak. Medeniyete geri dönmeyeceğim lan! Hazır orada dikilmiş duruyorken bağırmaya başlıyorum. Ben hem kral hem de başbakanım, halkıma nutuk atıyorum: "Sevgili yurttaşlarım. Sizi sevmiyorum. Kendinize bir çekidüzen verin. Aklınızı başınıza toplayıp bu kadar akıllı olmaktan vazgeçin. Ve siz sağcılar, Allahın cezası köpeklerinizden bir kurtulun hele. Yüzünüzdeki o kendinden hoşnut gülümsemeyi silin, artık takasa başlamak zorundasınız. Bisiklete binmek. Bu devran dönecekse, deliler gibi bisiklete binip takas yapmalıyız. Ağaçların arasından esen rüzgârın, çayırlardaki çiçeklerin sahibi kim? Teletabiler cehennemde yanmalı, kahretsin, ipin ucunu kaçırmadan bir yeni yıl nutku atmak için çok sarhoşum ama Løvenskiold, ormanı halka geri vermelisin çünkü onun asıl sahibi sen değilsin. Kimse ormanların sahibi olamaz. Baba, sen gittin, seni tanıyamadım, kendimi yalnız hissediyorum, ben kendimi hep yalnız hissettim, herkesi kendimden uzak tutuyorum çünkü ben de herkes gibi salağın tekiyim. Kimse beni tanımıyor. Korkarım, yaşadığım sürece de tanımayacak." Sonunda vazgeçiyorum ve sesim kısılana kadar, "Lanet olsun, lanet olsun, lanet olsun" diye bağırıyorum.

Zavallı Bongo beni tanıyamıyor. Yanımda bir çocuk varken bu kadar içmem çok sorumsuzca. Ne de olsa ebeveyniyim, ona kötü örnek oluyorum. Ama bağırmak beni rahatlattı. İçmeye, bağırmaya, dağıtmaya devam ediyorum ve Bongo, şimdi bir tür desibel öl-

çeği gibi olmalıyım. Şu anki halimle benimle on dakika birlikte olmaya dayanılabilir ancak yirmi dakika, sanıldığı gibi etkiyi iki katına çıkarmaz, yüz katına çıkarır; otuz dakikada ise bin katına çıkar. Desibeller böyle davranır. Yeni yıla girerken ben de öyle davranıyorum. Dünyada akıllılık, kötülük, inanç, umut ve aşk dolu yeni bir yıl.

Ama en büyük orman, başka büyük yok.

OCAK

Ocak hakkında söylenecek pek fazla bir şey yok.

Karanlık ve soğuk; ısınmak için deli gibi ateş yakıyorum.

Yeni yılda yaptığım ilk işlerden biri, süt anlaşmasını yenilemek oluyor.

Kocaman bir parça eti paketleyip sütü aldığım yere bırakıyorum. Süt, pek çok yönden, Doppler'in kırılgan yapısının üzerinde yükseldiği temel taş. Süt olmadan o, yani ben, bir hiçim. Ancak önümde süt bakımından zengin bir dönem var, yağsız süt oldukça, umut var demektir.

Yeni yılın hemen ertesinde lapa lapa kar yağıyor, bu da beni uzun zamandır olduğumdan daha az hoşnutsuz kılıyor. Evin garajından kayaklarımı alıyorum ve totem direğine uygun bir kütük bulmak için günlük turlara çıkıp araziyi baştan başa dolanıyorum. Bongo da peşime takılıyor; hareket etmesi zorlaşsa da bu işin keyifli olduğunu düşünüyor.

Bir gece çadırın neredeyse dört metrelik direği kırılıyor. Dışarısı yaklaşık sıfır derece ve biz uyuduktan sonra deli gibi kar yağmış, belli ki çadır böyle havalar için tasarlanmamış. Çadırın örtüsü bütün ağırlığıyla üzerimize yapıştığında uyanıyoruz. Girişi bulup kendimi dışarı atmaya çalışırken epey bir telaş yapıyorum. Örtüden karı silkeliyorum, küçük koruluktan yeni bir direk kesip çadırı tekrar kuruyorum. Şoktan çıktıktan, ateşi yaktıktan, konunun aydınlandığını ve sinirlerimizin yatıştığını hissedene kadar sohbet ettikten sonra Bongo ile tekrar uyuyoruz.

Sonunda, totem direğine uygun bir kütük buluyorum ama çadırdan biraz uzakta. Kütüğü kesiyorum. Bongo'yu koşum geyiği olarak kullanmama rağmen, onu kamp yerine getirmek tam on gün sürüyor. Bongo'nun iflahı kesildi, zavallım. Çok kilo kaybetti. Geceleri kayakla sessizce Maridalen'deki çiftliklere inip torbamı onun için samanla dolduruyorum. Doymak bilmiyor. Geyik yaşına göre, delikanlı olmasına ramak kaldığını tahmin ediyorum. Zor,

duygusal bir dönem, uzun uzun ve sıkça konuşuyoruz. Bongo birkaç kez, sinirle çadırı terk ediyor ama neyse ki, her seferinde geri geliyor.

Maridalen'e yaptığım seferlerden birinde, iki tane güzel balta araklıyorum. Eski bir baltam var ama bunlar yepyeni. Sağlam Fiskars baltaları. Anladığım kadarıyla özellikle marangozluk işlerine uygunlar. Biri büyük, diğeri küçük. Bunlar zavallı çiftçinin Noel hediyeleri olmalı. Hayat bazen böyle işte. Bir alıyorsun, bir veriyorsun. Ayrıca, totem direğini diktikten sonra baltaları geri vermem de ihtimal dahilinde.

Ocak ayının son günü, bir aydan fazla bir süredir insanlarla konuşmadığım kafama dank ediyor. Gayet güzel gidiyor. Başkalarına söylenecek o kadar çok laf varken, ben bunların bir tanesini bile söylememişim. Aslında söylenecek pek fazla bir şey olmadığının canlı kanıtı benim. Kendimle gurur duyuyorum. Yeni yıla iyi bir başlangıç oldu bu.

ŞUBAT

Bir türlü ne olduğunu çıkaramadığım bir şarkıyı bütün gün mırıldanıp durdum. Çok keyifliyim, totem direği olacak ağacın kabuklarını soyuyorum. Kabukların ormanda uçuştuğu yerde, ağacın etrafında hızlı adımlarla çalışıyorum, bir yandan da mırıldanıp ıslık çalıyorum. İlk kez dün gece nakaratın bir kısmı aklıma takıldı, bunun Pijamalı Muzlar'ın jenerik müziği olduğunu soğuk terler dökerek anlayıncaya kadar, ısrarla, uzun süre söyledim. Burada, ormanda bile çocuk kültürünün zehirli oklarından kaçış yok. Bu bir tür hastalık gibi. Kulaktan kulağa bulaşıyor. Kaynağa birazcık maruz kalmanız bile, virüsün beyninize amansızca saldırması için yeterli. Siz her şeyden habersizken, o aylarca kuluçkaya yatıyor ve birdenbire ortaya çıkıp gerçek yüzünü gösteriveriyor. Gecenin geri kalanı Pijamalı Muzlar'la mücadeleyle geçiyor. Şarkıyı kafamdan atmaya çalışıyorum ama o sürekli geri geliyor. Mırıldanmamaya çalıştığım anda mırıldanmaya başlıyorum. Sanki içime cin kaçmış. Tıpkı yıllar önce gördüğüm bir filmdeki gibi. Başroldeki adamın eli kötücülleşiyor ve adamı öldürmeye kalkıyor. Adam da sonunda elini motorlu testereyle kesiyor. Sağlam eliyle motorlu testereyi tutarken, ağzıyla testerenin ipini çekiyor. Kötücül el, defol!

Totem direğinin üzerine motifler çizmek için kömürleşmiş dal parçalarını kullanıyorum. En aşağıda, daha sonra kazmayı düşündüğüm birkaç metrelik bir temel istiyorum. Toprağın üzerinde yaklaşık yarım metrelik bir kaide yükselecek, onun üstüne de iki metre yüksekliğinde bir yumurta gelecek, yani bir ses yumurtası. Öyle bakınca ne olduğu anlaşılmayacak, ancak babamı tanıyorsanız – kimse de tanımıyordu zaten, daha önce de bundan bahsetmiştim. Yani insan ne olduğunu göremeyecek. Tesadüfen oradan geçen biri, bunu normal bir yumurta sanacak, benim için hava hoş. Babam, ses yumurtasının üstünde, kollarını iki yana açmış, dizlerini çenesine çekmiş bir halde oturacak; babamın üstünde de bisikletimle ben duruyor olacağım. Bu, çizerken aklıma geliverdi. Öylesine, keyifli bir

şekilde ortaya çıkıverdi. Neden olmasın? Beni, babamın tepesinde duran bisikletin üzerinde gösteren figürü oymak için çalışmaya koyulacağım. Güzel olacak. Benim üzerimde de Bongo'nun bir minyatürü yükselecek ve oradan şehri seyredecek. Bu heyula ağaç kökünü kamp alanına kadar çeken Bongo, bunu çoktan hak etti. Çekmese bile bunu hak etmişti. Sadece Bongo olması yeter de artar bile.

Totem direğini buraya taşımak için kelimenin tam anlamıyla kilolarca yatırımda bulunduktan sonra onu esere dahil etmek, artık bir zaruret oldu. İki metre kaide, artı iki metre ses yumurtası, artı dört metre baba, artı bisiklet üstünde ben, artı Bongo. Neredeyse on bir metrelik bir totem direğinden söz ediyoruz. Bunun dokuz metresi toprağın üzerinde olacak. İşe koyuluyorum.

Bu, benim ilk totem direğim olduğundan onu oymanın kaç saatimi alacağını çıkaramıyorum. Başta bu işin birkaç gün ya da en fazla birkaç hafta süreceğini düşünüyordum ama günler ilerledikçe tahminlerimi epeyce ileri çekmek zorunda kaldım. Bu iş, kış ve bahar boyunca sürecek gibi. Bu dönemde en yakın dostlarım Maridalen'in baltaları oluyor. Baltalardan birini işin kabasında, diğerini ise daha ince işlerde kullanıyorum. Sonrasında bir keski ile törpüye ihtiyacım olacak ve bolca da zımpara kâğıdı gerekecek. Bu aşamada Bongo bir işe yaramıyor, ben kesip biçerken etrafımda huzursuz bir halde dolanıp duruyor. Üzerine düşeni zaten yapmış olduğunu anlatmaya çalışıyorum ona. "Bu ağacı sensiz kamp yerine taşıyamazdım. Bu oyundaki en önemli taşlardan biri sensin, geyik olman ve alet kullanamaman senin suçun değil. Tren milyonlarca yıl önce kaçmış" diyorum: "Ortak atalarımız birbirlerinden kopup kendi yollarına gitmiş. Benim atalarım aletlerin ve ince işlerin büyüleyici dünyasına daldı, seninkilerse başka seçimler yaptı. Meselenin aslı bu. İnsan sonradan, keşke daha iyi düşünmüş olsalardı, diyebilir ama bilemiyorsun işte. Yine de siz geyiklerin durumu koşullara göre iyi sayılır. Birazcık keyifsiz bir başlangıç yapmış olmanıza rağmen yine de iyisiniz diye düşünüyorum." Ama Bongo'nun bunları dinleyecek hali yok. Bütün gün ağaç oymanın çok sıkıcı olduğunu düşünüyor ve ilgi istiyor. Tehlikeli bir şekilde totem direğinin üstüne zıplıyor, sonra oradan aşağı atlıyor. Ağaçlara toslayıp onları kırmaya çalışıyor. "Kendine gel Bongo. İşi sıkıcı

bulmanı anlıyorum ama babamı onurlandıracağım, bunu kabul etmek zorundasın. Sen de annenle babanı onurlandırabilirsin, engel olacak değilim. Eğilimin olduğunu şu an fark ettiğim bu aşırı sporlara karşı seni uyarıyorum: Bu iş, ya gözyaşıyla ya da daha fena bir şeyle bitecek. Sadece pervasızca davrandıkları için uçurumlardan düşen ya da bataklıklara saplanan kaç geyik var, biliyor musun? Bu senin tek şansın. Siz geyiklerin neye inandığını bilemem ama sana şu kadarını söyleyeyim: Annen kafana öbür dünya safsatasını soktuysa, unut gitsin. Bu bir yalan. Şimdi buradasın ve sonrası yok. Bunu hiç unutma!"

Kaideyi ve ses yumurtasını, gerçek bir kaideye ve ses yumurtasına benzeterek yontmayı üç hafta sonra bitirdim. Affedersiniz ama kendimden memnunum. Şimdiye dek baltayla bir dolu şey yontmuş değilim ama yine de bu işi bir şekilde kıvırdım. Akşamları çadırda Bongo'nun annesiyle karnımı doyurduktan sonra –yahnisi de güzel oluyor– yorgun argın uyuyakalıyorum.

Bongo tek başına gezmeye başladı. Kahvaltıdan sonra birkaç saat kampın etrafında dolanıyor fakat sonra çekip gidiyor ve nadiren karanlık bastırmadan geri dönüyor. Neler yapıyor, hiç bilmiyorum ama her zamanki geyik muhabbetine takıldığını sanıyorum, endişelenecek bir şey yok. Yalnız kalmaya ihtiyacı olmalı, benim gibi. Gençlikten kaynaklanan birbirine zıt güçlerin kendisini çekiştirip hırpaladığını hissediyordur: Her gün bir uçtan diğer uca savrulunur; yumuşaktan serte, şiirselden kabaya. Ve tabii burada şu soruyla karşılaşıyoruz: Zorlandığı konularda ona nasıl yardımcı olabilirim? Ona güvenli bir ortam sunup sevildiğini hissetmesini sağlayabilirim ama dünyayla tek başına yüzleşmeli. Bu işler böylesine acımasız işte. Geyikler için bile.

Bir gece işten sonra Bongo'yu da yanıma alıp Düsseldorf nasıl diye bakmaya gittim. Aslında biraz endişeliydim. Noel gecesi, saplantısı öyle bir noktaya gelmişti ki, insan bu durumun ne derece sağlıklı olduğunu düşünmeden edemiyordu. Sonuç hiçbir şekilde olumlu olmayabilirdi. Ancak şimdi kapıyı açtığında, bir şeyler olduğunu ve olan bitenin beni şaşırtma potansiyeli taşıdığını görüyorum: Onu

neredeyse tanıyamıyorum; son derece şık ve temiz. Ev de derli toplu; 1944'ten kalma kasaba hâlâ misafir odasında duruyor ama masadaki bütün maket ıvır zıvırı toplanmış. Bizi keyifle içeri buyur edip birkaç saniye içinde akşam yemeği hazırlıyor.

"Çok iyi görünüyorsun" diyorum.

"Teşekkürler."

"Babanı bitirdin mi?"

"Babamı mı?" diye soruyor, onun adını anmam çok acayip bir şeymiş gibi.

"Hani yüzünü boyuyordun ya?"

"Aaa, evet. Bunu hatırlaman tuhaf... Ben çoktan unuttum."

İrkiliyorum. İnsan zihni ve onun karmaşıklığı konusunda uzman sayılmam ama bu, bana bir şeyler hatırlatıyor.

"Ne oldu?" diye soruyorum.

Düsseldorf susuyor. Kocaman, rahat koltuğuna gömülüp uzaklara gidiyor.

"Başka şeyler konuşsak daha iyi olur. Bunların geçmişte kaldığını hissediyorum. Bunun bir anlamı var mı, bilemiyorum."

"Bir anlamı var" diyorum.

"Peki, öyle diyorsan öyle olsun."

Gözlerini kapatıyor, sanki dikkatini topluyor.

"Boyadım. Babamın yüzünü boyamayı bitirdim. Uzun sürdü. Ama ona benzedi. Bir şekilde ta kendisiydi işte. Maketi arabaya oturttum, arabayı da caddeye koydum."

Düsseldorf, yerdeki dev kasaba maketine bakıp başını sallıyor. Babanın arabanın içinde oturduğunu görüyorum. Hayati bir önem taşıyan kavşağa yaklaşıyor, belediyenin saat kulesi ikiyi yirmi geçeyi göstermek üzere. Olacak, oldu. Gerçekten çok etkileyici, açık bir resim. Düsseldorf'un babası için yaptıklarına hayranım. Ama bu, bir parça aklını yitirmesine malolmuş gibi.

"Başka?" diye soruyorum.

"Ne demek istiyorsun?"

"Başka ne yaptın?"

Cevap vermekte tereddüt ediyor.

"Enine boyuna düşündüm. Sonunda gidip tüfeği aldım, kurşun doldurdum. Divana uzanıp namlunun ucunu ağzıma soktum ama tetiği çekmedim. Acelesi yok, diye düşündüm. Televizyonu açtım. Kumanda elimin altındaydı, namluyu ağzımdan çıkarmadan ka-

nal falan değiştirebiliyordum. Böylece uzanıp haberleri sonuna kadar izledim. Haberleri, Gezelim Görelim programı takip ettiğine göre, günlerden Cuma'ydı. Bu programı izlemeyeli epey olmuştu; uzanmaya devam edip bunu da izledim. Gezelim Görelim'i izliyor musun?"

"Evet ama bu, uzun zaman önceydi."

"İzlemelisin. Program, bizim hakkımızda" diyor Düsseldorf.

"Doğrudur, Norveçliler hakkında. Ayrıca bir bakıma, Norveç'in hayvanları hakkında. Belki de özellikle Norveç'in insanları ile hayvanları arasındaki uyum hakkında."

"Ama sıcak, sıcacık bir program" diyor.

"Sende iz bırakan özel bir şey mi vardı?" diye soruyorum

Sessizce başını sallıyor.

"İki şey vardı. Biri, gençliğinde güney Finlandiya'da hemşire olarak çalışmış Finli bir kadın hakkındaydı. İlk tatilinde, çocukluğundaki okul kitaplarında fotoğrafını gördüğü bir kiliseyi bulmak için otostopla kuzeye gitmeye karar vermiş. Bu kiliseyi kafaya takmış, görmek istiyormuş, o yüzden otostopa başlamış. Yolun son bölümünde otobüse binmesini tavsiye etmişler. Otobüste uzun süre tek başınaymış, ama sonra araca genç bir Norveçli bininiş ve 'Yanınıza oturabilir miyim?' diye sormuş. Otobüs boş olmasına rağmen, onun yanına oturmak istemiş. Konuşmaya başlamışlar; laf lafı açmış ve kız, kilise ziyaretini boş verip oğlanla birlikte Finnmark'a gitmiş; orada evlenip çoluk çocuğa karışmışlar. Aradan elli yıl geçmiş. Röportajda kadın, otobüsle tekrar bu Fin kilisesine gidiyordu. Bu, onu çok mutlu etmişti. Kocası da yanındaydı. Hâlâ hayattalar ve birbirlerini seviyorlar. Ona bu kadar cazip gelen ve hayatının böyle şekillenmesini sağlayan kiliseyi en sonunda görecek... Bu, beni neden bu kadar etkiledi, bilmiyorum" diyor Düsseldorf ve yanağından süzülen gözyaşlarını gizlemeye çalışıyor.

"Çok çalıştın. Yorgun düştün."

"Evet" diyor, "Ama yine de..."

Ne demek istediğini anlıyorum. İyi bir Gezelim Görelim röportajının insana huzur veren bir yanı var. Mizacınız uygunsa, didinip duran bu tatlı, zavallı insanları seversiniz. Program ayrıca, Norveçli'yseniz tuhaf olmanızın bir zararı olmadığını anlatıyor. Bizler Norveçli'yiz ve hepimiz bir tuhafız. Herkes bir tuhaf olduğundan

aslında normal olmak tuhaf, yani sonuç itibariyle hiçbirimiz tuhaf değiliz. Yalnızca Norveçli'yiz.

"Ya diğer şey?" diye soruyorum.

"Batı bölgesinden bir genç. Dünyadaki neredeyse bütün milli marşları öğrenmiş. Biraz acıklı bir hikâye ama çevresi onu böyle kabullenmiş, akıllı biri olduğunu düşünmüşler. Sınıf arkadaşları bir bardaktan tombala çekmişler, kâğıtlarda farklı ülkelerin isimleri yazılıymış. Çocuk, ismi çıkan o ülkenin milli marşını seslendiriyormuş; orijinal dilde söylediğinden, biraz tuhaf ve bu yüzden de dokunaklı bir sesle okumaktaymış... İşte bu çocuk yüzünden ağzımdan namlunun ucunu, tüfekten de kurşunları çıkardım. O andan beri de hep ileriye bakıyorum. Babam artık kendi yoluna gidebilir, onunla işim bitti. Bir gün bütün kasabayı toplayacağım. Yeter artık. Aslında o çocuğu arasam mı, diye düşünüyorum; yazın benimle fiyort turuna çıkar mı acaba, diye sorsam. Şu upuzun ülkeyi şöyle bir yakından görsek, ben de birkaç güzel milli marş öğrensem. Bu, kaçırılmaması gereken bir fırsatmış gibi görünüyor bana."

"Gezelim Görelim'i arayıp onlara senden bahsetsem neler olacağını biliyorsun, değil mi?" diyorum.

Düsseldorf başını sallayıp heyecanla yüzüme bakıyor.

"Hiç olmadıkları kadar hızlı davranacaklardır. Arabanın tepesine sirenlerini asıp gelceklerdir. Bu mükemmel bir röportaj. Hayatı pek de kolay geçmemiş bir savaş çocuğu; 1944'teki Arden saldırısında Belçika'da vurularak ölen babasını ve bulunduğu kasabayı, neredeyse kaçıklık derecesinde bir titizlikle inşa etmeye ömrünün bir yılını vermiş biri. Üstüne üstlük umutsuz bir anında bir Gezelim Görelim röportajı hayatını kurtarıyor ve kendini Norveç'in güzel fiyort manzaralarıyla çevrili gemide Gezelim Görelim'in eski bir yıldızıyla buluveriyor. Bundan iyisi olamaz. Bir de ormanda geyiğiyle yaşayan bir dostunun ara sıra seni ziyarete geldiğini duyarlarsa, artık Montreux'dan ve televizyon programlarına ödül verilen her festivalden ödülle dönülür ama böyle olmayacak. Çünkü ben ve Bongo televizyona çıkmayacağız. Sen çıkmak isteyebilirsin tabii, istersen onları ararım" diyorum.

"Arar mısın?" diye soruyor Düsseldorf.

"İstiyorsan..."

"Galiba istiyorum."

"Tamam o zaman" deyip ayağa kalkıyorum. Rehberden telefon numarasını buluyorum ve NRK'nin[7] santralinden, beni Gezelim Görelim programına bağlamalarını istiyorum. Telesekretere bıraktığım mesajda, kısaca Düsseldorf'tan bahsedip hayat hikâyesinin ilgilerini çekebileceğini belirtiyorum, ertesi gün işe geldiklerinde ona nasıl ulaşabileceklerini de anlatıyorum. Olayı allayıp pullamıyorum, olduğu gibi aktarıyorum. Hikâyenin az ve öz halinin her zaman için daha iyi olduğundan, Gezelim Görelim programında çalışan iyi insanların da bunu bildiğinden eminim.

Oymacılığa devam. Artık sıra babama geldi. Babamın gerçek görüntüsü ile totem direği icraatım arasında tıpatıp bir benzerlik olması fikrinden çabucak vazgeçiyorum. Benimkisi daha çok babamın stilize edilmiş ve sadeleştirilmiş bir versiyonu olacak; zaten mesele de aslında sembolik. Gerçek halinden çok daha büyük olacak. Otururken dört metre, ayaktayken neredeyse sekiz metreye tekabül eder ki, babam da öyle bir boy yoktu. Boyu normaldi ve fiziksel olarak dikkat çekecek herhangi bir özelliği yoktu. Onu olduğundan büyük yapacağım.

Bir sabah kahvaltı ederken çadırın yanında bir ses duyuyorum. Dışarıya göz attığımda tanıdık bir köpek görüyorum. Bu, sağcı adamın köpeği; sağcı adam da uzakta olamaz, diye düşünüyorum şimşek hızıyla. Okumu ve yayımı yanıma alıyorum, çadırın girişinde bağdaş kurup oturuyorum. Az sonra küçük ormanlık alanda hayal meyal görüyorum onu. Ayağında kayaklar, sırtında da içi tıka basa dolu bir çanta var; üstüne Pazar eşofmanlarını çekmiş – Pazar olmamasına rağmen.

"Orada dur sağcı adam" diye seslenip yayımı geriyorum.

Kolunu havaya kaldırıp bir şeyler söylüyor – sonradan öğrendiğime göre, "Barış için geliyorum" demiş. Ama ben bunu anlamadığımdan, hareketlerini bir tehdit olarak algılamayı seçiyorum; birazdan dostu Løvenskiold'u arayıp kuralları çiğnediğim konusunda onu uyaracağını, Løvenskiold'un da çadırımı yıkıp beni or-

7 "Norsk Rikskringkasting" ya da kısaca NRK: Avrupa Yayın Birliği üyesi Norveç TV kanalı. (ç. n.)

mandan atmaları için adamalarını göndereceğini düşünüyorum. Böyle olmamalı. Bunu kabul edemem. Babamı onurlandırmak için bir totem direği dikmekle meşgulüm; hem kendi çıkarlarımı hem de babamınkileri korumak zorundayım. Yayımı iyice gerip tekrar durmasını söylüyorum ama o durmuyor.

"Şimdi sana gününü göstereceğim!" diye haykırıp oku atıveriyorum. Ne yazık ki, diyorum sonradan, yapılacak iş değildi. Ok, sağcı adamın baldırına saplanıyor, adam yere düşüyor. Sonradan insanın aklının başına gelmesi, öyle yapmamalıydım, demesi kolay tabii ama korkmuştum, provake olmuştum. O yüzden hata yaptım. İnsanların böyle şeyler yapması normal. Geçmişte oldu, gelecekte de olacak. Løvenskiold'un kulağına bir gitse, sevgili ormanımdan, Bongo'dan ve totem direğimden sonsuza kadar ayrılmam gerekecekti, bu fikre dayanamıyordum, bu yüzden adamı baldırından vurdum işte. Küçük ormanlık alanda, karın üzerinde kıvranıp duruyor. Hiç derdim değil, diye düşünürken hemen sonra bunun benim derdim olduğunu anlıyorum. Derin karda koşup yanına gidiyorum.

"Affet, seni vurabileceğimi düşünmemiştim."

Ne kimseyle konuşacak ne de kimseyi affedecek hali var. Karın üzerinde şaşkın ve keyifsiz bir halde inliyor. Sırt çantasını çıkarıyorum ve onu çadıra kadar çekip ateşin önüne yatırıyorum. Oku çıkarıp yarayı votkayla temizliyorum, sonra da şeritlere ayırdığım gömlekle bacağını sarıyorum. Sağcı adam bir şey demiyor, sonra da uyuyakalıyor. Dışarı çıkıp kütüğü oymaya devam ediyorum. Bu arada Bongo, sağcı adamın köpeğiyle ahbap oluyor. Bu durumu duygusallığa kaçmadan halletmem hoşuma gidiyor. Aslında sağlık kurumlarının devreye girmesi gerekirdi ama onu, bu işin aramızda kalmasına ikna etmeyi planlıyorum. Adamı Bongo'nun sırtına atıp devlet hastanesine götürürsem iş çığrından çıkabilir. Orada bir sürü soru sorup olayı kurcalayacaklardır; bunun sonu da ormandaki anonim yaşamımın ortaya dökülmesine varacaktır. Hatta belki kolluk kuvvetleri de olaydan haberdar edilecektir. Sağcı bir adam ilk kez baldırından vurularak yaralanmış değil tabii ama buna anlayış göstermeyeceklerinden de adım gibi eminim.

Sağcı adam uyuyup dinlendiğinde, umarım uzlaşabilecek yetişkin insanlar gibi davranabiliriz.

Gece geç vakit uyanıyor, elini uzatıp kendini Bosse Munch olarak tanıtıyor. Bosse, diyorum, sözcüğün üzerine basarak. Kulağa acayip hoş geliyor. Sağcı komplolardan biri olmalı, diye düşünüyorum. Sağcı çocuklara güzel isimler koyuyorlar ki, tuhaf tavırlarına ve bok gibi paralarına rağmen yaşamları boyunca sevilmeleri kolay olsun.

Yarasını temizlerken Bosse geyik eti yiyip su içiyor. Korktuğum olmamış; yara çok derin değil, hayati önem taşıyan bir sinir ya da organ zarar görmemiş. Başka bir deyişle, mükemmel bir korkutma atışı yapmışım. Epeyce korkmuş ama kalıcı bir sakatlığı olmayacak.

"Çadırı kaldırmanı istemek için gelmemiştim" diyor Bosse yiyip içtikten sonra. "Buraya geldim çünkü son görüşmemizden bu yana, birkaç aydır epeyce bir düşündüm."

"Pekâla."

"Bağırıp çağırdığın o günden sonra sana çok kızdım; hatta birkaç kere Carl-Otto'yu arayıp çadırını kaldırmasını isteyecek oldum. Ama sonra tereddüte düştüm ve sana giderek daha fazla hak verdiğimi fark ettim. İnsan, kısa ya da uzun bir süre için ormanda yaşamaya ihtiyaç duyuyorsa, bu, onun en doğal hakkı olmalı."

"Meseleye böyle bakmana sevindim."

"Ben de sevinmene sevindim ama iş orada bitmiyor. Maddi güven ve kendinden hoşnut sırıtışım hakkında söylediklerin beni kendimi sorgulamaya itti, yön değiştirme vaktinin geldiğini düşünmeye başladım. Çocuklar çoktan yuvadan uçup gitti. Yönetim kurulu görevlerimin çoğunun rölantide olduğunu söyleyebilirim. Bazı holding başkanlarının önerileri itirazsız kabul ediliyor; yönetim kurulu yemeklerinde, on beş yıldır herkes birbirine aynı şeyleri söylüyor... Kısacası karımı, evi satıp paranın bir kısmını dağıtmaya ve tamamen yeni bir şeyler bulmaya ikna etmeye çalıştım ama o, bunun iyi bir fikir olmadığını düşünüyor. Buraya kök saldı, dediği gibi. Güzel bir bahçemiz var, manzara falan işte, o yüzden istemiyor... Fakat günler geçtikçe bir türlü sakinleşemediğimi fark ettim ve bu sabah, bir süreliğine buraya taşınmam gerektiğini anladım. Senin yanına, diye düşündüm. Belki biraz konuşuruz, birbirimize destek oluruz. Sen ne düşünürsün, bilmiyorum" diyor Bosse.

"Evet, aslına bakacak olursan, milletten biraz uzak kalmak için ormanda yaşıyorum ben. Yani burada bir sürü insan olacaksa, proje kalitesinden kaybedecek. Öte yandan burada kalmanı engelleyemem. Burası benim kadar senin de ormanın."

"Evet, değil mi?" diyor Bosse ve uykulu bir halde şilteye uzanıyor. Uykuya dalarken de "Benim ormanım" diyor rüyada gibi.

Bosse uyuyakaldıktan sonra kayaklarımı ayağıma geçirip yeni durumu değerlendirmek üzere uzun bir tura çıkıyorum. Artık ormanda bile yalnız kalamayacak mıyım? Kafası karışık, arayış içinde bir sağcıya ihtiyacım yok. Bu düşüncelerle yola devam edip sinir katsayımı artırıyorum, kafa lambası takmış beşinci sporcuya rastladığımda ise patlayıveriyorum. Adamı itip kafa lambasını ve lambanın o aptal, ağır pil kutusunu çekip alıyorum. Led lambasıyla Nordkapp'a[8] gidecek kadar şarjı var. "Bu ne yahu!" diye bağırıyorum, "Ne biçim bir toplumda yaşıyoruz? Bir zavallı, ormanda kafa lambalarıyla dolanıp duran insanlar tarafından rahatsız edilmeden kendisiyle baş başa kalabilmek için gezmeye bile çıkamayacak mı artık? Ben hem yolu hem de ağaçları gayet güzel görebiliyorum. Bu şeyin burada işi olmadığını anlaman gerek!" Sporcu kuzu gibi başını sallıyor. "Şimdi bu kafa lambasına el koymam gerektiğini de anlıyorsundur herhalde?" diyorum. Yine başını sallıyor. "Hızını da beğenmedim. Buradan sonra tempoyu biraz düşür, anlaştık mı?" Anlaştığımızı belirtiyor. Sonra ayağa kalkmasına yardım ediyorum, onu göndermeden önce dostça omzuna vurup üstündeki başındaki karı silkeliyorum.

İnsanlara nerede hata yaptıkları doğru dürüst anlatıldığında anlayış gösteriyorlar. Ne de olsa uzlaştırıcı bir hareket. İletişim hâlâ ölmemiş. Ormanda, bir bakıma daha iyi iletişim kuruluyor.

8 Norveç'in kuzey ucunda yer alan, turistlerin yoğun ilgi gösterdiği bir bölge. (ç. n.)

MART

Orman giderek kalabalıklaşıyor.

Talihsiz bir gelişme demek hafif kaçar.

Birkaç gün sonra sağcı adamı kovdum, evinin yolunu tutacağını sanıyordum ama yanılmışım. Birkaç haftadır, benimkinden yüz metre kadar uzağa kurduğu bir dağ çadırında yaşıyor. Adam buraya yerleşti, yapacak bir şey yok. Ona "Bosse" olarak değil de sağcı bir adam olarak yaklaşmaya karar verdim; bunun aramıza koyduğu mesafeyi seviyorum. Bu gerekli. Yarası maalesef iyileştiğinden sürekli beni ziyarete geliyor. Bunun için mazeretler uydurduğundan hiç şüphem yok. Ya tuz, ya bıçak ya da ufak tefek şeyler ödünç alması gerekiyor mütemadiyen. Postamı koydum; bana, haftada en fazla iki üç kez gelebileceğini söyledim, daha fazlasını çekemeyeceğim. Ayrıca onunla birlikte olmanın insana ilham veren bir yanı da yok. Ama beni dinlemiyor, günde birkaç kez uğruyor. Konuşmaya çok ihtiyacı var; özellikle de yaşamını önemsiz şeyler uğruna nasıl çar çur ettiğini açıkça gördüğü ve bunu düzeltmek için planlar yaptığı üzerine. Planları arasında bir uzlaşma festivali var, öyle diyor. Bunun tam olarak ne anlama geldiğini bilmiyorum ama farklı dinlerin temsilcilerini bir dostluk festivaline davet etmek niyetinde. "Sen de katılmak ister misin?" diye sorduğunda, "Boş versene" dedim.

Bir şeyler yapmak çok zoruma gidiyor, bir şeyler yapmak neredeyse imkânsızlaştı. Başkaları tepende dikilirken hiçbir şey yapmamakta da zorlanıyorsun. Açıklama yapman gerekiyor. Başkalarının isteklerini göz önünde bulundurman gerekiyor. Misafir istemediğimi anlatmam gerekiyor. Ondan hoşlanmadığımı, evine geri dönerse sevineceğimi anlatmam gerekiyor. Çekilmez oldu. Bir şeyleri izah etmemenin, bir şeyler söylememenin, kendi işine bakmanın çok daha kolay olduğu iyice ortaya çıkıyor. Ne yapacağımı bilmiyorum. Ormanın daha içinde bir yere taşınabilirim tabii. Çadırı ve her şeyi toplayıp sakin bir gece vakti ormanın derinliklerinde

kaybolmak. Yapılacak en doğru şey buydu elbette ama yine de sağcı adamın pes edip evine döneceğini umut ediyordum. Normalden daha sevimsiz davranıp onu kendimden soğutmaya çalışıyordum. Aslında başkalarından daha fazla sevmiyor değilim onu: tamamen genel olarak ve şöyle böyle sevmiyorum. Hiçbir özelliği yok. Ama şimdi onu sevmemeye öylesine yoğunlaşıyorum ki, bunu açık açık görsün. Anladığım kadarıyla başkalarının gönderdiği sinyalleri anlayabilecek bir çevreden gelmiyor. Ona ne kadar kötü davranırsam davranayım yine geri geliyor. Tombala oynamak istiyor. Her akşam oynamak istiyor. Yaşamında eğlenceye ve oyuna çok az yer varmış, öyle diyor. Küçükken bütün mesele büyümekmiş, çocukları küçükken de o başka yerlerdeymiş, kendine bir isim, servet falan edinmiş.

"Şimdi pişman olursun işte" diyorum.

Dost olduğumuzu sanıyor; insanı kaygılandıracak kadar hayran bana. Kendisine bir tür akıl hocalığı yapmamı beklediğini hissediyorum.

Olmak istediğim en son şey bu.

Kimseye akıl verecek halde değilim. Kendime bile. Kendimi ormana atmayı becerdim ama bu iş hasbelkader oldu, uyandığımdan falan değil. Sadece doğru zamanda, doğru yerde bisikletten düştüm. Ancak sağcı adam, beni bir tür kâhin olarak görüyor. Aslında onu eve yollamaya çalıştığımı fark etmiyor. Çok yufka yürekliyim.

Sağcı adamla yapılan tipik bir sohbet günlere yayılıyor ve şöyle gelişiyor:

1. Gün:

Örneğin, totem direğiyle uğraşırken çıkageliyor ve yanımda dikiliyor. Ben hiçbir şey demiyorum, sadece kütüğü oymaya devam ediyorum. Bir şeyler söylemeden önce bir süre çalışmamı izliyor.

"Doppler, ben de gördüğün olumlu yönler nelerdir?" diye soruyor sonunda. "Cenazemde bir şeyler söylemesi gereken bir papaza bunlardan bahsetmen gerekti diyelim."

Hem ne cevap vereceğim hem de onu başımdan en hızlı nasıl savarım diye düşünürken, kısa bir an için çalışmayı bırakıyorum.

"Seni tanımıyorum. Ancak gördüğüm kadarıyla sende olumlu bir yön yok."

"Hiç mi?" diye soruyor sağcı adam.

"Seni baldırından vurmamı oldukça sakin karşılaman ve orman arayışın kendi başına olumlu bir yön olabilir. Ama ormanın tam da bu köşesini seçmiş olman işi bozuyor, o yüzden toplamda durumun kötü."

Durup bu konu üzerine biraz düşünüyor, sonra da çadırına geri dönüyor.

2. Gün:

Aynı durum. Ben kütüğü oyuyorum, o geliyor.

"Söylediğin şey üzerine biraz kafa patlattım" diyor, "Olumlu yönlerimin olmaması üzerine. Sanırım haklısın. Hiçbir olumlu yönüm yok. Hiç mi hiç. Hayatımı boşa geçirmişim."

"Bir sürü eşsiz yönün, yeteneğin ve her şeyin olduğundan eminim. Belki de içindeki güzelliklerin dışarı çıkması için en uygun yer, orman değildir."

Çadırına geri dönüyor.

3. Gün:

Kahvaltı ediyorum, her zamankinden daha erken geliyor, ağzı kulaklarında.

"Dün bana söylediklerini düşündüm. Bir sürü eşsiz yönümün ve yeteneğimin falan olmasını. Haklısın. Ben eşsizim ve yeteneklerim var. Sen de eşsizsin. İkimiz de eşsiziz. Herkes eşsiz."

"Aşağı yukarı öyle. Ama eşsiz olmak demek, sadece eşsiz demektir. İyi demek değil."

4. Gün:

İşerken geliyor.

"Eşsiz olmak illa da iyi olmak anlamına gelmiyor lafı üzerine düşündüm" diyor.

Ben işemeye devam ediyorum.

"Haklısın. Doğru olanı yapmıyorsan, eşsiz olmak bir işe yaramıyor. Aslında, doğru ya da yanlış diye bir şey yok. Mesele, kim olduğun ve ne zaman olduğun" diyorum.

Gidiyor, bir saat sonra yine geliyor.

"Doğru ya da yanlış diye bir şey yok lafı üzerine düşündüm. Sanırım haklısın. Sanırım bu, duruma bağlı."

Bu böyle devam ediyor. İyice kafayı yedi. Ona nasıl yardım edebilirim, bilmiyorum. En sinir olduğum biçimde dikkatimi dağıtıp duruyor. Diğer taraftan, haline üzülüyorum da. Ortada, hayatı boyunca dünyevi şeyler toplayıp durmuş, düzeni korumuş zavallı bir

sağcı vatandaş var ve birdenbire dağılıveriyor; hiç kimse durumunu anlayıp ona yardım etmiyor. Uzun bir yaşamdan sonra gençliğine dönmek gibi bir şey bu. İnsan birdenbire kendini tanıyamaz oluyor. Beden kendini yabancı ve korkmuş hissediyor. Alışkın olduğun o hal ve sahip oldukların birden itici gelmeye başlıyor ama öyle zırt diye başka biri de olamıyorsun; çoktan iş işten geçmiş, sandığından da fazla. Allahın cezası iş işten geçmiş. Sağcı adam kadar zavallı görünmesem de onunla aynı gemideyiz. Ama kim bilir.

Aslında hiç fark etmez.

Ne yazık ki beni rahatsız eden yalnızca adam değil. Gregus geri geldi. Birkaç haftadır burada. Yuvadan kaçmış. Ormanın başladığı yere doğru giderken görülmüş ilkin, villalarla dolu bir kilometrelik alanı geçmiş. Sonra polis onu durdurup eve teslim etmiş. Ortalığı yıkmış. Karnı burnundaki karım da kardeşini, yani kayınbiraderimi –en sevmediğim adamı– kayarak çektiği kızakla Gregus'u bana getirmesi için yollamış. Gregus, Bongo ve benimle ormanda kalmayı ölesiye istiyormuş. Şimdi burada ve çok keyifli. Hiç bu kadar iyi olmamıştı. İnsanın gözlerini yaşartan bir sabırla totem direğinin inşasına yardım ediyor. Direğin üzerindeki şekillerden birinin o olmasına karar verdik. En üstte yer alacak, Bongo'nun tepesinde oturacak. Resmini çizdim bile. Sanırım güzel olacak. Gregus, şüphesiz, bütünün anlamlı bir parçasını temsil edecek. Üç kuşak Doppler'ler. Artı Bongo. Totem direği, büyüklüğün öğelerini taşıyacak. Bizden sonra gelenler, yanından geçerken saygıyla önünde eğilecekler. "Bir zamanlar Doppler, Doppler'di" diye düşünecekler. Özellikle sonraki nesiller düşündüğüm yönde dejenere olursa, aynen bunu yapacaklardır. Doppler'lerin üretim safhasındaki en yüksek noktayı temsil etmek istiyorum. Küçücük ben. İnsanları bile sevmeyen ben. Gregus'un buradaki varlığından hoşnutum ama ormanda yalnız kalmayı hâlâ çok istiyorum ve bu yeni durum beni acayip yoruyor.

Sağcı adam işleri yeterince zorlaştırmıyormuş gibi.

Bütün bunların üzerine, başıma bir de Düsseldorf çıktı. Haftada birkaç kez buraya kayağa geliyor, bazen yatıya kaldığı da oluyor. Gezelim Görelim röportajı televizyonda yayınlandıktan sonra ufaktan bir sarsıldı. Kendini kepaze ettiğini düşünüyor. Yaşamını, Gezelim Görelim'de sunulan beş dakikalık bölümden daha karmaşık buluyor. Babasızlığının gerçek derinliğini yakalamayı beceremediler. Maketler üzerine bir röportaj oldu. Maketlere dair herhan-

gi bir röportaj gibi. Normalden biraz farklı bir hobisi olan birine dönüşüverdi

Zavallı Düsseldorf. Gerçekten acıyorum ona; bir şilte ve yün battaniye veriyorum, gece geç saatlere kadar oturup anlattıklarını dinliyorum. Benim de konuştuğum oluyor. Tecrübelerimizi birbirimize aktarıyoruz, diyebilirim. Yani biz olmaktan söz ediyoruz. Keşke burada olmasaydı diye düşünsem de dostum diyebileceğim bir tek o var.

Sağcı adamın bize katıldığı geceler daha da garip oluyor. Dostluk festivalinden bahsediyor, ikimiz de bunun bizi zerre kadar ilgilendirmediğini ima ediyoruz. "Tren kaçtı" diyorum, "Bırak farklı dinlerden insanlar birbirlerine güvenmeyip birbirlerini havaya uçurmaya devam etsinler. Omuzlarını silkip başka şeylere kafayı tak". Ama sağcı adam kafayı bu konuya o kadar takmış ki, kızımın Tolkien hayranlığı solda sıfır kalır. Bir şeyleri düzeltmek düşüncesi onda takıntı haline gelmiş. Sırılsıklam bir salakmış, kendine gelmesi için iyice dibe vurması gerekiyormuş.

Bir de tombala oynuyoruz. Gregus çadırın bir kenarında uyuyor. Bongo ve sağcı köpek, alt alta üst üste girişe uzanmış. Sağcı adam, ben ve Düsseldorf ateşin yanında oturmuş, hayvan tombalası oynuyoruz. Kendimi yaz kampı hocası gibi hissediyorum.

Bongo, sağcı köpekle sevgili olduğunu sanıyor. Sürekli birlikte takılıyorlar, çocuk yapmayı planladıkları izlenimine kapılıyorum. Bongo âşık olmuş gibi, ona kıyıp sağcı köpeğin geyik değil de bir köpek olduğunu bir türlü söyleyemedim.

Bütün bunların arasında, totem direği şekillenmeye başladı. Babamın kollarını yapıyoruz. Tek tek oyulmaları gerekiyor, bedeninin iki yanına takılacaklar. Totem babamın kolları kısa oluyor; bir totem direğinden başka hiçbir yerde işe yaramayacak, kuş kanadı gibi kollar. Onun hayatı da böyleydi zaten, diye düşünüyorum. Pek çoğumuz gibi o da işe yaramazın tekiydi, pek çok yönden totem direğine daha çok yakışacak. Aslında onurlandırılacak olan onun beceriksizliği. Bunun için bir anıt dikiyorum.

Zaten derin bir bunalımda olan Düsseldorf, milli marşçı gencin babası onu arayıp oğlanı bir daha rahatsız ederse polise gideceğini söyleyince iyice dibe vuruyor. Fiyort turu da rafa kalkıyor. Hiç oluru yok. "Hoşuna giderdi, değil mi yaşlı domuz?" diyor kızgın baba, "Oğlum ve sen daracık bir kabinde, o ulu dağ senin, bu derin vadi benim." Düsseldorf'un dili tutuluyor; telefon konuşmasının ardından, tamamen yıkılmış bir halde çadırdan çıkıyor.

"Bu çok, çok kötü bir dünya. Sana kendini savunma fırsatı bile tanımadan iyi niyetini sorguluyorlar. Dostluk arayışın, sapık planlara yoruluyor. Böyle olamamalı. Ama böyle işte" diyor Düsseldorf.

"Evet" diyorum.

"Neden öyle diyorsun?"

"Bilemiyorum. Ama bu duruma uygun düştü gibi geldi."

Düsseldorf başını sallıyor, sessizce kendi kendine tekrar ediyor.

"Haklısın. Uygun düştü."

Sağcı adam benim gibi olmak istiyor. Farkında değil ama içindeki büyük kuvvetler kesinlikle ben olmasını istiyor. Bu çok saçma fakat kendi totem direğini oymaya başladı. İşin iyi yanı, onu daha az görüyorum. Sadece kütüğü oyduğunu duyuyorum. Sanırım evinden aletler de getirdi. Korkarım bazılarını ondan ödünç alacağım, çünkü bu, gece vakti sağcı mahallesinde sessizce dolanıp garajlara ve atölyelere dadanmaktan daha kolay. İşin kötü yanı, bunun bir rezillik olması tabii.

"Rezilin tekisin" diyorum.

"Orman herkesin" diyor.

"Bu konuda hemfikiriz ama beni taklit etmen rezillik. Hiç utanman kalmamış. Totem direği yapma fikrinin benimle hiçbir ilgisi olmadığına ciddi ciddi inanmıyorsundur herhalde?"

"Anladığım kadarıyla, sen babanın hatırasına bir totem direği dikiyorsun. Ama benimki barış için olacak, bu çok başka bir şey. Farklı dinlerden insanların birbirleriyle konuşmaya başlamalarının ne kadar önemli olduğuna şahitlik edecek."

"Kolay gelsin" diyorum.

Sağcı adam, bir geyik istediğini de ağzından kaçırdı. Tercihen bir yavru. Tercihen Bongo'ya benzer bir şey. Hatta Bongo'yu satın alıp alamayacağını bile sordu. Tabii ki bu söz konusu bile olamaz.

Bongo gibisi parayla satın alınamaz, o pis parasını kendisine saklamasını söyledim ama bu kez de beni tartmak için fiyatı iki üç katına çıkardı. Sonunda yetmiş bin krona kadar çıktı; Bongo'nun bu kadar ettiğini düşünüyordu. Reddettim elbette. O günden beri bana biraz küs. Birazcık kırıldı. Paranın her kapıyı açmasına alışmış; paranın kapıları kapattığını tecrübe edince, dünyanın, başa çıkamadığı bir şekilde ona karşı olduğunu sanıyor.

Burası kalınacak yer değil artık. Yola devam etmeliyim. Hareketten önce totem direğini bitirip dikmem lazım. Ortalık arayış içinde olan sağcı kaynıyor ve başka bir sürü rahatsız edici öğe var diye, insan babasını onurlandırmaktan vazgeçmez. Dişimi sıkıp işi bitireceğim. Sonra da eşyalarımı toplayıp kimsenin ruhu duymadan ortadan kaybolacağım. Tempoyu yükseltiyorum. Çift vardiya çalışıyorum. Gregus ayak uydurmaya gayret ediyor ama yaşı gereği benden iki kat fazla uyuyor. Ama uyandığında birlikte eğleniyoruz, bir sürü şey hakkında konuşuyoruz. Doğrusu, gevezelikte de marangozlukta da kimse eline su dökemez. Hatta açık açık söylemek gerekirse, çok becerikli ama ona doğrudan iltifat etmiyorum. Ara sıra sırtını sıvazlıyorum, bir de usulca onu cesaretlendiriyorum. Beni memnun ettiğini konuşmadan anlamasını sağlıyorum. Memnunum da. Yapılmasına ortak olduğum en iyi şey o; becerikliliğin pençesine düşmüşse kendine gayet güzel yetecektir. Aslında onu burada tutmalıyım, çünkü orada annesinin ve kız kardeşinin yanında, diğer insanların arasında hiç koşulsuz becerikliliğin yolunu tutacaktır. Benim direncime ihtiyacı var. Hem de çok. Epeydir bu meseleyi kafaya taktım. Olumlu yönleri, olumsuz yönleri. Yalnız kalmaya çok ihtiyacım var ama Gregus'un iyiliği de ağır basıyor. Hâlâ doğru dürüst bir cevap bulmuş değilim.

Günler geçiyor. Yonttuğumuz kütük, birkaç kilo bir şey değil. Talaşlar her yöne uçuşuyor; yerde zaten bir halı gibi uzanan karın üzerinde bir halı gibi uzanıyor. Halı üstünde halı. Şiir yazmaya başlamalıyım.

Sonradan Pazar olduğunu anladığım bir gün kayınbiraderim kayarak geliyor. Gregus ve Düsseldorf'la birlikte totem direğiyle uğ-

raşırken geliyor. Ben yontuyorum, onlar zımpara yapıyor. Korunun öbür tarafından sağcı adamın baltasının ahenkli sesini duyabiliyoruz. Kayınbiraderim, "İyi bir ekip olmuşsunuz, artık yalnız olmadığını görmek iyi" diyor. Epeyce yürümüş ve birkaç dağ kulübesini arkasında bırakmış; ormandaki trafiğin yoğun olduğunu anlatıyor.

"Mayıs'ın ortası gibi, yani ayın on beşi. Beklendiğini iletmeliyim. Doğum o tarihte ve artık şakanın tadı kaçtı" diyor.

Kız kardeşi, önce evlenilip sonra da işine gelmeyince terk edilecek insanlardan değil. Başkalarının kız kardeşleri öyle olabilir ama onunki değil.

Başımı sallıyorum.

"Seni orada göremezsem, buraya gelip götüreceğim."

"Çok iyi anladım" diyorum.

Kayınbiraderin rahatladığını görüyorum.

Karşı çıkmamı bekliyordu herhalde. Belki biraz da endişeliydi ama olay, beklenenin aksine iyi ve keyifli gelişti. Bunun sebebi yalan söylüyor olmam. Ama onun bundan haberi yok. Yalan, nadiren kullanılan muhteşem bir araç aslında. İnsanın söylediğiyle kast ettiği şey bambaşka. Fevkalade.

O uzaklaşırken totemin dibinde durup kayınbiraderciğime el sallıyorum. Sırtını döndüğünde ise kaşımı gözümü alaycı bir şekilde oynatıp ufak bir şaklabanlık yapıyorum ve tabii ki Gregus'a yakalanıyorum.

"Neden öyle yaptın baba?"

"Ne yaptım ki?"

"Yüzünle böyle yaptın" diyor ve beni taklit ediyor.

Düsseldorf sessizce konuşmamızı izliyor ama durumu nasıl toparlayacağımı merak ettiğini biliyorum. Kayınbiraderimle aramın bozuk olduğunu onunla defalarca konuştuk, ona bizim iflah olmaz damat-kayınbirader ilişkimize dair pek çok anekdot anlattım.

"Gözüme sivrisinek kaçtı" diyorum ama Düsseldorf'un dikkatlice yüzünü sakladığını görüyorum. Durumu kurtaramadık.

"Sivrisinek falan yok" diyor Gregus. Her zamanki gibi baş belası mantığını kullanıyor.

"Pekâlâ. Öyle yaptım, çünkü Tom Dayı'nın," biraz tereddüt ediyorum, "azcık yorucu olduğunu düşünüyorum. Çok farklıyız, aynı dili konuşmuyoruz. Bazen iyi oluyor, mesela garajın tamiratına yar-

dım ettiğinde. Ama başka zamanlar çok kafasız, doğrusunu söylemek gerekirse. Şu sıralar, daha çok son söylediğimden yanayım" diyorum.

Düsseldorf, bu doğruculuğuma alkış tutar gibi dikkatlice başını sallıyor.

"Ama onun güzel bir kulübesi var" diyor Gregus.

"Tabii ki Tom Dayı'nın kulübesi güzel."

NİSAN-MAYIS

Burada işler kötüye gidiyor. Düsseldorf sıkı içmeye başladı. Tekel ile çadır arasında bisikletiyle mekik dokuyor. Kendine hediklerʼ aldı. Yanında yiyecek de getiriyor, özellikle eve servis pizza; moralimiz bu sayede biraz düzeliyor. Bongo'nun annesinden geriye pek fazla bir şey kalmadı. Bongo'yu düşündüğümden, hemen başka bir geyik öldürmek de istemiyorum. Belki bir karaca öldürebilirdim ama o kadar ürkekler ki. Ayı ya da tilkiye de buralarda pek rastlanmıyor. Yetkililer bunları doğuya sürdüler ki, oranın yerlileri gizliden soylarını tüketsin.

Bu kış bol bol kar yağdı ama şimdi hızla eriyip gidiyor. Kar kalktığında kaçacağım. O zaman özgür olacağım.

Gregus totem direğinden bıktı, çoğunlukla çadırda zaman geçiriyor. İnanılmaz ama, odunları tutuşturmak için bulundurduğum bir tomar gazetenin yardımıyla ve kafası güzel Düsseldorf'tan aldığı birkaç ipucuyla okumayı söktü. Zekânın genlerle taşınması insanı korkutuyor. Zekâ durdurulamaz. O kendi yolunu bulur. Suyun yolunu bulup istediği yere varması gibi. Bu, benim için bardağı taşıran son damla. Dört yaşında okumaya başladıysa, ben daha ne olduğunu anlamadan ikinci üçüncü sınıf konularıyla uğraşacaktır. Durdurulması gerek. Zekâsını kökünden kurutmalı. Gregus medeniyete geri dönmeyecek. Ateşi ellerimle tutuşturacağım, gazeteler derhal yakılacak; hâlâ okumaya niyetliyse metinleri kendisinin yazması gerekecek. Artık ya ağaç kabuklarına kazır ya da kanıyla yazar.

Sağcı adamı pek görmüyoruz. Totem direğini çoktan bitirdi. Pek çirkin oldu; dünyanın hiçbir yerinde barışı sağlamak için kullanılamaz. Birkaç gün önce ona yardımcı olduk; kar altındaki toprağın çözülmesini sağlamak için ateş yakmak zorunda kaldık, ancak o zaman direği bir şekilde dikebildik. Totem direği, sağcı adamın boşa çıkan kefareti ve insanın içini kararan arayışı adına dikilen

9 Kar ayakkabısı. (ç. n.)

bir nişantaşı gibi orada durmuş parlıyor. Şimdi de dükkânların ilan tahtalarına, vejeteryan lokantalara ve sokak lambalarına yazılar asmak için aşağıya, insanların arasına indi; 16-17 Mayıs'ta ormanda düzenlenecek olan dostluk festivalinin davetiyeleri bunlar. Allahtan o gün Gregus ve ben çok uzaklarda olacağız. Kendi kendilerine istedikleri kadar dost olsunlar. Festivali neden milli bayrama denk getirdi, bilmiyorum. Anayasanın doğum günü ve din bileşimi, doğal olarak fazlasıyla itici ama ne hali varsa görsün. Ben kimseyle kaynaşmak niyetinde değilim. Ötesi yok.

Demir Roger'ın da aramıza katılmasıyla buradaki cümbüş tamamlanmış oldu. Evden kovulmuş. Her yere sperm fışkırtmasından sevgilisine gına gelmiş. Kitap kulübünden gelen, sevgilisinin paketini daha yeni açtığı ve okumaya can attığı kitabın üzerine fışkırtınca, kitap berbat olmuş. Bu, bardağı taşıran son fışkırtmaymış. Şimdi Düsseldorf'la ateşin başında oturmuş içiyorlar. Ahbap oldular. Roger, sevgilisinin yeterince açık olmamasından şikâyetçi. Bu fışkırtma işine artık pek bayılmadığını hissetmeye başlamışmış ama bu işe bir son vermek için gereken net sinyalleri de almamışmış. Mesela, birkaç gün önce Norveç Otomobil Kurumu'ndan gelen bir faturanın üzerine sperm fışkırtmış ve ikisi de buna çok gülmüş. Peki, neden kitap kulübünden gelen bir kitabın üzerine fışkırtmasınmış? "Kızların sorunu bu işte: Nerede durduklarını kestirmek mümkün değil. Uzun süre sorun olmayan bir şey birdenbire yanlış oluyor. Hem de zırt diye" diyor Roger.

Diğerleri içerken ya da uyurken ben canımı dişime takıp totem direğini yontuyorum ve kendi ormanımı artık tanıyamaz hale geldiğimi düşünüyorum. Bir zamanlar huzurlu ve sessiz olan ormanımı. Burada sabahtan akşama kadar Bongo ile bir tür uyum içindeydik ve kimseye hesap verdiğimiz yoktu. Aksine, canımız ne isterse onu yapıyorduk. Hiçbir şey yapmama hedefime de yavaş yavaş ulaşmaktaydım. Ama hepsi geride kaldı. Bildiğim ormandan geriye çok az şey kaldı. "Yanlış ormana gelmiş olmalıyız, burası çok acayip" diyorum Bongo'ya.

"İnsanların sorunu şu: Bir alanı doldurduktan sonra, artık insan

diğerlerini görüyor, alanı değil. Büyük ve ıssız araziler, içlerinde bir ya da birkaç insan barındırıyorsa, büyük ve ıssız olmaktan çıkıyor. Bakışların neye dokunacağını insanlar tanımlıyor. İnsanların bakışları neredeyse her zaman diğerlerinin üzerinde. Böylelikle bu dünyada insanların, insan olmayanlardan daha önemli olduğu yanılsaması yaratılıyor. Irzına geçilmiş bir yanılsama. Belki de geyikler en önemlidir? Belki en iyisini siz biliyorsunuzdur ama çok sabırlısınızdır. Tabii bazı şüphelerim var, kim bilir? Ama yine de insanlar olamaz. Buna inanmayı reddediyorum" diyorum Bongo'ya.

Günler alışılmadık biçimde geçiyor ve kar kalkıyor. Gregus okuyor; Roger ve Düsseldorf kendilerinden geçene kadar içiyor; sağcı adam vejeteryan lokantalarına dostluk festivalinin ilanlarını asıyor; bense, kendi imalatım olan totem direğine son dokunuşlarımı yapıyorum. Detaylar belirginleştikçe iyi iş çıkardığımı görüyorum. Gurur duyacağım bir iş oldu. En salağı bile, bu totem direğinin yumurtanın üzerinde oturan bir adamı, onun üzerinde bisikletiyle duran bir başka adamı, onun da üzerinde duran bir yaşında bir geyiği ve geyiğin üzerinde oturan bir çocuğu temsil ettiğini anlayabilir. Oldukça figüratif ama aynı zamanda gerçek kimliklerimizi ifşa etmeyecek kadar stilize. Şimdi zımparalanıp güçlü renklerle boyanması lazım. Kuzey Amerika'nın batı kıyısında yaşayan Kızılderililerin düştüğü yanlışa düşmeyeceğim. O harika totem direklerini oyup hiçbir işleme tabi tutmadan diktiler; bu yüzden de doğa canlarına okumadan önce, sadece otuz kırk yıl ayakta kalabildiler, basbayağı çürüyüp yıkıldılar. Bu durum, Kızılderililerin bütünlük, deveran ve buna benzer şeyler hakkında hissettikleriyle uyuşuyor; topraktan gelen toprağa gider, falan. Bu noktada Kızılderililerden farklı düşünüyorum. Zaten Kızılderili falan da değilim, çağımın adamıyım; çağımın başarısız bir adamıyım. Ya da sade başarısız bir çağın adamıyım. Yine de bu işi layıkıyla yapmalıyım. Norveç iklimine dayanabilmesi için direğe birkaç kat su geçirmez yağ ve pinoteks gibi acayip şeyler süreceğim, sonra da parlak renklere boyayacağım. En azından bin yıl ayakta kalır artık. Minimum bin yıl. Bin sayısını seviyorum. En iyi sayı bu.

Sakin bir gece Ullevaal Stadyumu'na iniyorum ve oradaki bir nalburun camını kırıyorum. Düsseldorf'tan para alabilirdim ama o şu sıralar mütemadiyen sarhoş ve yetim. Ayrıca totem direğinin bütçesiz dikilmesi fikrini seviyorum. Bütçeli projelerden hemen kuşkulanıyorum. Böyle oldu işte. Değiştim. Neredeyse bir yıldır ormanda yaşıyorum ve eski ben değilim artık. Bu değişimin tam olarak ne zaman gerçekleştiğini söylemek zor; değişimlerin çoğu gibi yavaş yavaş gelişmiş olmalı ama bir şeyler olduğu da şüphe götürmez. Orman hem veriyor hem alıyor. Ona gelenleri de kendine benzetiyor. Ben orman olmak üzereyim, ormanın ta kendisiyim, diye düşünüyorum alarm acı acı çalmaya başladığında koşarken; yaklaşık beş dakikam olduğunu da soğukkanlılıkla hesaplıyorum. Taşıyabileceğim kadar boya, cila ve yağ alıyorum yanıma ve tabana kuvvet koşuyorum. Beş dakika sonra ICA şefinin aylardır sütümü bıraktığı çöp konteynerinin arkasına hatırı sayılır miktarda boya malzemesi saklamayı beceriyorum. İhtiyacım olanı aldığıma kanaat getirdiğimde, kutuların üstüne çömelip güvenliği bekliyorum. Bir süre sonra bir güvenlik görevlisi geliyor, tahminimden de uzun bir süre sonra. Sonra polis geliyor, yazıp çiziyor, sağa sola telefon ediyor; sonunda dükkân sahibi de geliyor. Sonu gelmez ev tamiratları için yaptığımız sayısız ufak tefek alışverişten tanıyorum onu. Bazen bir boya fırçası, bir parça teyp ya da kuş yemi olarak ay çekirdeği. Ben her zaman kuşçuydum. Bana epeyce teşekkür borçlular, kuşlar yani. Ayrıca bu dükkân sahibiyle yıllardır muhabbetimiz var ama şimdi dükkânının camını çerçevesini indirip ihtiyacım olanı alıp gitme noktasına geldim. Bu tür şeyleri hesaba katmalı; bu, dükkân sahibi olmanın fıtratında var. Camları pleksiglas gibi bir malzemeyle kaplıyor, sonra da çekip gidiyor. İnsanlar uyanmadan önce birkaç saatim daha var. Bongo'yu getirip boya malzemelerini sırtına insafsızca yüklüyorum; hepsi taşınana kadar üç kez çadıra gidip geliyoruz.

1 Mayıs günü sağcı adam geri geliyor. Beni çileden çıkarmak için, kurumuş yaprak dolu bir çöp torbası alıp gelmiş, çadırın önünde bunları yakıyor; bir yandan da elindeki tırpanla ufak ufak ortalığı tırmalıyor. Ne hali varsa görsün. Başka şeylerle uğraşacak vaktim yok. İşçilerin mücadele gününü bile kutlayacak halde değilim,

daha önemli meşguliyetlerim var. Ayrıca, Norveç'te kim işçi yahu? Ben bilmiyorum. Boya yapıyorum. Ses yumurtası, itfaiye arabası kırmızısı olacak; babamın bedeninin üst kısmı ve alt kısmı farklı renklere boyanacak, bunu hak ettiğini düşünüyorum. Ben orman gibi yeşil oluyorum, bisikleti ise tamamen gerçekçi renklere boyayacağım, kendi bisikletim gibi. Bongo sarı, Gregus ise bir tür turkuaz olacak. Yüzlerde göz, burun ve ağız gibi detaylar zıt renklere boyanacak. Kaide de kalan bütün renklerle boyanacak. Her türlü malzemeyle yirmi kat geçildikten sonra, kaidede bin yıllık nemin izi bile kalmaz.

Ben boya yaparken, Gregus da politikaya, bilime, sanata ya da kültüre dair her türlü safsatayla dolu eski gazete yazılarını heceleyip beni sinir ediyor. Bunları özenle hecelemekle kalmayıp içeriklerini yarım yamalak analiz etmeye çalışıyor, ne anlama geldiklerini tartışmak istiyor.

"Boş ver. Hiçbir anlama gelmiyor. Sadece laf işte" diyorum.

"Bir anlama gelmesi lazım."

"Hayır. Millet ne kadar akıllı olduğunu göstermek için yazıp çiziyor ki, dünyada ihtiyaç duyulan en son şey bu. Sadece laf laf laf. Bunların çok küçük bir bölümü lafın ötesine geçiyordur belki ama hangilerinin böyle olduğunu anlayabilmek için en akıllılardan daha akıllı olmalısın. Yaşamının bu erken çağlarında böyle bir amaç edinmeni yasaklıyorum."

"Bunun bir anlam taşımadığına inanmıyorum" diyor Gregus.

"Reşit olduğunda ne yapacağın beni ilgilendirmez. O zaman seni serbest bırakırım ama buna daha yıllar var. Bir anlam taşıyan şey, şu totem direği. Binlerce yıl ayakta kalacak ve senin, benim, dedenin ve Bongo'nun burada olduğuna şahitlik edecek. Hepimiz dünyadaydık. Sıramızı savdık, elimizden geleni yaptık ama yine de faydasız bir biçimde faydasız olduk. Bu bitince alıp başımızı gideceğiz. Gazete yazıları bizimle gelmeyecek. Okuma projeni toptan unutsan iyi olur. Okula gitmeyi de unut. On sekizine gelmeden okul mokul yok. Ormanda kalacağız. Bongo'yla birlikte. Bu fikre kendini bir an önce alıştırsan iyi edersin" diyorum.

"Kendi seçimlerimi kendim yapmalıyım" diyor.

"Bunu aklından çıkar."

"Burada bir yerde *London School of bir şey* adında bir okuldan söz ediliyor... Buldum, işte: School of Economics. Peter Pan da o okuldan, değil mi?" diye soruyor.

"Doğru."

"Orada okula gitmek eminim ki iyidir."

"Bir gün o okula başlayacak olursan, Londra'nın dışında bir ormanda yaşayıp her Allahın günü seni evire çevire döveceğimi aklının bir köşesine yaz."

"Ama ben Londra'da yaşayabilirim" diyor Gregus.

"Tabii. İnsana ilham veren bir şehir, bir süre gidip takılabilirsin. Ya da pek başarılı olmayan bir okula gidebilirsin. Bir sanat manat okuluna belki... Sınırları korumaktansa sınırları zorlamanı sağlayan bir okul."

"Neden söz ettiğini anlamıyorum" diyor Gregus.

"İyi işte" diyorum.

Bu anlamsız konuşmanın ardından uzun bir yürüyüşe çıkıyorum ve "Peter Pan" filmdeki "Uçabiliyorum" şarkısını mırıldanıyorum. Boya yaparken de melodiyi mırıldanıyorum, nakaratı söylüyorum, yüzlerce kez. Birkaç gün sonra, uçamadığım için neredeyse gerçekten üzgünüm.

Totem direği hazır.

Sonlara doğru, el koyduğum kafa lambasını kullanıp gece gündüz çalışıyorum. Son işim, babam için kocaman bir cinsel organ boyamak oluyor; Doppler ailesinin nişanını takıyorum ona. Sonra birkaç adım geri çekilip mükemmel bir iş çıkardığımı görüyorum. Dünyada eşi benzeri olmayan bir totem direği oldu. Derin bir anlam taşıyor; kişisel, çok renkli ve şüphesiz çarpıcı. Pırıl pırıl parlıyor. Bunu yapan benim, yani Doppler. Kendi ellerimle. Onu böyle onurlandıracağım, babamın bile aklına gelmezdi.

Direk biter bitmez bir çukur kazmaya başlıyorum. İşediğim yere yakın bir yer seçiyorum. Daha önce de belirttiğim gibi, buradan Oslo'nun büyük bir kısmını görebilirsiniz. Azıcık çişin bir zararı olmaz, diye düşünüyorum; olaya şöyle bakıyorum: Babamın son yıllarında tuvalet fotoğrafları çekmesine bir gönderme. Buraya kesinlikle işememiştir ama burada olsaydı, garanti işerdi. Totem direğine doğru işemek aile bağlarını güçlendirecektir, diye düşü-

nüyorum. Doppler çişi neredeyse kan kadar koyudur ve bizi birbirimize bağlar. Gelecekte Doppler'ler burayı tavaf edecek, ailenin totem direğine işeyerek önceki Doppler'leri onurlandıracak.

Yarım metre kadar kazdıktan sonra bir kayaya denk geliyorum. Bu Allahın cezası ülke kayalarla dolu ve buna dair şaka yapasım bile yok. Herkese yetecek kadar kaya bulunduğunu saptamak ve neredeyse ansiklopedik hale gelen bu gerçeğin kendime koyduğum süreyi tahminimin ötesine çekmesi bana yetti zaten. Gregus, Bongo ve ben, Mayıs ortalarında çok uzaklarda olacağız diye düşünüyordum; kayınbiraderim de beni almaya geldiğinde buradan eli boş dönecekti. Şimdi bundan pek emin değilim. Burada kalıp mücadele etmem gerekebilir. İş o noktaya gelirse, sağcı adamı vurduğum gibi kayınbiraderimi de vurmak zorundayım. Şüphesiz ona iyi gelecektir bu. Ancak benim kaçış planımı tehlikeye sokacak ki, bunu da istemiyorum.

İki hafta boyunca çukurun dibinde ateş yakıyorum ve üzerine su döküyorum ki taş çatlasın. Ateş üzerine ateş. Günler odun kesmekle ve su taşımakla geçiyor. Diğerleri içip içip hiçbir işe yaramazken Gregus bana yardım ediyor. Olsun, onların akıllarını çelmeye hiç niyetim yok; içmek istiyorlarsa buyursunlar içsinler. İnsan, zil zurna sarhoş olmak için sayısız neden bulabilir ve herkes kendi adına en iyisini kendisi bilir; bunu anlayacak yaştayım. Sağcı adam içmiyor, bunu belirtmeliyim. Ormanda azimle çalışıyor. Dostluk festivalini ciddiye alıyor, buna hiç şüphe yok. Sıralar, masalar ve küçük bir sahne hazırlıyor; sanırım sahneye çıkıp dünyada barışı ve halkların dostluğu üzerine konuşacak.

Artık kaç ateş yaktığımı unuttum. Belki kırk, belki de elli ateşten sonra bir metreye indim; bir o kadar daha ateşten sonra ise iki metreye yaklaştım. Bu kadar yeter. Ama Mayıs geldi; hatta ve hatta Mayıs'ın ortasındayız. Kar kalktı, orman kuru. Her yerde beyaz ve mavi anemon çiçekleri açtı; ormanda yeni bir geyik kuşağı ortaya çıkmak üzere. "Artık en gençleri sen değilsin Bongo. Kendini bir an önce yetişkin olmak zorunda hissediyorsundur belki ama bunu kafana takma. Bence özgür gençliğine sıkı sıkı sarılmalısın. Çılgınca şeyler yap, eğlenmene bak. İğrenç şeyler yap, bokunu çıkar. Bunları Doppler diyor. Doppler ki, vakti zamanında ülkenin belki de en akıllısıydı. Şimdi kendini geri çekti ve daha çok kendi hesabına çalışıyor. Bir tür danışman diyebiliriz. Kendisi ve onu dinlemeyi

umursamayanlar için. Görünüşe göre, bu kişilerin sayısı pek de fazla değil" diyorum.

Totem direğini dikemiyoruz. Gönülsüzce yardımcı olan sağcı adamla birlikte bile hiç şansımız yok, Allahın belası ağaç çok ağır. Bongo'yla karda onu çekmeyi becermiştik ama dört adam, bir çocuk ve bir geyik, onu kaldırıp deliğe dikemiyor.

Sağcı adama soruyorum: "Senin şu dostluk festivaline kaç kişi gelir?"

"Belki otuz kırk kişi" diyor.

"Onları kullanmama ne dersin?" diye soruyorum.

"Birleştirici bir işlevi olabilir."

"Aynen. Hiçbir şey insanları sembollerle yüklü, ağır fiziksel görevler kadar kaynaştıramaz."

Mayıs'ın ortası gelip geçiyor. Bütün gün elimde okumla oturup kayınbiraderin ayak seslerini duymak için kulak kabartıyorum ama o ortalarda yok. Bunun tek nedeni, doğumun gecikmiş olması. Mükemmel. Doğanın güçleri benden yana ama işimi yine de kadere bırakmıyorum. Bu, tamamen şans. Tesadüfler bugün benim dostum. Düsseldorf ve Roger ile bir tek atma fırsatını değerlendiriyorum. Gece, okumu ve yayımı yastığımın altına koyup uyuyorum; ne mutlu ki, kayınbiraderin yüzünü görmüyorum, ne rüyamda ne de sözde gerçeklikte.

Ertesi gün dostluk festivali başlıyor. Sağcı adam, sağcılığına hiç yakışmayan bir iş önlüğü giymiş. Belki de bu, başka bir dünyaya, daha yüksek bir maneviyata girişi kolaylaştırıyordur, kim bilir. Dünyadaki bütün dinleri temsilen gelen insanları karşılamak için hazır işte ama akın akın geldikleri yok. Festival başladıktan dört beş saat sonra, sadece dört kişinin geldiğini kabul etmek zorunda kalıyor: Bir Müslüman, bir Yahudi, bir Hıristiyan ve ayrıca *Aftenposten* gazetesinin öğlen baskısında çalışan bir gazeteci. Dördü bir kütüğün üzerine oturmuş, sağcı adamın bir şeyler söylemesini bekliyor. Sonunda adam öne çıkıp festivalin açılışını yapıyor. Bozulduğunu gizleyemiyor ama böylesine huzursuz bir çağda, hepimizin kendi içimize bakıp hoşgörünün köklerinin

ne kadar derinlerde yattığını görmemiz gerektiği falan gibi hayli inanılır lafları peş peşe döktürüyor. Birbirimizi anlamalıyız; birbirimizi anlamanın sırrı, birbirimizi tanımakta yatıyor. Birbirimiz hakkında kesinlikle daha çok şey öğrenmeliyiz. Başkaları ne düşünür, neye inanır, neden korkar, bilmeliyiz; ayrıca sabah kaçta kalkarlar, akşam ne yerler, gibi banal şeyleri de öğrenmeliyiz. Her şeyin faydası var. Başkaları hakkında öğrendiklerimizin fazlası olmaz. Bu iki günü buna ayıracağız. Küçük büyük her konuda bilgi alışverişinde bulunacağız. Üç inanan başını sallıyor, gazeteci de not tutuyor.

İlk egzersiz, diğerlerinin seni tutacağına güvenerek kendini arkaya doğru bırakmak. Sayımızın az olması sorun yaratıyor; iri yapılı Müslüman birkaç kez yere yapışıyor ama hemen ayağa kalkıp kabahati üzerine alıyor. Onun dışında hepimiz, güvenli bir biçimde açılmış kollara düşüyoruz. Bu, bir miktar hoşuma gitmiyor da değil; kendimi bırakıyorum ki, düşeyim. Kontrolü kaybedip kısa bir süre için kendimi yerle gök arasında buluyorum ama kötü bir şekilde yere yapışmaktansa, arkadaşların kolları beni sevgiyle, yumuşakça tutuveriyor.

Programdaki ikinci nokta, ikişerli gruplar halinde bir araya gelmek, gözleri bağlamak ve sonra da eşinin etrafta dolanmasına eşlik etmek. Kör olan, gözleri görene güvenecek. Benimle birlikte yürüyen Bongo, bu kadar net bir mesajın özünü anlamakta bir miktar zorlandığını bütün dünyaya ispatlamış olsa da bu, hepimizin bir şeyler öğrendiği ufak bir egzersiz oluyor. Gözleri bağlı gazeteciyle Yahudi'nin önünden geçerken, gazetecinin ağladığını fark ediyorum. Bu ona çok dokunmuş olmalı, diye düşünüyorum: Oturduğu yerden sözcüklerle uğraşmaya alışmış ama işte birdenbire bedensel olan baskın çıkıyor; yakınlık ve yabancısı olduğu diğer şeyler. Ya da şöyle olduğu düşünülebilir: Yazı işlerindeki ağır abiler, bu işten kurtulmanın bir yolunu bulup buraya, bu sinirleri zayıf, genç çömezi göndermeyi uygun görmüşler.

Üçüncü egzersiz –biraz da benim ısrarımla– totem direğinin dikilmesi. Her şey hazırdı zaten; güçlerimizi birleştirerek totem direğini yerine dikiyoruz. Bir oyunmuşçasına mesele halloluyor. Dev gibi direk çukura konuluyor ve dâhiyane bir halat sisteminin yardımıyla itilip kakılarak yavaşça ayakta duracak pozisyona getiriliyor. Daha sonra festival bensiz devam ediyor.

Gregus'la direğin etrafındaki toprağı bir tahtayla vurarak sıkıştırırken, ormanda dostluğu ilerlettiklerini duyuyoruz. Bir tür grup çalışması yapıyor olmalılar. Zaman zaman sağcı adamın asabi sesi yükseliyor ama derdim değil. Düze çıkmak istiyorsak, dünya halkları ve dinleri birbirlerine ellerini uzatmalılar. Ama bunun işe yarayacağına hiç inanmadığımı da itiraf etmeliyim. Sanırım tren kaçtı. Şimdi hayatta olanların yok olması ve yerlerine yeni bir insanlığın gelmesi gerek. Boş bir sayfa açılması lazım. İnsan ırkının saldırgan nitelikleri bir miktar azalmalı. Daha az yufka yürekli bir insanoğlu, büyük resmi görebilme yeteneğine sahip yeni bir tür ortaya çıkmalı.

Totem direği sonunda istediğim gibi duruyor. Yerine dikildi; dibini taşlarla, toprak ve otla dolduruyorum. Gökyüzüne doğru uzanıyor; ormana renk ve Doppler havası katıyor.

Gerçekten güzel duruyor. Babamla hesabımızın kapandığını hissediyorum. Artık rahat uyuyabilir, söylendiği gibi. Onun rahat uyuduğunu bilince ben de huzura kavuşurum. Birileri onu düşündü. En yakınlarından biri onu düşündü ve onuruna bir şeyler yaptı. Bunun yaşlı kurdu sevindirmesi lazım. Kim olduğunu bilmeden koca bir hayatı yaşamayı başardı. Onu onurlandırdım, artık gözümü yeni ufuklara dikebilirim. En yakınlarımı, yani Bongo ve Gregus'u totem direğinin çevresine topluyorum ve ayrılma vaktinin geldiğini söylüyorum. Ormandaki koşullar, artık içinde yeşermeye elverişli değil. Nefes alacak havaya, büyük düşünecek alana ihtiyacımız var. Dünya ayaklarımızın altında serili, bizi bekliyor. Uzun sürebilecek bir yolculuğa çıkmak üzereyiz. Bu nereden çıktı bilmiyorum ama totem direği bittikten sonra hiçbir iş yapmayacağım diye düşünmeme rağmen, üzerimde bir baskı hissediyorum, o yüzden söyleyeceğim gitsin. Benden öncekilerin yaptığından daha azını yapacaktım, o büyülü sıfır noktasına yaklaşacaktım. Ama şimdi iki müridimle buradayım; onlara bu gözle baktığımı fark ediyorum ve uzun bir yolculuk vaat ediyorum.

"Yolculuğa hazır mısınız?" diye soruyorum. Gregus başını sallıyor; Bongo ise yine esrarengiz gözlerle bana bakıyor ama o kadar içli dışlıyız ki, bütün gençler gibi onun da her türlü eğlenceye can attığını biliyorum.

"Eğlenceli olur mu, bilemiyorum. Bakalım. Ama her şey eğlenceli olmak zorunda değil" diyorum. Bunları söylüyor olmam inanılmaz. Sanki içime başka biri kaçmış da o konuşuyor. "Bazen insan eğlenceli olmayan işler de yapmak zorunda kalır. İnsan oturduğu dalın en ucuna gitmeye cesaret edebilmeli ve hatta bindiği dalı kesebilmeli."

"Yoksa insan sadece bir pisliktir" diyor Gregus.

"Aynen öyle; yoksa insan sadece bir pisliktir" diyorum.

"Şimdi nereye gidiyoruz?"

"Ormandan ormana geçeceğiz. Bu ormanın ortasına kadar gideceğiz, sonra belki diğer ucuna ilerleyeceğiz. Ve sonra başka bir ormana... Yetti artık, diyene kadar bu şekilde devam edebiliriz ama bundan bıkılmaz ki. Her zaman başka ormanlar olacaktır. Şimdi hep birlikte totem direğine doğru işeyeceğiz ve geceleyin sessizce çadırı toplayıp hazırlanacağız. Diğerleri uyanmadan, biz çok uzaklara gitmiş olacağız" diyorum.

Geri sayım başladı.

Biz eşyalarımızı toplarken dostluk festivali bir partiye dönüşüveriyor. Şarkılar söyleniyor, tezahürat yapılıyor; belli ki Düsseldorf ve Roger festivale alkolü de dahil etmiş. Bu, sağcı adamın aklına gelmemişti ama neden olmasın, diye düşünüyorum çadırın çivilerini sökerken. Alkol ortamı yumuşatır; birbirlerine daha önce hiç olmadıkları kadar yakınlaşacaklardır. Komşu kampta eğlencenin dozu artarken, çadırı toplamak için beklemem gerekmediğini anlıyorum. Çevrelerinde olan biteni fark edemeyecek kıvama geldiklerinden, rahatsız edilmekten korkmadan çalışabilirim.

İki ardıç ağacından Bongo'nun çekebileceği bir kızak yapıyorum; çadırı, aletleri ve aslında ormanda neyim varsa onları buna bağlıyorum. Baltaları yanıma alıyorum, köylü kendine yenilerini alsın. Gideceğimiz yerde balta kıtlığı olabilir.

Bongo ve Gregus birbirlerine sokulmuş uyurken, ben bütün gece toplanıyorum.

Hava aydınlanırken festival ahalisine veda etmeye gidiyorum. Hıristiyan katılımcı tuhaf, sefil bir pozisyonda uyuyakalmış; diğer iki dinin temsilcisi, onun sünnet derisine diş macunu tıkıştırmak üzereler. Kahkahalarla ortalığı çınlatıp delice eğleniyorlar. Sağcı

adam ateşin kenarında oturmuş, –pek mümkün değil ama– diğerlerinden daha sarhoş olan *Aftenposten* gazetesi muhabirine şöyle diyor: "Keşke karımın göğüsleri daha çok teknelere benzese."

Muhabir, kalemini elinde zar zor tutuyor.

"Ne demek bu?"

"Teknemsi... Daha çok, tekneler gibi" diyor sağcı adam.

Düsseldorf ve Roger içme işinde daha tecrübeli olduklarından bir parça daha kendilerindeler. Ellerini sıkıp onları tanıdığıma sevindiğimi, ancak uzun bir yolculuğa çıkmak üzere olduğumu söylüyorum. "Kendinize iyi bakın" diyorum.

"Sen de" diyorlar ve tekrar otların üzerine uzanıp sohbetlerine devam ediyorlar; ne hakkında olduğunu bilmediğim sohbetlerine. Dünyadaki diğer pek çok sohbet gibi. Benim şahsen katıldığım sohbetlerin sayısı pek az ve diğer milyarlarca sohbetin ne hakkında olduğuyla ilgili en ufak bir fikrim yok. Böylesi daha iyi.

Nihayet yola çıkmaya hazır olduğumuzda, milli bayram çoktan başlamıştı. İnsanların yaşadığı yerlerden farklı bandoların gürültüsü işitiliyordu. Böyle devam edin, diye düşünüyorum ve kızağı Bongo'nun boynuna geçiriyorum. Tam o sırada kayınbirader çıkageliyor. Tabii ki geliyor; sırtında tüfeği, hızlı adımlarla, insanı sinir edecek şekilde ilerliyor. Beni vurmayı düşünüyor. Aman Allahım! Ağaçların arasına kaçıp okumu yaya yerleştirmeye çalışıyorum. Kayınbiraderimin seslendiğini duyuyorum: "Dur!" Sesin geldiği yöne doğru bir ok fırlatıyorum ve sonra zikzaklar çizerek koşuyorum ama kayınbirader dinç ve sağlıklı; bana kısa sürede yetişiyor. Elini çabuk tutup beni bacağımdan uyuşturucu kapsülüyle vuruyor. Kapsülün bacağıma saplandığını görüyorum. Zoologların Afrika'nın steplerinde bir hayvanı ya da Norveç-İsveç sınırında bir kurdu uyutmak istediklerinde kullandıkları kapsüllere benziyor bu, televizyonda görmüştüm. Birden vücuduma bir ağırlık çöküyor, yavaşça otların üzerine düşüyorum. Bugün harika bir gün, diye düşünüyorum son anda. Ardıç ağaçları yeşillendi, yapraklarla donandı. Ormanın milli bayramı bu. Her şey tertemiz. Her şey Norveçli.

Kayınbiraderim beni itfaiyeci gibi sırtına yüklemiş devlet hastanesine doğru taşırken, oldukça rahatsız bir biçimde yarı uyanığım. Gregus ve Bongo, bizi takip ediyor. Her yerde bayramlıklarını giymiş insanlar var. 17 Mayıs'tan[10] nefret ediyorum, diye düşünüyorum uyuşmuş bir halde. Daha önce bu günden tiksindiğimi kendime itiraf etmemiştim ama şimdi ediyorum işte. Norveçli olanı böyle kutlamaktan nefret ediyorum. Milli kıyafetlerin çoğundan nefret ediyorum. Hepsi birbirinden çirkin. Tam en çirkinini gördüm, derken, birisi ondan daha çirkinini giymiş oluyor.

Kayınbiraderim beni hastaneye sokuyor; asansöre biniyoruz ve yukarı çıkıp doğru karımın karnının üstünde küçük bir oğlanla yattığı odaya giriyoruz. Benim oğlum ya da bizim oğlumuz, şimdilerde denildiği gibi. Tabii bizim denmeli. "Güzel bebek" diyorum ve onu biraz tutuyorum. Ayaklarım birbirine dolana dolana onu cam kenarına götürüp kulağına şunları fısıldıyorum: "Ağabeyini uzunca bir yolculuğa çıkaracağım ama daha sonra görüşeceğiz. Belki birkaç yıl sonra. Bu arada her şey gönlünce olsun. Çok akıllı olma! Annenin sözünü dinliyormuş gibi davran ama dediğinin tam tersini yap. Hep tersini yaparsan işler yolunda gidecektir. Bana söz ver, ne yaparsan yap ama akıllı olmaktan uzak dur."

Gregus ve Nora da geldi. Karım onlarla konuşurken, gücümün kuvvetimin geri geldiğini ve bunlara bir miktar da saldırganlığın eşlik ettiğini hissediyorum; kayınbiraderimi yere yatırıp bir çarşafla lavaboya bağlıyorum.

"Ne oldu kabadayılığına? Lavaboya sıkıca bağlısın, hiçbir yere gidemezsin. Nasılmış?"

Tepesi atmış vahşi bir hayvan gibi çarşafın içinde kıvranıp duruyor.

"İncelemek ya da istediğini yapmak için uyuşturucu kapsülüyle vuracağın hayvanlardan değilim ben. Kimsenin beni incelemesine izin vermem, kimsenin buyruğuna da girmem. Anladın mı?"

Başını sallıyor.

"Beni bir daha vurursan, bu, son yaptığın iş olur."

Tekrar başını sallıyor.

Bebeği okşayıp karıma, "Onu görmek güzeldi" diyorum, "Doğum nasıldı?"

10 17 Mayıs 1814: Norveç'in ilk anayasasının kabul edildiği tarih. Her yıl geçit törenleriyle bir tür bağımsızlık bayramı olarak kutlanır. İnsanlar bu törenlere genellikle yöresel kıyafetleriyle katılırlar. (ç. n.)

"İyi gitti. Doğumlarımın en iyisiydi. Adını Bjornstjerne[11] koymayı düşünüyorum. Bugün doğduğu için."

Tabii ki, diye düşünürken, gergin bir halde sıcacık gülümsüyorum. Karım akıllılıkta sınır tanımıyor. Daha hayatının ilk gününde minnacık oğlanı bu derece Norveçlilikle donatmak iğrenç ama zaten her yaptığımız iğrenç, o yüzden şimdi buna kafamı takamayacağım.

"Başka çocuklar da istiyorum" diyor karım.

"Biraz yavaş ol bakalım. Bu mümkün ama ormanda yapmam gereken bir sürü şey var hâlâ. Hem bu ormanda hem de başka ormanlarda. Biraz dünyayı göreceğim, bir süre geri gelmeyeceğim. Gregus da gelmeyecek."

Karım başını sallayan Gregus'a bakıyor.

"Yolculuğa çıkıyoruz. Çağrı aldık, bir anlamda. Orada bir şeyler oluyor ve bize ihtiyaç var."

Karım şaşkın şaşkın bana bakıyor.

"Yapmamız gereken şeyler var. Önemli şeyler."

"Daha açık konuşur musun?" diyor.

"Hayır. Daha az açık konuşabilirim ama daha açık olmaz. Bildiğim tek şey, harekete geçmemiz gerektiği çünkü orman bize sesleniyor" diyorum.

"Size mi sesleniyor?"

"Aynen öyle. Bu hayatın dışında başka hayatlar da var. Smart Club, çocukların doğum günleri, sözde arkadaşlarla akşam yemekleri ve Norveçlilere has şu iğrenç keyif, bizi dünyadaki hem en sevimli hem de en bencil halk kılıyor."

"Hangi başka hayat?" diye soruyor karım.

"İşte tam da bunu keşfedeceğim. Cevabı bulduğumda sana da söylerim."

"Bunu istiyor musun Gregus?" diye soruyor karım. Gregus başını sallıyor.

"İstediğinizi yapın. Bu işten hiçbir şey anlamadım ama insan bir çağrı aldıysa yapacak bir şey yok. Bu kadarını anlıyorum."

Doğum esnasında aldığı ağrı kesiciler yüzünden bu kadar esnek ve yüce gönüllü olmalı, diye düşünüyorum. Fırsatı değerlendirip kapıya yöneliyoruz.

11 Bjornstjerne Bjornson: Norveçli şair ve siyasetçi. (ç. n.)

Çıkarken Bjørnstjerne'yle, karımla ve kördüğümle lavaboya bağlı kayınbiraderle uzatmadan vedalaşıyoruz. Tam Nora'ya "Hoşça kal" diyecekken, o elimi gayet ulvi bir edayla tutup Elfçe olduğunu sandığım bir şeyler mırıldanıyor. Tolkien'in dünyasına kendini öylesine kaptırmış ki, insanlar uzun bir yolculuğa çıkacakları zaman içgüdüsel olarak büyük düşünmeye başlıyor. Elfçem zayıf sayılır ama bize bol şans dilediğini ve şu hain yüzüğü ya da işte başımız neyle dertteyse onu, bir volkanın içine atmayı başaracağımıza inandığını anlıyoruz.

Bongo'yu, hastanenin arka tarafında otlarken buluyoruz; üçümüz yan yana, Sognsvann Deresi'ni geçip ormana dalıyoruz. İlk birkaç saat kuzeye doğru, sonra da daha çok doğu yönünde ilerliyoruz. Bir şey konuşmadan yürüyoruz. Arada Düsseldorf'un Toblerone'undan bir parçayı paylaşmak için duruyoruz; yiyeceğe benzer tek şeyimiz, birkaç kilo çikolata. Gece çökünce Gregus uyuyakalıyor ve Bongo'nun kızağında yatıyor. İyice ormanın derinliklerine çekildiğimizde rahat bir nefes alıyorum. Burada milli kıyafetler, milli bayram falan yok, sadece orman var. Bisikletten düştüğümde olduğu gibi; sağcı adam, kafası karışmış bir halde Løvenskiold'lu tehditlerle ortaya çıktığındaki gibi. Løvenskiold siktirsin gitsin ayrıca. Birkaç saat sonra onun yetki alanından çıkmış olacağız. Aptal ormanını alsın, başına çalsın. Gideceğimiz yerde, ne kadar uğraşırsa uğraşsın bize ulaşamaz. Onun hayatında duymadığı kadar büyük ormanlara gideceğiz. İşin en iyi yanı, tekrar yalnız kalmam. İki müridimleyim tabii ama yine de yalnızım. Her zaman yalnız. Geyikler gibi. Babam gibi.

Bir yandan yürüyorum, bir yandan da iki şeyi düşünüyorum.

Birincisi, şu insanları sevmeme meselesi. Bu değişmez. Bu, etrafımdakilerden yani Norveçlilerden ya da diğer bir deyişle, Norveçlilerle olan ahbaplığımdan kaynaklanıyor. Bunu itiraf etmek için yeterince esnek olmam gerektiğini anlamaya başladım. Oldukça dramatik sonuçlara varmamın temel nedeni onlar. Tabii bu da yetmez, başkalarına da rastlamam gerek. Uzaklarda bir yerde, başka bir şeyleri temsil eden zekice bir yaşam bulunduğu gerçeğine yüreğimi açmalıyım. Bu başkalarına rastlayana kadar dolanmaya devam edeceğim. Ya da böyle bir şey olmadığından adım gibi emin olana kadar.

Düşündüğüm diğer şey, bunun bir seferberlik olduğu. Cepheye gidiyoruz. Norveç'in güvenli ormanlarında salınmak kesmiyor artık. Babamla hesabımı kapattım, kendi boşluğum içinde dibe vurmak istemiyorsam gözümü yükseklere dikmeliyim. Bu ülkenin dışında hiç tanımadığım bir dünya var. Yardıma muhtaç. Benim gibi bir avcı toplayıcının, bir başka deyişle sikli Doppler'in yardımına muhtaç. Bongo gibi bir geyiğin. Belki de Gregus gibi bir oğlanın. Norveç'te yaşıyorsan, koşullar hakkında doğru bir fikrin olmuyor, diye düşünüyorum. Norveç'in bankalarda milyonlarca kronu var. Şaka gibi bir rakam. Sanki bir şeyin ne kadar çok olduğunu anlatmak için öylesine seçilmiş bir rakam. Ama bu, gerçek bir rakam. Norveç'in binlerce milyar kronu var. Bu para petrolden geliyor. Dünyada petrol fiyatlarını tetikleyen her sorunun ardından, paraları istifliyoruz. İnsanların arasına karıştığımız da yok. "Denizin dibindeki petrolün sahibi kim?" diye sorulabilir, insan öyle düşünecek olursa. Ayrıca insan herhangi bir şeyi nasıl olur da alıp satabilir? Çünkü Norveç, gerçek dünyanın önemsiz bir banliyösü. Biz de buralardan giderek uzaklaşıyoruz. Bu düşünceler akıllı düşünceler, diye düşünüyorum ama kimin umurunda. Aynı zamanda faydalılarsa, bırak akıllı da olsunlar.

Küçük kervanımız Norveç'ten çıkmak ve dünyanın geri kalanına girmek üzere. Doğuya gidiyoruz. Diğer insanlara ulaşana kadar avlanıp meyve toplayacağız. Diğer insanları buradakilerden daha çok sevecek değilim belki de – ama sadece belki. Göreceğiz.

Bu bir seferberlik. Bizler, son nefesimize kadar savaşacak askerleriz.

Akıllılığa karşı. Aptallığa karşı.

Çünkü ortada bir savaş var.

Bir savaş.

"Bir daha asla fatura ödemeyeceğim. Takastan, hırsızlıktan ve ormandan geçineceğim. Ben ölünce de orman benden geçinecek. Anlaşma böyle."

Andreas Doppler: Bir başarı abidesi! İki çocuklu başarılı bir aile babası; başarılı bir tadilattan geçmiş güzel bir evi ve çok başarılı olduğu iyi bir işi var. Bir gün ormanda dolaşırken bisikletten düşüyor. Otların arasında yarı baygın bir halde uzanırken, uzun zamandır hissetmediği bir huzur doluyor içine: Neredeyse hiç tanımadığını fark ettiği babasının ölümü iyiden iyiye içine otururken, yeni banyo için fayans seçimi gibi banal düşüncelerden ve beynini kemiren o anlamsız çocuk şarkılarından kurtuluveriyor.

Birkaç gün sonra işini, evini ve ailesini terk edip ormana taşınıyor. Doğa güzel, karanlık ve derin; ayrıca Bongo var: Kendini geyikten başka her şey sanan ve kart oyunlarından zerre kadar anlamayan bu afacanla bir "avcı toplayıcı" gibi yaşamaya çalışan Doppler, yağsız süt krizine girince, bir adım daha ileri gidip takas ekonomisine geçiyor...

Norveç'in en çok okunan yazarlarından Erlend Loe, ödüllü romanı *Doppler*'de, süpermarket rafları ve televizyon programlarıyla kuşatılmış, orta sınıf kent yaşamının cilvelerine gebe "sterilize" bir varoluşun nasıl sabote edilebileceğini gülümseten bir üslupla anlatırken, başka dillerden "tutunamayanlar"a da yoldaşça bir selam çakıyor.

ISBN 978-975-08-3529-2
11 TL
9 789750 835292